

โครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดเพชรบุรี นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยเสริมสร้าง และกำหนดสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ในขณะที่ตัวกันก็ทำให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจเฉพาะในบางพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาของประชากร ตลอดจนสภาพทางสังคม ดังนั้นสภาพประชากร เศรษฐกิจ และสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการวางแผนโครงสร้างของจังหวัดเพชรบุรี

โครงสร้างประชากร

1. ขนาดและการเปลี่ยนแปลงประชากรในระดับต่างๆ

1.1 ระดับภาค ในปี พ.ศ. 2527 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,035,454 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 ของประชากรทั้งประเทศ โดยจังหวัดสุพรรณบุรี มีประชากรมากที่สุดในภาค คือ 751,875 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 ของประชากรทั้งภาค รองลงมาได้แก่ จังหวัดราชบุรี และกาญจนบุรี ซึ่งมีประชากรร้อยละ 22.2 และ 20.0 ตามลำดับ ของประชากรทั้งภาค ส่วนจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2522 มีจำนวน 362,101 คน เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรของจังหวัดเพชรบุรีกับจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว จังหวัดเพชรบุรีจะมีจำนวนประชากรสูงเป็นอันดับที่ 4 ในปี พ.ศ. 2527 โดยจังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 405,990 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 ของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ส่วนการเปลี่ยนแปลงประชากรในช่วง 5 ปี คือ พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2527 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.8 ของจำนวนประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี พ.ศ. 2522 และมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.8 ต่อปี ในขณะที่จังหวัดเพชรบุรี มีการเปลี่ยนแปลงประชากร และอัตราการเพิ่มของ

ประชากรสูงกว่าภาคตะวันตก กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.1 ของจำนวนประชากรจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2522 และมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี ทั้งนี้จังหวัดกาญจนบุรี มีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยสูงสุดของภาคตะวันตกคือ ร้อยละ 3.8 ต่อปี ส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม มีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยต่ำสุดของภาคตะวันตก คือ ร้อยละ 0.3 ต่อปี (ตารางที่ 13)

1.2 ระดับจังหวัด ในช่วง 7 ปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2529 จังหวัดเพชรบุรีจะมีประชากรเพิ่มขึ้นถึง 50,236 คน คิดเป็นร้อยละ 13.87 ของประชากรปี พ.ศ. 2522 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มประชากรของแต่ละช่วงปีจะพบว่า ช่วงปี พ.ศ. 2525-2526 มีอัตราเพิ่มสูงถึงร้อยละ 3.58 และถ้าพิจารณาอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยช่วง 7 ปี พบว่า มีอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 1.87 ต่อปี (ตารางที่ 14 และ 15)

การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบประชากรของจังหวัดเพชรบุรี จะแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติซึ่งได้แก่ การเกิดและการตาย กับการเปลี่ยนแปลงประชากรจากองค์ประกอบด้านการย้ายถิ่น เพื่อดำเนินการเพิ่มสุทธิของประชากรในจังหวัดเพชรบุรี

1) การเปลี่ยนแปลงประชากรตามธรรมชาติ ในช่วงปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2529 จังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการเกิดลดลงและอัตราการตายคงที่ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2522 มีอัตราการเกิดร้อยละ 1.54 หรือ 15.49 ต่อพัน ลดลงเป็นร้อยละ 1.36 หรือ 13.65 ต่อพันในปี พ.ศ. 2529 และอัตราการตายคงที่คือ ร้อยละ 0.40 หรือ 4.01 ต่อพัน ค่าเฉลี่ยจึงทำให้อัตราการเพิ่มของประชากรโดยธรรมชาติลดลง โดยในปี พ.ศ. 2522 อัตราการเพิ่มโดยธรรมชาติมีร้อยละ 1.14 หรือ 11.47 ต่อพัน ลดลงมาเป็นร้อยละ 0.96 หรือ 9.61 ต่อพัน ในปี พ.ศ. 2529

2) การเปลี่ยนแปลงประชากรจากการย้ายถิ่น ในช่วง 7 ปีดังกล่าว จังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการย้ายถิ่นเข้าและอัตราการย้ายถิ่นออกเพิ่มขึ้น และอัตราการย้ายออกจะมากกว่าอัตราการย้ายเข้า ซึ่งมีผลทำให้อัตราการย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้นไปด้วย คือ เพิ่มจากอัตรา 1.30 ต่อพัน ในปี พ.ศ. 2522 เป็นอัตรา 5.56 ต่อพัน ในปี พ.ศ. 2529

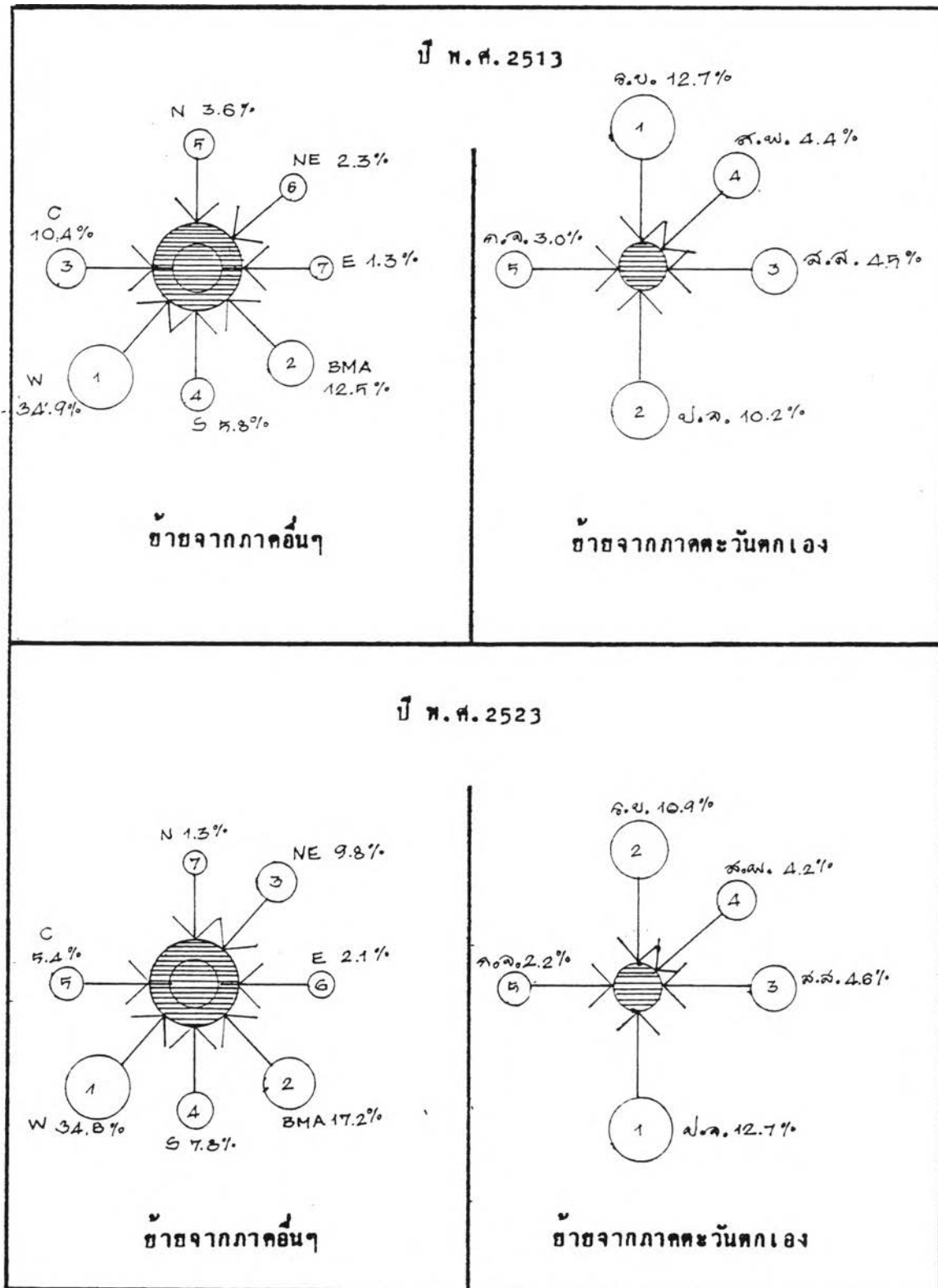
แต่ถึงอย่างก็ตาม เมื่อมาพิจารณาการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของ ประชากรทั้งหมด จะพบว่าอัตราการเพิ่มสุทธิของประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2529 จะมีอัตราการเพิ่มสุทธิตดลงอย่างมาก จากปี พ.ศ. 2522 กล่าวคือ ลดลงจาก 12.77 คอพันคนในปี พ.ศ. 2522 เป็น 4.05 คอพันคนในปี พ.ศ. 2529 ทั้งนี้เนื่องจาก อัตราการเพิ่มประชากรโดยธรรมชาติลดลง และอัตราการย้ายถิ่นสุทธิเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ อัตราการย้ายออกมากกว่าการย้ายเข้า ถึงแม้ว่าจังหวัดเพชรบุรีจะมีการเกิดสูงกว่าอัตรา การตายก็ตาม (ตารางที่ 16)

การย้ายถิ่นและทิศทางการย้าย จากสำมะโนประชากรและเคหะปี พ.ศ. 2513 จะเห็นได้ว่าลักษณะทิศทางการย้ายถิ่นของประชากรอายุ 5 ปีขึ้นไป ที่ย้ายภูมิลำเนา ซึ่งในจังหวัดเพชรบุรีจะมีลักษณะของการย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่นๆมากกว่าการย้ายถิ่น ภายในจังหวัด และเป็นการย้ายถิ่นในระหว่างภาคตะวันตกด้วยกันเองมากที่สุดถึงร้อยละ 34.9 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคต่างๆ รองลงมาเป็นการย้ายถิ่นมาจากภาคกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ร้อยละ 12.5 ของผู้ย้ายถิ่นมาจากภาคต่างๆ โดยจังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัด ที่ประชากรที่มีภูมิลำเนาเดิมก่อนย้ายเข้ามาสู่จังหวัดเพชรบุรีสูงสุดของการย้ายถิ่นที่มาจาก จังหวัดอื่นๆ

ในช่วง 10 ปีจากปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา จะสังเกตเห็นว่า ลักษณะ และทิศทางการย้ายถิ่นยังคงมีรูปแบบเช่นเดิม กล่าวคือ เป็นลักษณะการย้ายถิ่นมาจากจังหวัด อื่นๆมากกว่าการย้ายถิ่นภายในจังหวัดเอง และเป็นการย้ายถิ่นในระหว่างภาคตะวันตกเอง มากที่สุด ถึงร้อยละ 34.6 ของผู้ย้ายถิ่นที่มาจากภาคอื่น จังหวัดที่มีประชากรที่มีภูมิลำเนา เดิมก่อนย้ายมาสู่จังหวัดเพชรบุรีสูงสุด ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 12.7 ของ การย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่นๆ ส่วนประชากรที่ย้ายถิ่นรองลงมาจากภาคตะวันตก ได้แก่ ภาคกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล ถึงร้อยละ 17.2 ของการย้ายถิ่นมาจากภาคอื่นๆ (ตารางที่ 17 และแผนภูมิที่ 2)

แนวโน้มของการย้ายถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2523 ทิศทางการย้ายถิ่น ได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง กล่าวคือ สัดส่วนการย้ายถิ่นภายใน ภาคมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย แต่ผู้ย้ายถิ่นที่มาจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์กลับเพิ่มขึ้น แต่ แนวโน้มของการย้ายถิ่นนอกภาคกลับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่ย้ายถิ่นมาจากภาคกรุงเทพ

แผนภูมิที่ 2 แสดงทิศทางการย้ายถิ่นประชากรเข้าสู่จังหวัดเพชรบุรีปี 2513 และ 2523

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ ปี พ.ศ. 2513 และ ปี พ.ศ. 2523

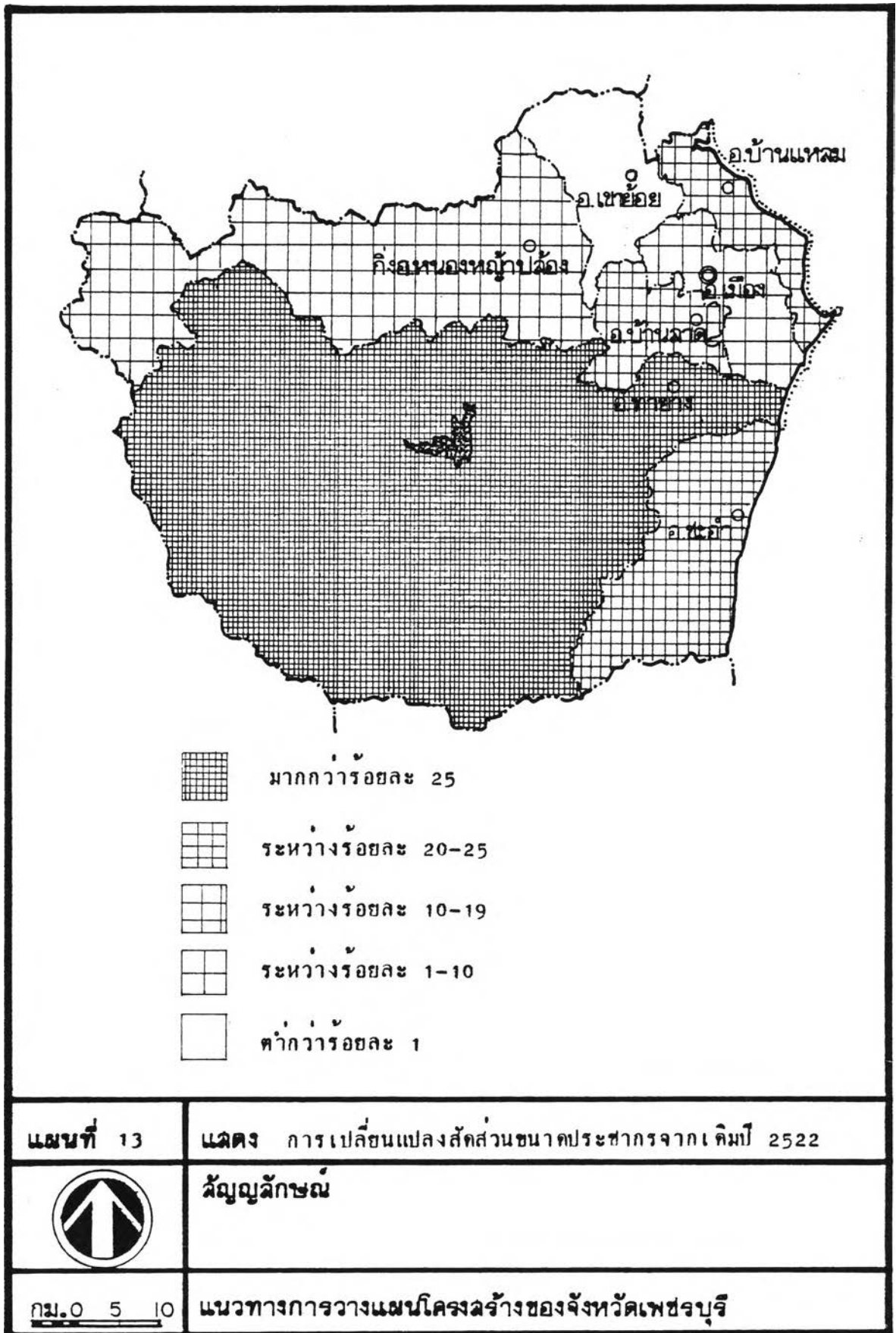
มหานครและเขตปริมณฑล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบการที่เข้ามาลงทุนทำธุรกิจด้านบริการการท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล อีกประเด็นหนึ่งก็คือ เข้ามารายงาน โดยเฉพาะที่ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรี มีโรงงานอุตสาหกรรม และการทำไร่สับปะรดมาก จึงมีความต้องการแรงงานการประกอบกิจการดังกล่าว จึงทำให้จังหวัดเพชรบุรีเป็นแหล่งจ้างงาน และแหล่งที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนต่างๆ ซึ่งจะมีผลให้แนวโน้มของการพัฒนาจังหวัดดีขึ้นในอนาคต

1.3 ระดับอำเภอ ขนาดประชากรในระดับอำเภอของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2529 พบว่า อำเภอที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเมือง โดยมีประชากร 109,180 คน รองลงมาคือ อำเภอท่าทาง มีประชากร 100,386 คน ส่วนอำเภออื่นๆมีจำนวนประชากรเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาชัย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องซึ่งมีประชากรน้อยที่สุด คือ 10,520 คน

ในช่วง 7 ปี คือปี พ.ศ. 2522-2529 ลำดับที่ของอำเภอที่เรียงลำดับจากอำเภอที่มี ประชากรมากไปหาน้อยนั้น แทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลง ยกเว้นอำเภอบ้านลาดกับอำเภอชะอำ สำหรับอัตราการเพิ่มประชากรในช่วง 7 ปีดังกล่าวนี้ อำเภอที่มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงสุด ได้แก่ อำเภอท่าทาง ซึ่งมีอัตราการเพิ่มต่อเฉลี่ยร้อยละ 3.34 ต่อปี รองลงมา คือ อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาชัย ซึ่งมีอัตราการเพิ่มประชากรต่อเฉลี่ยร้อยละ 2.78, 1.81, 1.52, 1.19, 1.11 และ 0.11 ต่อปีตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรในระดับอำเภอ ในช่วง 7 ปี (พ.ศ. 2522-2529) สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มอำเภอ ความการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรจากจำนวนประชากรเดิม โดยใช้วิธีฮิสโตแกรม ได้ 5 กลุ่มดังนี้ (แผนที่ 13)

1) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็นสัดส่วนสูงสุด คือ อำเภอท่าทาง โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.89

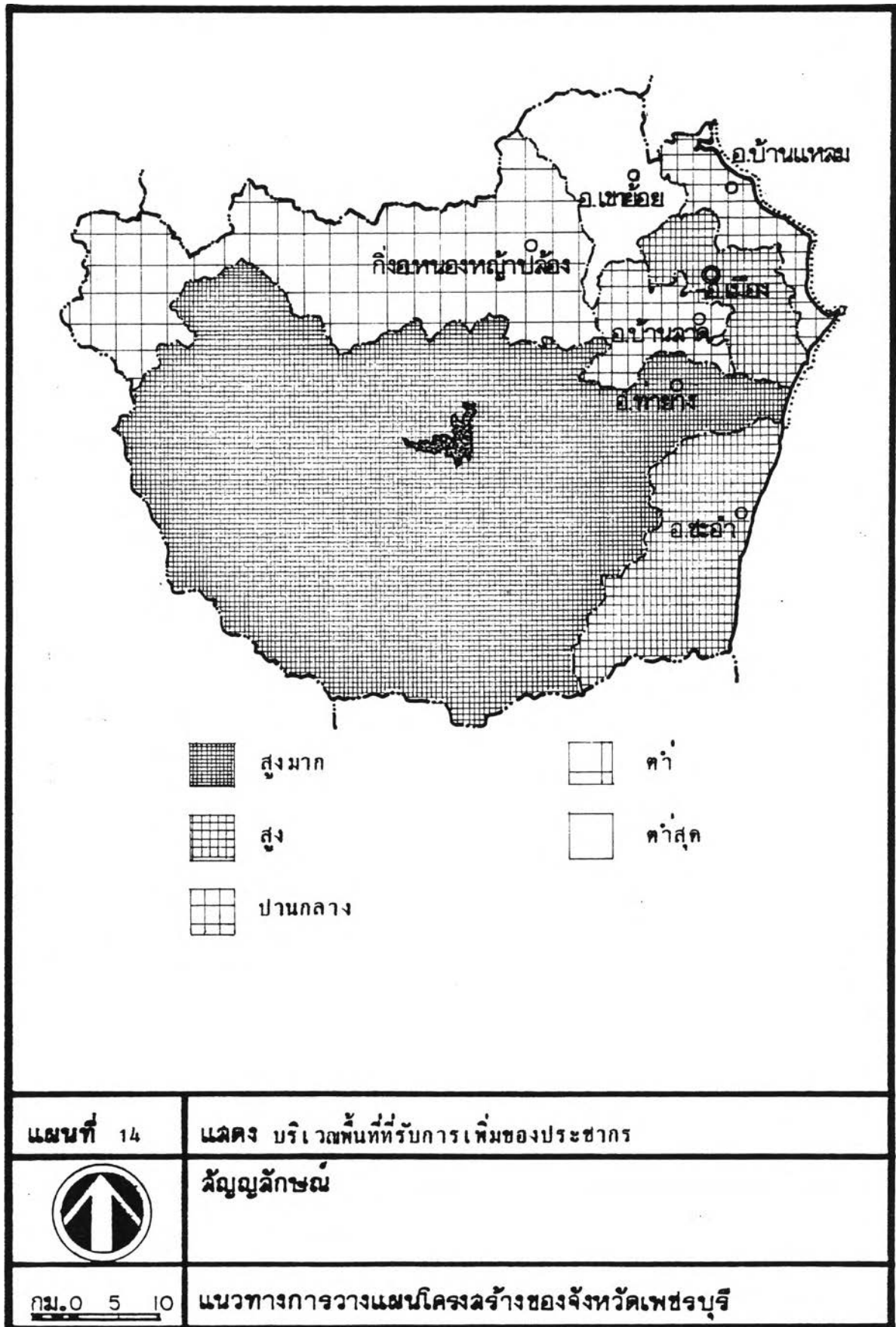

ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

- 2) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็น สัดส่วนระหว่างร้อยละ 20 - 25 จากการเปลี่ยนแปลงประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอชะอำ
- 3) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็น สัดส่วนระหว่างร้อยละ 10 - 19 จากการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอบ้านลาด และอำเภอบ้านแหลม
- 4) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็น สัดส่วนร้อยละ 1 - 10 จากการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอเมือง และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- 5) กลุ่มอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรจากเดิมเป็น สัดส่วนที่ต่ำกว่าร้อยละ 1 ของการเปลี่ยนแปลงขนาดประชากรเดิม ได้แก่ อำเภอเขาชัย

การเพิ่มจำนวนประชากรของจังหวัดเพชรบุรี ที่พิจารณาจาก บริเวณพื้นที่ที่มีส่วนรับการเพิ่มจำนวนประชากร จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประชากร ทั้งหมดในช่วง ปี พ.ศ. 2522-2529 โดยนำมาจัดทำฮิสโตแกรม และสามารถแบ่งบริเวณ พื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรในลักษณะดังกล่าว ออกได้เป็น 5 กลุ่มดังนี้ (แผนที่ 14)

- 1) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้สูงมาก ได้แก่ อำเภอ ทาฮาง
- 2) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้สูง ได้แก่ อำเภอชะอำ และอำเภอเมืองเพชรบุรี
- 3) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้ปานกลาง ได้แก่ อำเภอบ้านลาด และอำเภอบ้านแหลม
- 4) บริเวณที่รับการเพิ่มประชากรได้ต่ำ ได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- 5) บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มประชากรได้ต่ำที่สุด ได้แก่ อำเภอเขาชัย

<p>แผนที่ 14</p>	<p>แสดง บริเวณพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากร</p>
	<p>สัญลักษณ์</p>
<p>กม. 0 5 10</p>	<p>แนวทางการวางแผนโครงสร้างของจังหวัดเพชรบุรี</p>

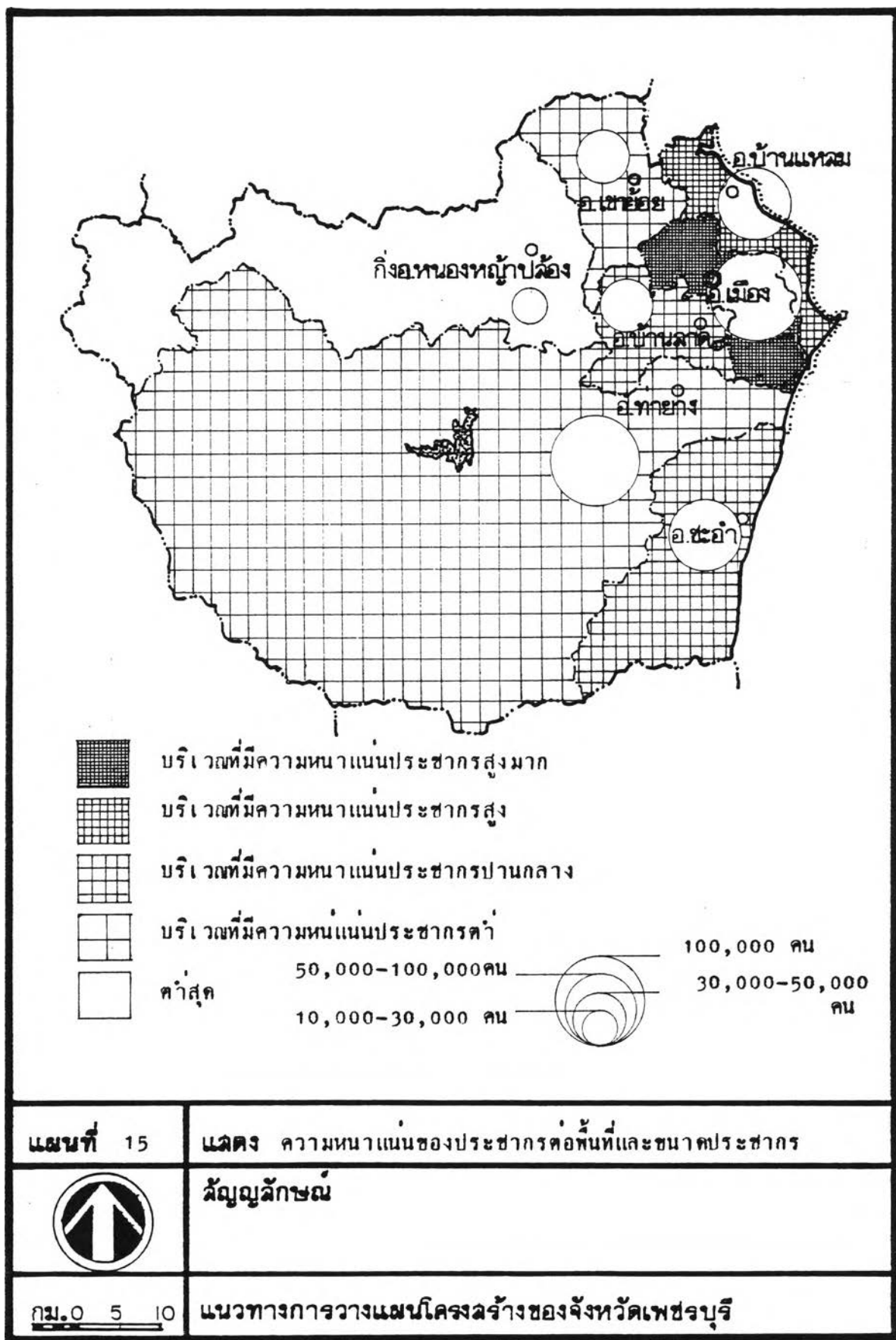
2. การกระจายตัวของประชากรค่อนพื้นที่

จังหวัดเพชรบุรีมีความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่ค่อนข้างต่ำ คือ 65 คนต่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2529 และมีความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่ต่ำกว่าความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่ของภาคตะวันตก คือ 70 คนต่อตารางกิโลเมตร ในขณะที่จังหวัดสมุทรสงคราม มีความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่สูงสุดของภาคตะวันตก คือ 481 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันตกที่มีความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่ในระดับสูง ส่วนมากจะเป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม และมีพื้นที่ขนาดปานกลางและเล็ก

ความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่ในระดับอำเภอ ในปี พ.ศ. 2522 พบว่าอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่สูงสุด ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี คือ 348 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องมีความหนาแน่นของประชากรต่ำที่สุด คือ 8 คนต่อตารางกิโลเมตร มาในปี พ.ศ. 2529 อำเภอเมืองเพชรบุรี ยังคงมีความหนาแน่นประชากรค่อนพื้นที่สูงสุด คือ 376 คนต่อตารางกิโลเมตร และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องจะมีความหนาแน่นประชากรต่ำสุด คือ 9 คนต่อตารางกิโลเมตร จะเห็นได้ว่าลักษณะการกระจายตัวของประชากรค่อนพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรี เป็นราชอำเภอ ยังคงมีเค้าโครงเหมือนเดิมในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มโคซโซซีโคแกรม ออกได้ 5 กลุ่ม คือ (แผนที่ 15)

- 1) กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรสูงสุด ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี
- 2) กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรสูง คือ อยู่ระหว่าง 200-300 คนต่อตารางกิโลเมตร ได้แก่ อำเภอบ้านแหลม
- 3) กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรปานกลาง คือ อยู่ระหว่าง 100-200 คนต่อตารางกิโลเมตร ได้แก่ อำเภอชะอำ และอำเภอบ้านลาด
- 4) กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำ คือ อยู่ระหว่าง 10-100 คนต่อตารางกิโลเมตร ได้แก่ อำเภอเขาย้อย และอำเภอท่าช้าง
- 5) กลุ่มที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำที่สุด ได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งน้อยกว่ากลุ่มแรกถึงกว่า 40 เท่าตัว

ในปี พ.ศ. 2529 จังหวัดเพชรบุรีจะมีการกระจายตัวของประชากรส่วนใหญ่เช่นเดียวกับในปี พ.ศ. 2522 แต่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปก็คือ ความหนาแน่นของ

ประชากรค่อนที่เริ่มสูงขึ้นทั้งในระดับจังหวัด และในระดับอำเภอ โดยที่อำเภอเมืองเพชรบุรี ยังคงมีความหนาแน่นประชากรค่อนที่สูงที่สุดของจังหวัดอยู่ ซึ่งกลุ่มอำเภอที่มีความหนาแน่นประชากรสูง จะอยู่ทางบริเวณตอนกลาง ค้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด เนื่องจากกลุ่มอำเภอเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีพื้นที่น้อย แต่ขนาดของประชากรสูง ประกอบกับเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี และเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางชุมชนและเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ทำให้มีลักษณะการกระจายตัวประชากรในพื้นที่มาก ซึ่งได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม ส่วนพื้นที่ที่อยู่ทางบริเวณตอนเหนือ คอนโค และค้านตะวันตกของจังหวัด จะมีความหนาแน่นประชากรค่อนที่ต่ำ โดยเฉพาะบริเวณทางค้านตะวันตกของจังหวัดจะมีความหนาแน่นประชากรที่ต่ำมาก เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีพื้นที่ขนาดใหญ่กว่าครึ่งหนึ่งของจังหวัด มีประชากรน้อย และพื้นที่เป็นป่าเขา และที่สูง แต่ถึงอย่างไรก็ตามแนวโน้มของการกระจายตัวประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ก็เริ่มมีการขยายตัวมาทางค้านโคของจังหวัดมากยิ่งขึ้น เพราะว่าประชากรเพิ่มขึ้น พื้นที่ที่ใช้ในการกสิกรรมในเขตลุ่มน้ำเพชรบุรี มีจำกัดและเสื่อมโทรมลง อีกทั้งมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกไปทางค้านทิศโคและตะวันตกมากขึ้น บริเวณดังกล่าวจึงกลายเป็นแหล่งจ้างงานค้านการเกษตรกรรมที่สำคัญ รวมทั้งโคเริ่มมีการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะบริเวณชายหาดค้านโคของจังหวัดทั้งหมดนี้จึงกลายเป็นแรงผลักดัน และแรงจูงใจที่ทำให้การกระจายตัวของประชากรหันมาสู่บริเวณพื้นที่เหล่านี้

3. โครงสร้างของประชากรในเขตชุมชนเมือง

ในการพิจารณาถึงประชากรในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรีนั้น โคพิจารณาจากประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาล ในปี พ.ศ. 2528 จังหวัดมีประชากรในเขตชุมชนเมือง 146,789 คน คิดเป็นร้อยละ 40.04 ของประชากรทั้งจังหวัด และร้อยละ 59.96 เป็นประชากรในเขตชนบท ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มาในปี พ.ศ. 2528 ประชากรในเขตชุมชนเมืองเพิ่มขึ้นเป็น 158,071 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ของประชากรทั้งจังหวัด และประชากรในเขตชนบทมีสัดส่วนร้อยละ 61.50 ของประชากรทั้งจังหวัด ในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2523-2528) จะเห็นโคว่าประชากรในเขตชุมชนเมืองมีสัดส่วนที่ลดลง ในขณะที่ประชากรในเขตชนบทกลับมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น แต่ก็เป็น การเปลี่ยนแปลงที่เชื่องช้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคงมีปัญหาต่างๆในความเป็นอยู่ของคนในเมือง

เช่น ความแออัด ภาวะเศรษฐกิจ ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น แต่เมื่อมาพิจารณาในระดับอำเภอ ปรากฏว่า อำเภอชะอำ มีสัดส่วนของประชากรในเขตชุมชนเมืองสูงสุด ถึงร้อยละ 68.05 ของประชากรในอำเภอชะอำ ในขณะที่กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องไม่มีประชากรเมืองเลย และอำเภอบ้านลาดจะมีสัดส่วนประชากรเมืองต่ำ คือ ร้อยละ 7.45 ของประชากรในอำเภอบ้านลาด เป็นที่น่าสังเกตว่าประชากรเมืองในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางชุมชนที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี กลับมีสัดส่วนประชากรเมืองน้อยกว่าในเขตอำเภอชะอำถึงเกือบครึ่งหนึ่งของสัดส่วนประชากรเมือง แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรี เริ่มมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นไปทางตอนใต้ ตอนเหนือ และทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของศูนย์กลางชุมชนเมืองเดิม (เทศบาลอำเภอเมืองเพชรบุรี) ทั้งนี้โดยมีการขยายตัวไปตามเส้นทางคมนาคมทางบกที่สำคัญของจังหวัด และของภาคตะวันตก

ขนาดและจำนวนประชากรในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2523 และปี พ.ศ. 2528 จะมีลักษณะและเค้าโครงใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เทศบาลเมืองเพชรบุรี เป็นชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด เป็นร้อยละ 23.57 ในปี พ.ศ. 2523 และลดลงเป็นร้อยละ 21.50 ในปี พ.ศ. 2528 รองลงมาได้แก่ สุขาภิบาลท่าช้าง มีประชากรเมืองร้อยละ 18.91 ของประชากรเมืองในปี พ.ศ. 2523 และเพิ่มเป็นร้อยละ 20.00 จะเห็นได้ว่าขนาดประชากรของชุมชนเมืองลำดับที่ 1 และ 2 ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ดังนั้นเทศบาลเมืองเพชรบุรีจึงยังคงเป็นชุมชนเมืองที่ยังไม่ค่อขมีลักษณะที่ ค่นชัดนัก และสุขาภิบาลท่าช้าง จะเป็นชุมชนเมืองที่น่าจับตามองและมีแนวโน้มในการขยายตัวสูงค่อไป ค่อไป ในขณะที่สุขาภิบาลบ้านลาด มีจำนวนประชากรเมืองน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 2.16 ในปี พ.ศ. 2523 และเพิ่มเป็นร้อยละ 2.26 ในปี พ.ศ. 2528 (ตารางที่ 18)

การกระจายตัวของประชากรในเขตชุมชนเมืองในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าเทศบาลเมืองเพชรบุรี จะมีจำนวนประชากรมากกว่าชุมชนเมืองอื่นๆ แต่ก็มีพื้นที่เล็กมาก เป็นที่สองรองจากสุขาภิบาลบ้านแหลม แต่ลักษณะการกระจายตัวของประชากรก็สูงมากที่สุดในทุกชุมชนถึง 6,293 คนค่อตารางกิโลเมตรในปี พ.ศ. 2528 ส่วนสุขาภิบาลหาดเจ้าสำราญ เป็นชุมชนเมืองที่มีความหนาแน่นประชากรค่อพื้นที่น้อยที่สุด คือ เพียง 192 คนค่อตารางกิโลเมตรเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงการกระจายตัวของประชากรของชุมชนเมืองใน

ระดับอำเภอ ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ชุมชนเมืองในอำเภอเมือง ท่าช้าง บ้านแหลม บ้านลาด จะมีความหนาแน่นประชากรเมืองค่อนข่างสูง ส่วนชุมชนเมืองในเขตอำเภอชะอำ และเขาชัย จะมีความหนาแน่นประชากรเมืองค่อนข่างต่ำ

การเปลี่ยนแปลงประชากรในเขตชุมชนเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2528 มีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.49 ค่อนข่างว่าเป็นอัตราการเพิ่มประชากรที่สอดคล้องกับอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดเอาไว้ คือ ร้อยละ 1.50 ในปี พ.ศ. 2529 ชุมชนเมืองที่มีการเพิ่มประชากรเมืองมากที่สุดจากประชากรเดิม ได้แก่ สุขาภิบาลนาथाง ถึงร้อยละ 29.18 ของการเปลี่ยนแปลงเดิม หรือร้อยละ 29.92 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ส่วนเทศบาลเมืองเพชรบุรี และสุขาภิบาลเขาชัย มีประชากรเมืองลดลงจากเดิมถึง ร้อยละ -1.77 และ -3.12 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิมตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ -5.43 และ -4.88 ของการเปลี่ยนแปลงรวมตามลำดับ (ตารางที่ 19)

ในส่วนของการรับการเพิ่มของประชากรเมือง ในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดเพชรบุรี ปรากฏว่า ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณพื้นที่ในเขตอำเภอเมือง และชะอำ ซึ่งได้แก่ สุขาภิบาลท่าथाง สุขาภิบาลนาथाง และเทศบาลตำบลชะอำ ส่วนพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรรองลงมาได้แก่ ชุมชนเมืองในเขตอำเภอบ้านแหลม และพื้นที่ที่รับการเพิ่มของประชากรเมืองค่อนข่างต่ำ ได้แก่ ชุมชนเมือง อยู่ในเขตอำเภอบ้านลาด เมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาชัย

4. ลักษณะทางประชากรของจังหวัดเพชรบุรี อายุ-เพศ อัตราส่วนผู้เป็นภาระ กำลังแรงงานและอาชีพ

4.1 อายุ - เพศ ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2529 ลักษณะประชากรของจังหวัดเพชรบุรี ในด้านเพศปรากฏว่ามีลักษณะเช่นเดิม กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2523 ประชากรที่เป็นเพศหญิงจะสูงกว่าเพศชาย คือ มีเพศหญิง 186,052 คน คิดเป็นร้อยละ 50.99 ของประชากรจังหวัด มาในปี พ.ศ. 2529 เป็นร้อยละ 50.38 ของประชากรทั้งจังหวัด เมื่อมาพิจารณาโครงสร้างประชากร หมวดอายุ 5 ปี พบว่า ประชากรในกลุ่มอายุ 0-14 ปีซึ่งเป็นประชากรวัยเด็ก มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 36.97 ในปี พ.ศ. 2523

และลดลงเป็นร้อยละ 32.80 ของสัดส่วนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2529 กลุ่มอายุ 15-64 ปีซึ่งเป็นประชากรวัยแรงงาน มีสัดส่วนประชากรร้อยละ 58.05 ของสัดส่วนประชากรทั้งหมดในปี 2523 และเพิ่มเป็นร้อยละ 62.29 ในปี พ.ศ. 2529 ส่วนกลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นประชากรวัยชรา มีสัดส่วนประชากรร้อยละ 4.98 ของสัดส่วนประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2523 และลดลงเล็กน้อยเป็นร้อยละ 4.91 ในปีพ.ศ. 2529 อาจกล่าวได้ว่าแนวโน้มของโครงสร้างประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ความหมายคือนั้นน่าจะมีประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้น ประชากรวัยเด็กจะลดลง และประชากรวัยชราจะคงที่ หรือมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวางแผนครอบครัวที่รัดกุม และการอนามัยและสาธารณสุข สามารถกระจายให้บริการอย่างทั่วถึง สิ่งที่น่าวิตกกังวลคือ เมื่อประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแล้ว ก็จะต้องมีแหล่งจ้างงานไว้รองรับให้เหมาะสมด้วย มิฉะนั้นปัญหาการว่างงานคงเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน

4.2 อัตราส่วนผู้เป็นภาระ ในช่วง 6 ปีระหว่างปี พ.ศ. 2523 ถึง พ.ศ. 2529 อัตราส่วนผู้เป็นภาระทั้งหมดของจังหวัดเพชรบุรี มีถึง 72.27 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ในปี พ.ศ. 2523 มาในปี พ.ศ. 2529 อัตราส่วนผู้เป็นภาระลดลงเป็น 60.53 คนต่อผู้ผลิต 100 คน หรือผู้ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ 100 คน มีภาระเลี้ยงดูผู้ที่พึ่งตนเองไม่ได้ถึง 60.53 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงสร้างของประชากรจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2523 มีประชากรวัยเด็กมากกว่าปี พ.ศ. 2529

สำหรับอัตราส่วนผู้เป็นภาระในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี พบว่า สัดส่วนของกลุ่มประชากรอายุ 0-14 ปี มีสัดส่วนร้อยละ 10.3 ของสัดส่วนประชากรในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี อีกร้อยละ 88.1 จะเป็นสัดส่วนของประชากรวัยแรงงาน จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของประชากรวัยแรงงานของเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีสัดส่วนต่ำกว่าระดับจังหวัด ทำให้อัตราส่วนผู้เป็นภาระของเทศบาลเมืองเพชรบุรีมี 45.82 คนต่อผู้ผลิต 100 คน และในเขตเทศบาลตำบลชะอำนั้น อัตราส่วนผู้เป็นภาระมีค่าเท่ากับ 43 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ทั้งนี้เพราะว่าสัดส่วนของกลุ่มประชากรวัยแรงงานมีเป็นจำนวนมาก

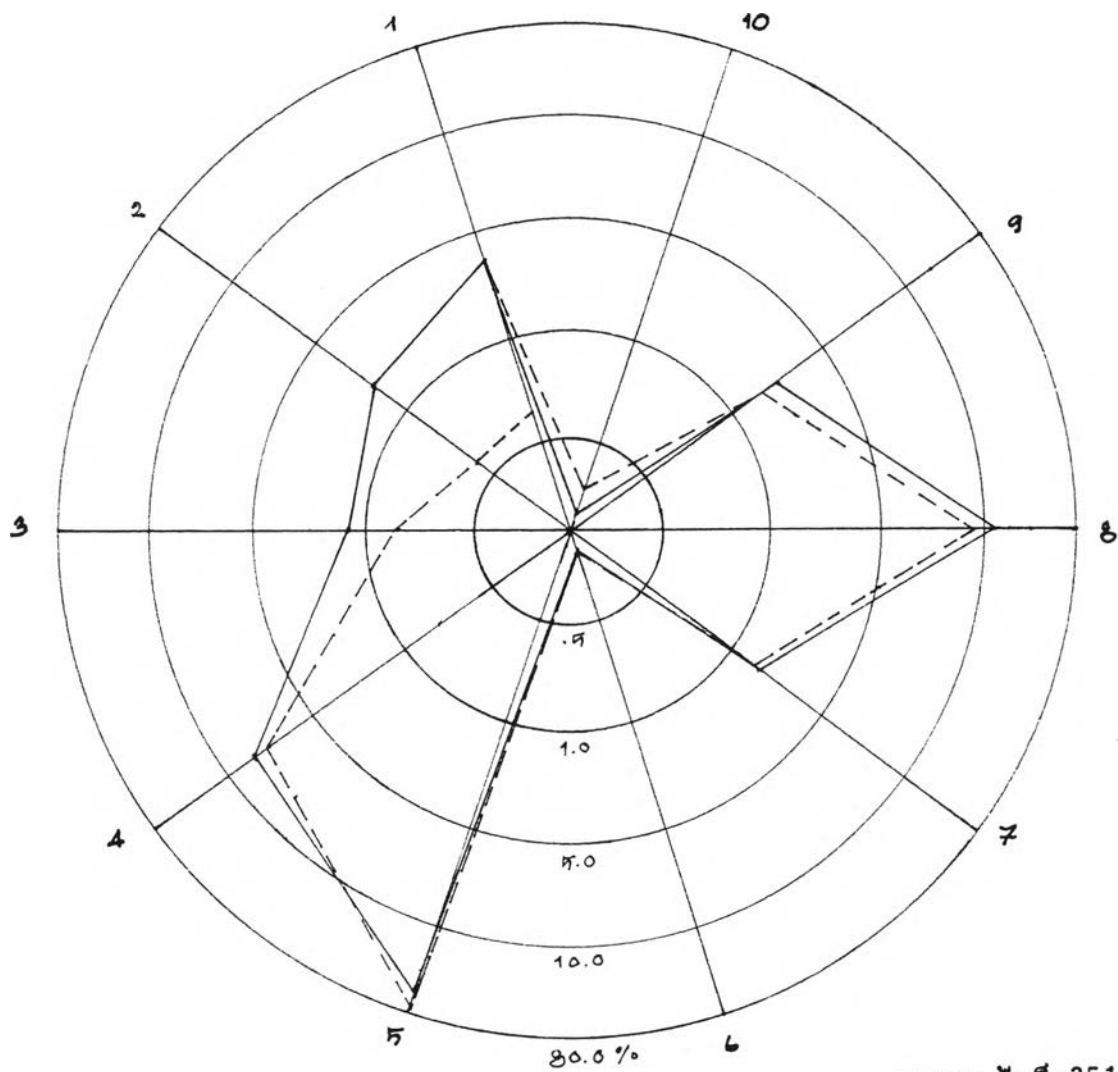
ในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอที่มีอัตราส่วนผู้เป็นภาระสูงสุด ได้แก่ อำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระสูงถึง 82.23 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ทั้งนี้เพราะถึงอำเภอหนองหญ้าปล้องมีประชากรวัยเด็กมาก ส่วนอำเภอ

อื่นๆจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระดังนี้ อำเภอเมืองเพชรบุรี 66.74 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอท่ายาง 76.99 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอบ้านลาด 70.66 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอบ้านแหลม 77 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอชะอำ 74.22 คนต่อผู้ผลิต 100 คน อำเภอเขาชัย 68.63 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ซึ่งเป็นอัตราส่วนผู้เป็นภาระที่สูงกว่าระดับจังหวัดเกือบทั้งหมด แต่อัตราส่วนนี้ในทุกอำเภอจะมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระที่มีแนวโน้มจะลดลงทุกอำเภอ ยกเว้นกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง (ตารางที่ 20)

ผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ทำให้ในภาพรวมของอัตราส่วนผู้เป็นภาระในระดับจังหวัดมีแนวโน้มลดลง ซึ่งในปี พ.ศ. 2529 จะมีอัตราส่วนนี้เหลือเพียง 60.53 คนต่อผู้ผลิต 100 คน ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มประชากรวัยเด็กลดลง และกลุ่มประชากรวัยชราเกือบจะคงที่ ทำให้มีกลุ่มประชากรวัยแรงงานมากขึ้น นั้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้ว ประชากรวัยแรงงานของจังหวัดเพชรบุรีมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามจะไม่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะว่ากลุ่มประชากรวัยแรงงานของทุกอำเภอมีการเปลี่ยนแปลงที่เกือบจะคงที่ และเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ยกเว้นในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี และเทศบาลตำบลชะอำเท่านั้น

4.3 โครงสร้างกำลังแรงงานและอาชีพของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2513 ถึง พ.ศ. 2523 โครงสร้างด้านอาชีพของจังหวัดเพชรบุรี มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือ ใน พ.ศ. 2513 อาชีพของผู้มีงานทำจะเป็นงานที่เกี่ยวกับการกสิกรรม ถึงร้อยละ 72.60 รองลงมาได้แก่ อาชีพช่าง/ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต และกรรมกร อาชีพเกี่ยวกับการค้า การบริหาร ชีขานพาหนะ ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีวะวิชาการ เสมียนพนักงาน อาชีพเหมืองแร่ ตามลำดับ แต่มาในปี พ.ศ. 2523 ปรากฏว่า อาชีพของผู้ที่มีงานทำ จะเป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการทำกสิกรรมมากที่สุดถึงร้อยละ 66.07 ก็จริง แต่เป็นการเพิ่มในอัตราที่ลดลงถึงร้อยละ -6.57 รองลงมาได้เช่นเดียวกับในปี พ.ศ. 2513 แต่อาชีพงานที่ใช้วิชาชีวะวิชาการ จะมีอันดับที่สูงขึ้นแทนอาชีพด้านการบริการ ซึ่งจะตกลงมาเป็นอันดับที่ 5 และเมื่อคุณภาพรวมๆของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพของผู้ที่มีงานทำ จะพบว่า อาชีพที่มีอัตราการเพิ่มลดลงจากปี พ.ศ. 2513 ได้แก่ อาชีพกสิกรรมซึ่งลดลงมากที่สุด รองลงมา คือ เหมืองแร่ การบริการ และไม่ทราบอาชีพเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจาก การที่สภาพของทรัพยากรดินเสื่อมโทรมลง เกิดภาวะฝนแล้ง รวมถึง

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างอาชีพประชากรวัยแรงงานที่มีงานทำจำแนกตามหมวดอาชีพ ปี พ.ศ. 2513 และ 2523

----- พ.ศ. 2513
 ————— พ.ศ. 2523

<p>1 ผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพวิชาการและ
ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2. ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานจัดการและ
ข้าราชการที่มีอาวุโวก่อน</p> <p>3 เสมียนพนักงานและผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้อง</p> <p>4 ผู้ปฏิบัติงานอาชีพการค้า</p> <p>5 ผู้ทำงานกสิกรรม เลี้ยงสัตว์ ป่าไม้ ประมง
นักล่า และคักจับสัตว์</p> <p>6 ผู้ทำงานเหมืองแร่ ขุดหิน ผู้ขุดเจาะบ่อ</p> <p>7 พนักงานขับพาหนะและที่เกี่ยวข้อง</p> <p>8 ช่างผู้ปฏิบัติงานในขบวนการผลิต</p> | <p>9 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับคานบริการต่างๆ</p> <p>10 ผู้ปฏิบัติงานที่จัดจำแนกเข้าอาชีพ
ประเภทใดไม่ได้</p> |
|--|--|

ทรัพยากรแร่ธาตุอันอุดมจนไม่สามารถทำในเชิงพาณิชย์ได้ ประชากรจึงหันไปประกอบอาชีพ
อื่นๆ ที่เห็นได้ชัดเด่นก็คือ อาชีพช่าง/ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร ซึ่งมีการ
เปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น รองลงมา ได้แก่ อาชีพผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพวิชาการ แต่ถึง
อย่างไรก็ตามประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ก็ยังคงมีความผูกพันอยู่กับอาชีพคานกลสิกรรม
และกิจกรรมชั้นปฐมภูมิเป็นส่วนใหญ่ (แผนภูมิ 3)

4.4 การคาดประมาณประชากร เนื่องจากอัตราการเพิ่มประชากร
โดยเฉลี่ยปีต่อปีของจังหวัดเพชรบุรี มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ ตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2522 จังหวัดเพชรบุรีมีอัตราการเพิ่มประชากรร้อยละ 1.25 ในปี พ.ศ. 2523 และ
มีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2526 เพิ่มสูงถึงร้อยละ 3.58 ของประชากร
ทั้งจังหวัด แต่นับจากนั้นมาประชากรเริ่มลดลง จึงทำให้ยากในการที่จะวางแผนพัฒนาจังหวัด
ใดอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจำนวนประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ
บนพื้นที่ที่รองรับ การทราบถึงจำนวนประชากรบนพื้นที่ว่าจะมีเท่าใดนั้น จะมีประโยชน์มาก
ในการวางแผน ช่วงต่างๆ โดยการนำเอาอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรในช่วงหนึ่งมา
หาค่าประชากรในอนาคตข้างหน้า ทั้งนี้เพื่อให้การวางแผนด้านต่างๆ สามารถรองรับกับ
จำนวนประชากรที่จะเพิ่มขึ้น หรือลดลงในอนาคตได้อย่างเหมาะสม สำหรับการคาด
ประมาณประชากรครั้งนี้ จะคำนวณโดยใช้สมการความถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple
linear regression) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$y = a + bx$$

โดยที่ y คือ ค่าประมาณประชากรในปีที่ต้องการ

x คือ จำนวนปีที่ต้องการคาดประมาณ

หาค่า a และ b ได้จากสมการดังนี้

$$a = \bar{y} - b\bar{x}$$

$$b = \frac{\sum(x-\bar{x})(y-\bar{y})}{\sum(x-\bar{x})^2}$$

ในการคาดประมาณประชากรของจังหวัดเพชรบุรีครั้งนี้ ใช้ข้อมูล
ประชากรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึง ปี พ.ศ. 2527 เป็นปีฐาน หรือ 11 ปี และจะคาด
ประมาณเป็นช่วง 5 ปี โดยเริ่มจากปี 2534 , 2539 , 2544 , 2549 , 2554

2559 ผลการคาดประมาณประชากรเป็นดังนี้ (ตารางที่ 22 และแผนภูมิ 4)

4.4.1 ระดับจังหวัด ประชากรในจังหวัดเพชรบุรีที่คำนวณโดยใช้วิธีดังกล่าวข้างต้น จะได้ค่า a เท่ากับ 327,711.1 และค่า b เท่ากับ 6,225.309 ดังนั้นเมื่อสันนิษฐานว่าเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดับที่ 6 (2530-2534) จำนวนประชากรในจังหวัดเพชรบุรีจะมีประมาณ 439,767 คน และในปี พ.ศ. 2559 จะมีจำนวนประชากรประมาณ 595,399 คน

4.4.2 เทศบาลเมืองเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2534 จะมีจำนวนประชากรประมาณ 36,209 คน และในปี พ.ศ. 2559 จะมีประชากรจำนวนประมาณ 40,860 คน

4.4.3 ระดับอำเภอ

1) อำเภอเมืองเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2534 จะมีจำนวนประชากรประมาณ 109,345 คน และในปี พ.ศ. 2559 จะมีประชากรประมาณ 126,591 คน

2) อำเภอท่าทาง ในปี พ.ศ. 2534 จะมีจำนวนประชากรประมาณ 96,141 คน และในปี พ.ศ. 2559 จะมีประชากรประมาณ 133,590 คน

3) อำเภอบ้านลาด ในปี พ.ศ. 2534 จะมีจำนวนประชากร 46,545 คน และปี พ.ศ. 2559 เป็น 53,247 คน

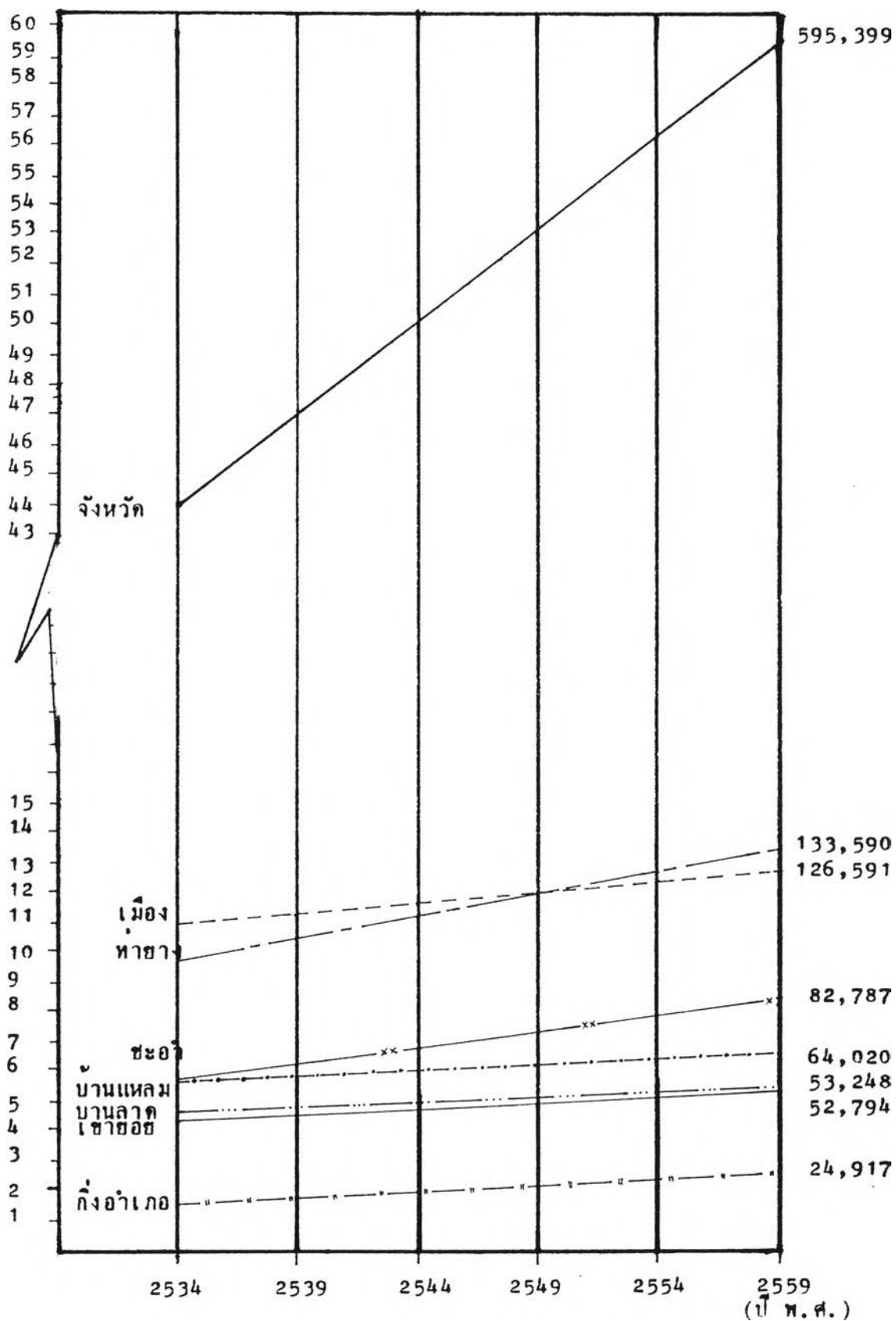
4) อำเภอบ้านแหลม ในปี พ.ศ. 2534 จะมีประชากรจำนวนประมาณ 55,561 คน และปี พ.ศ. 2559 จะมีประชากรประมาณ 64,020 คน

5) อำเภอชะอำ ในปี พ.ศ. 2534 จะมีประชากรจำนวน 55,597 คน และปี พ.ศ. 2559 มีประมาณ 82,787 คน

6) อำเภอเขาชัยสน ในปี พ.ศ. 2534 จะมีประชากรจำนวน 41,347 คน และปี พ.ศ. 2559 มีประมาณ 52,794 คน

7) กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ในปี พ.ศ. 2534 จะมีจำนวนประชากรประมาณ 14,169 คน และในปี พ.ศ. 2559 มีประมาณ 24,917 คน

แผนภูมิ 4 การคาดประมาณประชากรของจังหวัดเพชรบุรี เป็นรายอำเภอ
จำนวนประชากร (หน่วยต่อ 10,000 คน)

สรุป

จากการศึกษาวิเคราะห์สามารถมองภาพรวมๆของโครงสร้างประชากรของจังหวัดเพชรบุรีในช่วง 6 ปีได้ว่า จังหวัดเพชรบุรียังคงมีจำนวนประชากรที่เป็นเพศหญิงสูงกว่าเพศชายเล็กน้อยมาโดยตลอด ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 59.96 อยู่ในเขตชนบท และประชากรส่วนใหญ่จะเป็นประชากรวัยแรงงานถึงร้อยละ 62.29 มีอัตราส่วนของผู้เป็นภรรยาอยู่ 60.53 คนต่อผู้ผลิต 100 คนและมีแนวโน้มจะลดลงอีก การเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดเพชรบุรีจะเป็นไปอย่างเชื่องช้า โดยมีอัตราการเพิ่มประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.87 ต่อปี คำนการย้ายถิ่นนั้นปรากฏว่ามีการย้ายถิ่นภายในภาคกลาง แต่แนวโน้มของการย้ายถิ่นนอกภาคกลับเพิ่มขึ้น ส่วนการกระจายตัวประชากรโดยทั่วไปจะเท่ากับ 65 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีแนวโน้มในการกระจายตัวของประชากรไปทางคานใต้เหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือของศูนย์กลางชุมชนเดิม ทำให้ชุมชนเมืองในทิศทางนั้นมีการขยายตัวเป็นระดับเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสุขาภิบาลท่าช้าง สำหรับอาชีพของประชากรซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพคานกสิกรรม แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในคานอาชีพช่างหรือผู้ประกอบการในกระบวนการผลิตอยู่มาก ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กันมากกับสัดส่วนประชากรที่เข้าสู่วัยแรงงานเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นแนวโน้มการว่างงานอาจเริ่มสูงขึ้น สำหรับการคาดประมาณประชากรนั้น จังหวัดเพชรบุรีจะมีประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 595,399 คนในปี พ.ศ. 2559

โครงสร้างเศรษฐกิจ

1. โครงสร้างเศรษฐกิจโดยส่วนรวม

1.1 ระดับภาค จากการพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั่วไป ซึ่งสามารถแบ่งสาขาการผลิตได้ 2 ภาค คือ ภาคเกษตรกรรม และภาคนอกเกษตรกรรม การผลิตในภาคเกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบุรีมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตสูงกว่าภาคตะวันตกในช่วงปี พ.ศ. 2518-2528 มาโดยตลอด ยกเว้นในปี พ.ศ. 2528 เท่านั้นที่มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2528 จังหวัดเพชรบุรี การผลิตในสาขานี้มีสัดส่วนร้อยละ 39.03 แต่ของภาคตะวันตกมีสัดส่วนร้อยละ 39.91 ส่วนการผลิตในภาคนอกเกษตรกรรม เมื่อเปรียบเทียบกับภาคตะวันตกแล้วจะมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตต่ำกว่าของ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออกในปี พ.ศ. 2527 ที่มีสัดส่วนนี้ของจังหวัดที่สูงกว่าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (แผนภูมิที่ 5.)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจ 3 สาขา ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการค้า-บริการแล้วจะพบว่า ในช่วงปีพ.ศ. 2518-2528 มีลักษณะดังนี้

1.1.1 สาขาเกษตรกรรม สัดส่วนมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่าของจังหวัดเพชรบุรีทุกปี โดยเฉพาะในปีพ.ศ. 2528 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตร้อยละ 39.91 ของมูลค่าผลผลิตทั้งภาค แต่ของจังหวัดเพชรบุรีมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 39.03 เท่านั้นซึ่งมีอยู่เพียงปีเดียวที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนนี้สูงกว่าจังหวัดเพชรบุรี

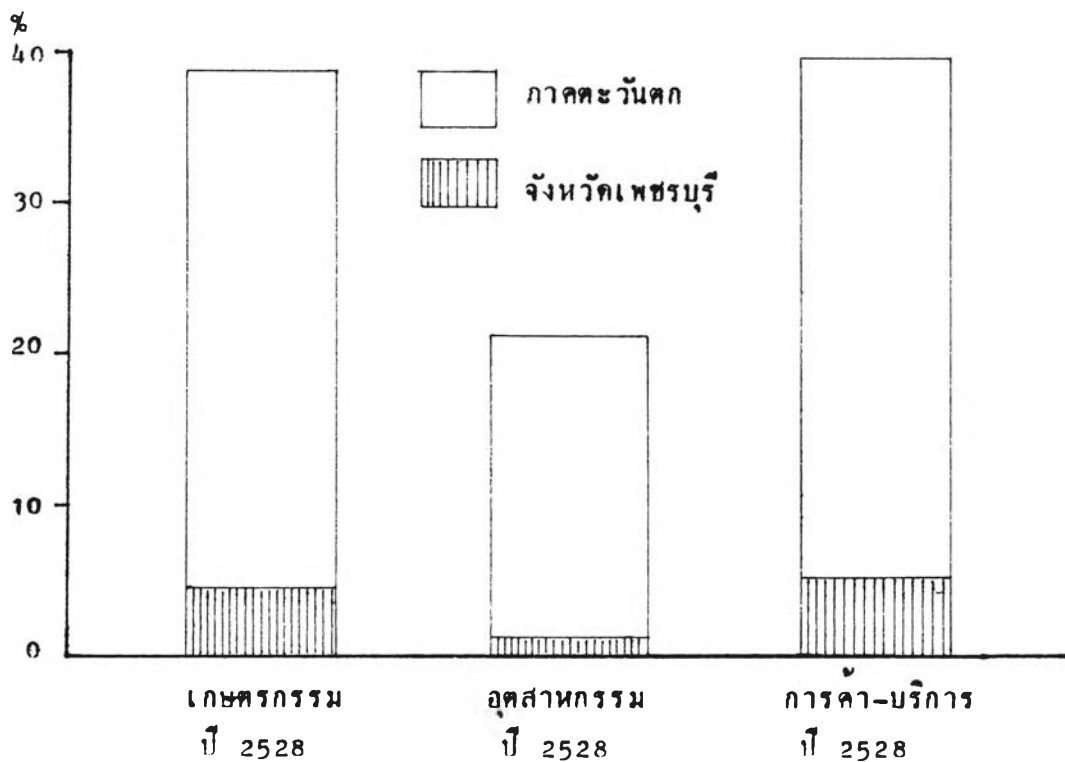
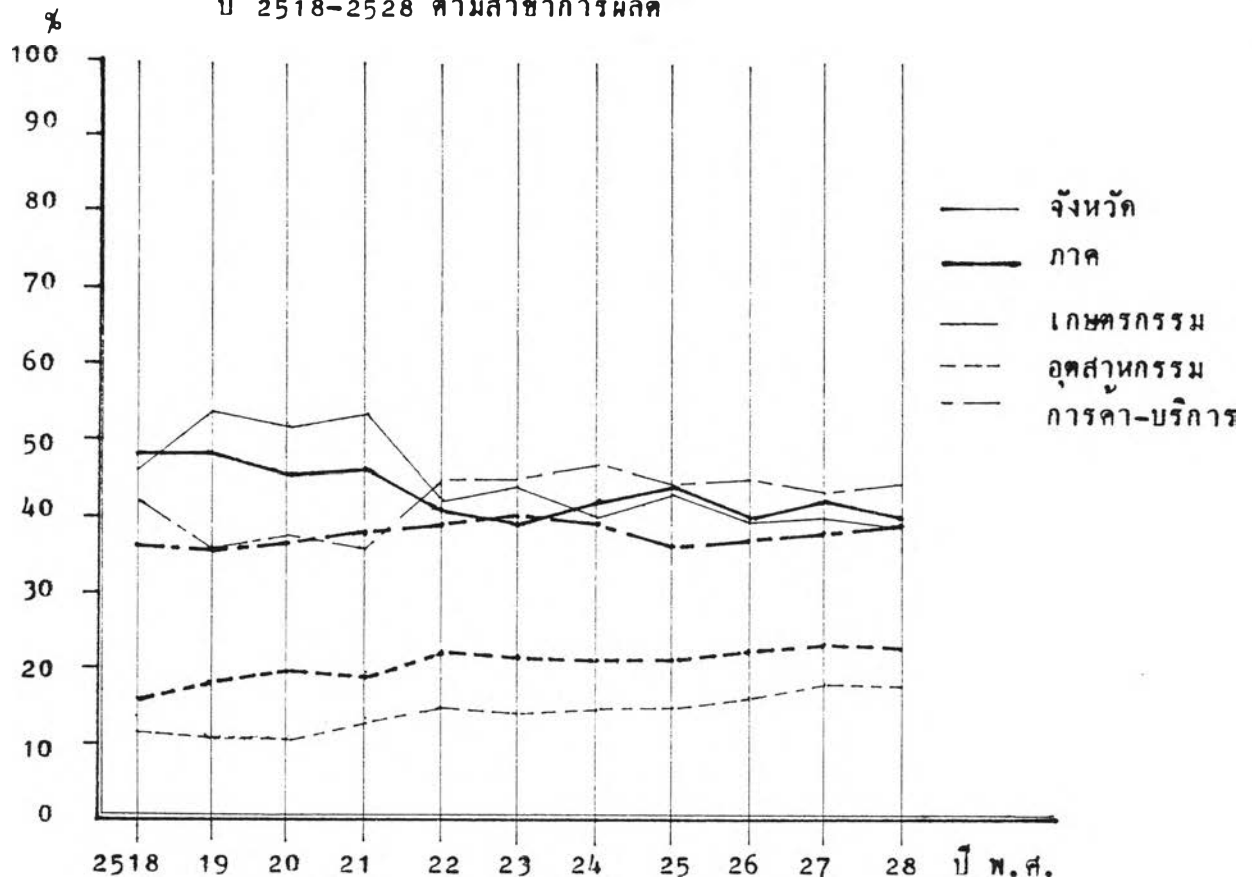
1.1.2 สาขาอุตสาหกรรม สัดส่วนมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่าของจังหวัดเพชรบุรีทุกปี ในปี พ.ศ. 2528 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีร้อยละ 22.44 แต่ของจังหวัดเพชรบุรีจะมีเพียงร้อยละ 17.29 เท่านั้น

1.1.3 สาขาการค้าและบริการ สัดส่วนมูลค่าผลผลิตของจังหวัดเพชรบุรีจะสูงกว่าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกปี ออกในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเฉพาะในปี พ.ศ. 2528 จังหวัดเพชรบุรีมีมูลค่าผลผลิตเป็นสัดส่วนร้อยละ 43.65 แต่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียงร้อยละ 37.65 เท่านั้น

จากข้อมูลพื้นฐานด้านมูลค่าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะพบว่า สองในสามของมูลค่าผลิตภัณฑ์จะได้อาจมาจากสาขาเกษตรกรรม ดังนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความคล้ายกัน จะมีความแตกต่างกันไปบ้างก็ในสาขาอื่นของการผลิต โดยเฉพาะจังหวัดเพชรบุรีนั้นโครงสร้างเศรษฐกิจทั่วไป จะยังคงเป็นมูลค่าผลผลิตด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ สาขาการค้าและบริการ สาขาอุตสาหกรรม ตามลำดับ (ตารางที่ 23)

ในสาขาเกษตรกรรมมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีมาก ได้แก่ กสิกรรม สาขาด้านอุตสาหกรรมมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่มีมากคือ การอุตสาหกรรม ส่วนสาขาการค้าและบริการที่มากได้แก่ การค้าปลีกและค้าส่ง สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งในการเปรียบเทียบมูลค่าผลผลิตของจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็คือ โดยเฉพาะแล้วทุกสาขาการผลิตของจังหวัดเพชรบุรี จะมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตไม่เกินร้อยละ 13 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่ง

แผนภูมิ 5 การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเพชรบุรีกับภาคตะวันตก ปี 2518-2528 ตามสาขาการผลิต

นับว่ายังเป็นสัดส่วนที่น้อย สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล จังหวัดเพชรบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่ำกว่าของภาคตะวันตก กล่าวคือ จังหวัดเพชรบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 7,452 บาท ส่วนภาคตะวันตกมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล 8,246 บาทในปี พ.ศ. 2528 (ตารางที่ 24)

เมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตก จะปรากฏว่า จังหวัดที่มีสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมสูงสุด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี ถึงร้อยละ 29.73 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคตะวันตก รองลงมาได้แก่ จังหวัดราชบุรี สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี และจังหวัดสมุทรสงครามเป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าจังหวัดเพชรบุรีอยู่อันดับที่ 5 ของจังหวัดในภาคตะวันตก สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อบุคคล จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงสุด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนจังหวัดเพชรบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลอยู่ในอันดับที่ 4 คือ 7,452 บาทซึ่งต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของภาคตะวันตก ถ้าพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจรายสาขาหลักของภาคแล้ว จะพบว่า ส่วนใหญ่จะยังคงเป็นสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีสัดส่วนรายสาขาทังนี้

1) สาขาเกษตรกรรม จังหวัดที่มีมูลค่าผลผลิตสูงสุด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตก รองลงมาคือ จังหวัดสุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี เพชรบุรี และสมุทรสงคราม ตามลำดับ

2) สาขาอุตสาหกรรม จังหวัดที่มีมูลค่าผลผลิตสูงสุด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตร้อยละ 41.16 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตก รองลงมา คือ จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี และสมุทรสงคราม ตามลำดับ

3) สาขาการค้าและบริการ จังหวัดที่มีมูลค่าผลผลิตสูงสุด ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งมีสัดส่วนมูลค่าผลผลิตถึงร้อยละ 57.51 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตก รองลงมา คือ จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามลำดับ

1.2 ระดับจังหวัด เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีมูลค่าผลผลิตในสัดส่วนร้อยละ 11.06 ของมูลค่าผลผลิตของภาคตะวันตกเท่านั้น ซึ่งนับว่าในคานาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีโดยทั่วไป ยังล้าหลังจังหวัดอื่นๆในภาคตะวันตกด้วยกันเป็นอันมาก รวมถึงรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของ

ภาคตะวันตก ในช่วงปี พ.ศ. 2518-2528 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.54 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของภาคตะวันตกที่มีเพียงร้อยละ 3.78 ต่อปี มีมูลค่าผลผลิตในสาขาเกษตรกรรมเป็นสัดส่วนร้อยละ 30.70 ของมูลค่าผลผลิตรวมจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด และมูลค่าผลผลิตสาขาภาคนอกเกษตรกรรมเป็นสัดส่วนร้อยละ 69.29 ของมูลค่าผลผลิตรวมจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจังหวัด ส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลผลิตจากการเปลี่ยนแปลงเดิมนั้น ในสาขาภาคเกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 48.77 จากการเปลี่ยนแปลงเดิม ส่วนในสาขาภาคนอกเกษตรกรรมมีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 89.99 จากการเปลี่ยนแปลงเดิม ของมูลค่าผลผลิตของจังหวัด แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีมีแนวโน้มที่จะพึ่งพิงสาขานอกภาคเกษตรมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามสาขาเกษตรกรรมก็ยังคงเป็นสาขาหลักที่สำคัญของจังหวัด (ตารางที่ 25)

2. โครงสร้างการผลิตรายสาขาและแนวโน้มโครงสร้างการผลิต

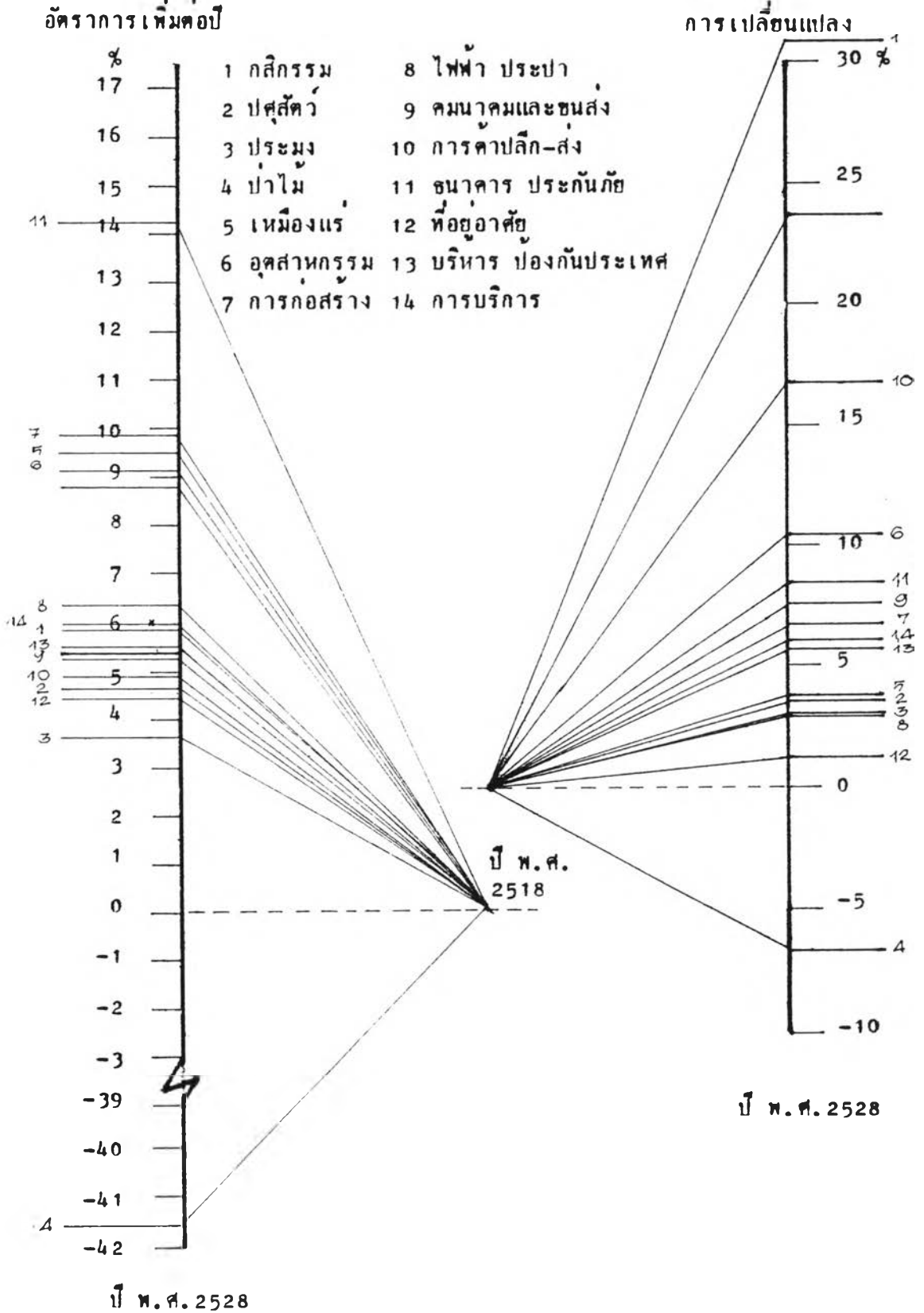
จากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2518-2528) สาขาเกษตรกรรมยังคงเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญมากของจังหวัดอยู่ ในสาขานี้จะมีสาขาย่อย คือ กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ ในช่วง 10 ปี สาขาเกษตรกรรมจะมีมูลค่าการผลิตมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงปีต่อปี จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2519 มีมูลค่าการผลิต 1,275.2 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2521 มีมูลค่าการผลิต 1,479.4 ล้านบาท และจะลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2522 และ 2524 ส่วนในปี พ.ศ. 2525-2528 ก็มีมูลค่าการผลิตที่ลดลงเรื่อยๆ และจะลดลงมากกว่ามูลค่าการผลิตในสาขาการค้าและบริการ ในปี พ.ศ. 2528 ดังนั้นอัตราการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 48.77 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2518 แลอัตราการเติบโตเฉลี่ยของสาขาเกษตรคิดเป็นร้อยละ 4.05 ต่อปี ซึ่งจะต่ำกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของจังหวัดเพียงเล็กน้อย และถ้ามาพิจารณาในรายละเอียดของสาขาการผลิตในช่วง 10 ปี (พ.ศ. 2518-2528) จะเห็นชัดเจนขึ้น ในแต่ละสาขาคงนี้คือ (ตารางที่ 26 และแผนภูมิ 6)

2.1 สาขาเกษตรกรรม

2.1.1 กสิกรรม จะเป็นการผลิตที่สำคัญที่สุดของจังหวัด และ

แผนภูมิ 6 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดรายสาขาปี 2518-2528

คิดเป็นร้อยละจากการเปลี่ยนแปลงรวม และอัตราการเพิ่มต่อปี

มีมูลค่าผลผลิตสูงสุดทุกปี แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิตปีต่อปีแล้ว จะพบว่า กลไกการจะมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตที่เพิ่มขึ้นมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2519 และ 2521 ส่วนปีที่มีมูลค่าการผลิตลดลง คือ ปีพ.ศ. 2522 และ 2524 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา มูลค่าการผลิตจะลดลงทุกปี แต่มูลค่าผลผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 71.77 ของมูลค่าผลผลิตจากปีพ.ศ. 2518 และมีการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 30.85 ของมูลค่าผลผลิตจากการเปลี่ยนแปลงรวมในปี พ.ศ. 2528 ในการกสิกรรมของจังหวัดในช่วง 10 ปี จะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.56 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของจังหวัดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น พิษเศรษฐกิจของการกสิกรรมที่ทำรายได้มาก ได้แก่ ข้าว รองลงมาคือ ไม้ผล พืชไร่ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกสิกรรมของจังหวัดเพชรบุรีก็ยังมีปัญหาในด้านการใช้พื้นที่คือความเหมาะสมสำหรับปลูกพืช และการชลประทาน รวมทั้งการตลาดด้วย

2.1.2 ปศุสัตว์ จังหวัดเพชรบุรีจะมีมูลค่าการผลิตก้านปศุสัตว์เฉลี่ยแล้วประมาณ 1 ใน 10 ของมูลค่าผลผลิตในสาขาเกษตรกรรม มูลค่าการผลิตก้านปศุสัตว์จะมีมากในปี พ.ศ. 2521 และในปี พ.ศ. 2522 และ 2523 กลับลดลงอย่างมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาอัตราการเติบโตเฉลี่ยถึง 4.66 ต่อปี และมีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับสองรองจากการกสิกรรม

2.1.3 ประมง สามารถทำมูลค่าการผลิตได้สูงในปี พ.ศ. 2519 และ 2526 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2525 มูลค่าการผลิตกลับลดลงอย่างมาก แล้วเริ่มดีขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2527-2528 ทั้งนี้เป็นเพราะปริมาณปลาตก ราคาของน้ำมันเชื้อเพลิงสูงขึ้น รวมทั้งการประกาศเขตเศรษฐกิจ 200 ไมล์ทะเลของประเทศเพื่อนบ้านด้วย การประมงมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.60 ต่อปี มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลผลิตร้อยละ 3.07 ของมูลค่าการเปลี่ยนแปลงรวม และร้อยละ 42.40 ของมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากเดิมในปี พ.ศ. 2518

2.1.4 ป่าไม้ นับเป็นสาขาการผลิตที่มีมูลค่าน้อยที่สุดในสาขาเกษตรกรรม มีมูลค่าการผลิตลดลงทุกปี โดยอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -41.65 ต่อปี มูลค่าการผลิตของป่าไม้มีมากในปี พ.ศ. 2519 และ 2521 ซึ่งมีมูลค่า 357.3 และ 320.2 ล้านบาทตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2528 มูลค่าการผลิตไม่เพิ่มขึ้นเลย และมีแนวโน้มลดต่ำลงเรื่อยๆ ทั้งนี้จากสาเหตุของการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่ากันมากขึ้น และจังหวัดเพชรบุรีมีอัตรา

การบุกรุกทำลายป่าสูงมากเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดกาญจนบุรี ดังนั้นพื้นที่ป่าไม้จึงลดลงอย่างมาก ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการผลิตในสาขาอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกสิกรรม

2.2 สาขาคศานกรรม

2.2.1 การทำเหมืองแร่และขุดหิน มีมูลค่าการผลิต ในปี พ.ศ. 2528 เท่ากับ 78.1 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 147.94 จากการผลิตเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. 2518 และร้อยละ 3.58 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.50 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของจังหวัด แต่ถึงอย่างไรก็ตามมูลค่าการผลิตก็ยังต่ำอยู่เป็นอันดับที่ 3 ในมูลค่าการผลิตของสาขาคศานกรรม แร่ที่ทำรายได้ ส่วนใหญ่จะเป็นแร่พลูอิไรท์ และแร่ดีบุกบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก ทั้งๆที่จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ของเทือกเขาตะนาวศรีตลอดแนวด้านตะวันตก แต่ก็ยังไม่ได้มีการสำรวจทรัพยากรแร่กันอย่างจริงจัง

2.2.2 อุตสาหกรรม มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นทุกปี และมากเป็นอันดับหนึ่งในสาขานี้ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังคงเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตขั้นปฐมอยู่ ที่สำคัญได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาลทราย โรงงานสับปะรดกระป๋อง โรงงานปูนซีเมนต์ ส่วนอุตสาหกรรมประเภทอื่น คือ ผลิตภัณฑ์อาหารและขนม วัสดุก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์ นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจ คือ อุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ช่อมสืหอมผ้า ห่าน้ำส้มสายชู น้ำตาลโตนด เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2528 มูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมเท่ากับ 231.5 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 140.89 ของการเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ. 2518 และร้อยละ 10.41 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.19 ต่อปี

2.2.3 การก่อสร้าง มีมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าการผลิต 146.0 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 148.72 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ. 2518 และร้อยละ 6.71 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 9.94 ต่อปี นับว่าเป็นสาขาการผลิตที่มีการขยายตัวสูง

2.2.4 การไฟฟ้าและประปา เป็นสาขาย่อยของอุตสาหกรรม ที่มีมูลค่าการผลิตน้อยที่สุด ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 84.0 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตเปลี่ยนแปลงจากปี พ.ศ.2518 ถึงร้อยละ 87.08 และร้อยละ 3.01 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.46 ต่อปี

2.3 สาขาการค้าและบริการ

ในปี พ.ศ.2518 เป็นสาขามีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับสอง รองจากสาขาเกษตรกรรม มาในปี พ.ศ.2528 กลับมีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี และสูงกว่าสาขาอื่นๆทั้งหมดในสาขาการผลิตของจังหวัด โดยเฉพาะมูลค่าการผลิตด้านการค้าปลีกและค้าส่ง การคมนาคมขนส่ง สาขาการค้าและบริการมีสาขาย่อย ดังนี้

2.3.1 การคมนาคมขนส่ง ในช่วง 10 ปี(พ.ศ.2518- 2528) มีมูลค่าการผลิตถึง 247.9 ล้านบาทในปี พ.ศ.2528 มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 66.82 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 7.63 จากปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 7.63 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.25 ต่อปี

2.3.2 การค้าปลีกและค้าส่ง ในปี พ.ศ.2518 มีมูลค่าการผลิต 350.2 ล้านบาท มาในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 565.1 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 61.36 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 16.52 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.90 ต่อปี

2.3.3 การธนาคารและการประกันภัย มีมูลค่าการผลิตสูงมาโดยตลอด ในปี พ.ศ.2528 มีมูลค่าการผลิต 148.2 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่าการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 280.98 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ.2518 และร้อยละ 8.40 จากการเปลี่ยนแปลงการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 14.31 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงสุดของโครงสร้างการผลิตทุกสาขา

2.3.4 ท่อขุดอาศัย มีมูลค่าการผลิตน้อยกว่าจริง แต่มีมูลค่าสูงขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าการผลิต 46.4 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 54.67 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ. 2518 และร้อยละ 1.26 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.46 ต่อปี

2.3.5 การบริหารและการป้องกันประเทศ มีมูลค่าการผลิตสูงทุกปี แต่ในปี พ.ศ. 2527 กลับมีอัตราเพิ่มที่ลดลงร้อยละ -10.87 ในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าการผลิต 176.5 ล้านบาท มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตร้อยละ 72.03 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ. 2518 และร้อยละ 5.68 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 5.57 ต่อปี

2.3.6 การบริการ ในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าการผลิต 179.7 ล้านบาท มีสัดส่วนมูลค่าการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 79.16 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าในปี พ.ศ. 2518 และร้อยละ 6.10 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตรวมทั้งจังหวัด และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.00 ต่อปี

ถึงแม้ว่าการผลิตในสาขาเกษตรกรรมจะมีอัตราการเติบโตสูงขึ้นมากก็ตามถึง 4.05 ต่อปี ไทรมีสายกสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง เป็นสาขาหลักที่สำคัญ แต่ป่าไม้กลับมีอัตราการเติบโตลดลงเป็น -41.65 ทำให้มีผลกระทบโดยตรงต่อผลิตทางการกสิกรรม ในขณะที่ภาคนอกเกษตรกรรมกลับมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้น ไทรมีสายอุตสาหกรรมเติบโตถึงร้อยละ 8.84 ต่อปี โดยเฉพาะการก่อสร้าง เหมืองแร่ และอุตสาหกรรม และสาขาการค้าและบริการเติบโตร้อยละ 5.87 ต่อปี โดยเฉพาะการธนาคารและประกันภัย การบริหารและป้องกันประเทศ การคมนาคมขนส่งที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามการผลิตที่สำคัญของจังหวัดก็คง ได้แก่ การกสิกรรม ซึ่งมีข้าวและสับปะรด เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในค่านอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง โรงสีข้าว เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุด นอกจากนี้การค้าปลีกและส่ง การคมนาคมขนส่ง เป็นแหล่งที่มาของรายได้และการว่าจ้างแรงงานด้วย

แนวโน้มโครงสร้างการผลิต

จากสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2518 และ 2528 เราพอจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบุรีนั้น จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงรวม สาขาการค้าและบริการมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูงสุด คือ ร้อยละ 45.59 ของการเปลี่ยนแปลงรวม สาขาอุตสาหกรรมมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดค่าที่สุด คือ ร้อยละ 23.70 ของการเปลี่ยนแปลงรวม แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของสาขาการผลิตย่อย ยังพบว่าการกลไกกรรมมีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูง คือ ร้อยละ 30.85 ของการเปลี่ยนแปลงรวม รองลงมาได้แก่ การค้าปลีกและค้าส่ง การอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง ซึ่งมีร้อยละ 16.52, 10.41, และ 7.63 ของการเปลี่ยนแปลงรวม ตามลำดับ ส่วนสาขาการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงค่าที่สุด ได้แก่ ป่าไม้ ซึ่งลดลงถึง -6.69 ของการเปลี่ยนแปลงรวม

ส่วนอัตราการเติบโตของสาขาการผลิตจากมูลค่าผลิตภัณฑ์ ในช่วง 10 ปี พบว่าสาขาการธนาคารและประกันภัย มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 14.31 ต่อปี และสาขาป่าไม้ มีอัตราการเติบโตลดลงถึงร้อยละ -41.65 ต่อปี นับว่าเป็นจุดวิกฤตมาก สาขาอุตสาหกรรมมีอัตราการเติบโตร้อยละ 8.84 ต่อปี โดยเฉพาะสาขาอรรถกถาการก่อสร้างที่มีอัตราเติบโตนี้ร้อยละถึง 9.94 ต่อปี ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า แนวโน้มโครงสร้างการผลิตของจังหวัดเพชรบุรี น่าจะเติบโตในสาขาอุตสาหกรรม การค้าและบริการ มากกว่าสาขาเกษตรกรรม แต่ถึงอย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นสูงขึ้น จึงได้มาพิจารณาในอีก 2 เรื่องคือ Shift - Share และความสัมพันธ์ในการผลิตโดยดูจากฐานเศรษฐกิจ ประกอบการพิจารณาดังนี้

1) Shift and Share Analysis

จากผลการวิเคราะห์ทวิวิธี Shift and Share (ตารางที่ 27 ภาคผนวก) พบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีการเติบโตของโครงสร้างการผลิตทางเศรษฐกิจดังนี้

1.1) การเติบโตของโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวม

จะปรากฏว่า

1.1.1) สาขาเกษตรกรรมมีการเติบโตค่อนข้างสูง เป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่าโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ยังคงเป็นเกษตรกรรม เป็นหลักอยู่ต่อไป

1.1.2) สาขาอุตสาหกรรมมีการเติบโตไม่สูงมากนัก อาจกล่าวได้ว่าไม่ค่อยเติบโตเท่าที่ควร ดังนั้นจึงควรหันมาให้ความสนใจ และเร่งพัฒนา สาขาอุตสาหกรรมให้มาก

1.1.3) สาขาการค้าและบริการ นับว่าเป็นสาขาที่มีการเติบโตสูงใกล้เคียงกับสาขาเกษตรกรรม ดังนั้นแนวโน้มของโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สาขาการค้าและบริการมากยิ่งขึ้นในอนาคต

1.2) การเติบโตของโครงสร้างเศรษฐกิจสาขาย่อย

1.2.1) สาขาเกษตรกรรม การกสิกรรมยังคงมีการเติบโตสูงมากอยู่ รองลงมาได้แก่ การประมง ส่วนป่าไม้ และปศุสัตว์ยังมีการเติบโตน้อย เมื่อมาพิจารณา PS จะเห็นได้ว่า สาขาย่อยของเกษตรกรรมทุกสาขา มีการขยายตัวที่ค่อนข้างช้า ส่วนสาขาย่อยที่เติบโตได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ กสิกรรม ปศุสัตว์ เท่านั้น

1.2.2) สาขาอุตสาหกรรม ทุกสาขาย่อยมีการเติบโตสูงขึ้น โดยเฉพาะการอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง สาขาที่สามารถเติบโตได้อย่างเร็ว ได้แก่ อุตสาหกรรม และเหมืองแร่ ส่วนการไฟฟ้าและประปานั้นมีการเติบโตช้า ส่วนการขยายตัวได้อย่างรวดเร็วนั้นเป็นไปทุกสาขาย่อย โดยเฉพาะอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง

1.2.3) สาขาการค้าและบริการ ทุกสาขาย่อยมีการเติบโตสูงขึ้นทั้งสิ้น โดยเฉพาะการค้าปลีกและค้าส่ง สาขาย่อยที่สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การธนาคารและการประกันภัย การบริหารและการป้องกันประเทศ ส่วนสาขาย่อยอื่นๆเติบโตอย่างเชื่องช้า สาขาย่อยที่สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ การค้าปลีกและค้าส่ง การคมนาคมขนส่ง

สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาโดยใช้ Shift-Share Analysis แล้ว สาขาเกษตรกรรมและสาขาการค้าและการบริการ จะเป็นสาขาที่มีการเติบโตสูง และมีโอกาสในการขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะเป็นสองสาขาใหญ่ของโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีต่อไป สาขาย่อยที่เติบโตได้เร็ว ได้แก่ กสิกรรม ปศุสัตว์ การก่อสร้าง

อุตสาหกรรม เหมืองแร่ การธนาคารและประกันภัย การบริการ ส่วนสาขาย่อยที่สามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ อุตสาหกรรม การก่อสร้าง การค้าปลีกและค้าส่ง การคมนาคมขนส่ง อาจกล่าวได้ว่า สาขาที่มีบทบาทของจังหวัดเพชรบุรีในค่านโครงสร้างเศรษฐกิจ น่าจะเป็นสาขานอกภาคเกษตรกรรมมากกว่าสาขาเกษตรกรรม โดยเฉพาะ อุตสาหกรรม และการค้าปลีกและค้าส่ง จะมีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจสูงต่อไป

2) ความเชี่ยวชาญในการผลิตโดยดูจากฐานเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์โครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยอาศัยฐานเศรษฐกิจปรากฏว่า สาขาการค้าและบริการจะเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเพชรบุรี โดยมีสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่ให้บริการแก่ประชากรในจังหวัด สาขาการค้าและบริการที่เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ 3 สาขาย่อย คือ การคมนาคมขนส่ง การค้าปลีกและค้าส่ง การบริการซึ่งสามารถทำรายได้เข้าจังหวัดเพชรบุรีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาขาที่เป็นภาคบริการให้กับจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ สาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม โดยมีสาขาย่อยที่เป็นหลักในการบริการคือ

2.1) สาขาเกษตรกรรม ที่ให้บริการเลี้ยงประชาชนในจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ การกลั่นนม การประมง ปศุสัตว์ ส่วนป่าไม้ไม่สามารถให้บริการกับประชาชนได้เพียงพอ เพราะว่าป่าไม้เหลือน้อยเนื่องจากการบุกรุกทำลายป่า

2.2) สาขาอุตสาหกรรม สาขาที่ให้บริการ คือ ก่อสร้าง การไฟฟ้าและประปา อุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

สรุปได้ว่าฐานเศรษฐกิจหลักของจังหวัดเพชรบุรีก็คือ การค้าและบริการ ที่สามารถทำรายได้เข้าจังหวัด โดยมีสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเป็นสาขาที่ให้บริการแก่ประชาชนในจังหวัดเป็นสำคัญ

3. ประสิทธิภาพในการใช้กำลังแรงงานในการผลิตเชิงเศรษฐกิจ

โครงสร้างกำลังแรงงานของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2513 มีร้อยละ 72.90 ของกำลังแรงงานทั้งหมด จะเป็นกำลังแรงงานในการผลิตสาขาเกษตรกรรม รองลงมาคือ สาขาการค้าและ

บริการซึ่งมีร้อยละ 16.67 ของกำลังแรงงานทั้งหมด และการผลิตในสาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนของกำลังแรงงานน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 10.43 ของกำลังแรงงานทั้งหมด โครงสร้างกำลังแรงงานของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2523 คือ 10 ปี จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างน้อย คือ สัดส่วนของกำลังแรงงานในสาขาเกษตรกรรมไคล้ลดลงเหลือร้อยละ 66.13 ของกำลังแรงงานทั้งหมด แต่สัดส่วนกำลังแรงงานจะไปเพิ่มในสาขาการค้าและบริการ สาขาอุตสาหกรรม เป็นร้อยละ 14.60 และ 19.27 ของกำลังแรงงานทั้งหมดตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโครงสร้างกำลังแรงงานของจังหวัดเพชรบุรีเริ่มจะมีแนวโน้มเปลี่ยนไปสู่การผลิตในสาขาอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยดูจากอัตราการเติบโตเฉลี่ยของกำลังแรงงานในสาขาอุตสาหกรรมมีถึงร้อยละ 6.62 ต่อปี รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนกำลังแรงงานถึงร้อยละ 89.87 จากการเปลี่ยนแปลงเดิมในปี พ.ศ. 2513 แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กำลังแรงงานที่ทำงานเชิง เศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรีก็ยังจะอยู่ในสาขาเกษตรกรรมมากที่สุดอยู่นั่นเอง โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.10 ต่อปีซึ่งน่าจะมีการขยายตัวเชิงช้ากว่าในสาขาอุตสาหกรรม และการค้าบริการ (ตารางที่ 28)

เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานที่ทำงานเชิง เศรษฐกิจ ความสาขาการผลิตกับมูลค่าการผลิตของจังหวัด ตามสาขาการผลิตแล้วจะเห็นได้ว่า การผลิตในสาขาเกษตรกรรมจะมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำสุด คือ ค่าความมูลค่าเฉลี่ยการใช้กำลังแรงงานทั้งหมด ต่อมูลค่าการผลิตจังหวัด ซึ่งเท่ากับ 11,999.1 บาทต่อหัวของกำลังแรงงานทั้งหมด โดยที่กำลังแรงงานสาขาเกษตรกรรมก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวเพียง 7,570.4 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน ทั้งหมดที่มีกำลังแรงงานในสาขานี้ถึงร้อยละ 66.13 ของกำลังแรงงานทั้งหมดในปี พ.ศ. 2523 ส่วนกำลังแรงงานสาขาอุตสาหกรรมก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวประชากร 13,432.8 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน โดยที่กำลังแรงงานในสาขานี้มีเพียงร้อยละ 14.60 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ส่วนสาขาการค้าบริการ จะก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวประชากรสูงที่สุด คือ 26,109.4 บาทต่อหัวกำลังแรงงาน โดยที่สาขานี้มีกำลังแรงงานเพียงร้อยละ 19.27 ของกำลังแรงงานทั้งหมด

อาจสรุปได้ว่าโครงสร้างกำลังแรงงานของประชากรที่ทำงานเชิง เศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี จะอยู่ในสาขาเกษตรกรรมมากที่สุด แต่แนวโน้มของกำลังแรงงานสาขาเกษตรกรรมนั้นก็เริ่มลดลง และประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานเชิง เศรษฐกิจ

ของสาขาเกษตรกรรมจะมีประสิทธิภาพต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาการผลิตอื่นๆ นอกจากนี้แนวโน้มของมูลค่าการผลิตจังหวัดในสาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มต่ำลง ในขณะที่แนวโน้มของกำลังแรงงาน ในสาขาการค้าบริการ และอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และประสิทธิภาพการใช้กำลังแรงงานในการผลิตมีสูง โดยเฉพาะสาขาการค้าและบริการ ก่อให้เกิดมูลค่าการผลิตต่อหัวสูงสุด รองลงมาคือ สาขาอุตสาหกรรม

ตารางที่ 4.1 แสดงการใช้กำลังแรงงานในการผลิตกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ในสาขาการผลิต ปี พ.ศ. 2523 ของจังหวัดเพชรบุรี

สาขาการผลิต	จำนวนแรงงานที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจ	มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด(ล้านบาท)	เฉลี่ยรายได้ต่อหัวแต่ละสาขาการผลิต
เกษตรกรรม	127,126	962.4	7,570.4
อุตสาหกรรม	28,073	377.1	13,432.8
การค้าและบริการ	37,048	967.3	26,109.4
รวม	192,247	2,306.8	11,999.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2. โครงสร้างเศรษฐกิจการเกษตร

ลักษณะทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางเกษตรกรรม จากสำมะโนประชากรและเคหะ ปี พ.ศ. 2523 พบว่ามีประชากรภาคเกษตรถึงร้อยละ 50.68 ของประชากรทั้งจังหวัด และร้อยละ 48.8 เป็นครัวเรือนเกษตร ประชากรเกษตรมีกระจายอยู่ทั่วไป แต่ที่มีเป็นจำนวนมากในอำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่าช้าง และอำเภอบ้านลาด เมื่อพิจารณาเนื้อที่การเกษตรของจังหวัด ในปี พ.ศ. 2522 มีเนื้อที่ถือครองการเกษตร 823,460 ไร่ และเพิ่มเป็น 925,564 ไร่ในปี พ.ศ. 2529 เนื้อที่ถือครองการเกษตรส่วนใหญ่ใช้ในทางทำนาในปี พ.ศ. 2529 พื้นที่ทำนาเป็นร้อยละ 49.68 ของเนื้อที่เกษตรทั้งจังหวัด และมีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงร้อยละ -22.40 ของการเปลี่ยนแปลงเนื้อที่เดิมในปี พ.ศ. 2522 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ -4.14

คอปี้ แค้นที่ที่ใช้ทำไรจะมีมากเป็นอันดับสองรองจากพื้นที่ทำนา ในปี พ.ศ. 2522 มีพื้นที่ทำไรร้อยละ 17.29 ของพื้นที่เกษตรทั้งจังหวัด และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.02 ในปี พ.ศ. 2529 โคกมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.91 คอปี้ อาจกล่าวได้ว่าแนวโน้มของการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบุรี มีแนวโน้มของการขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่มากขึ้น (ตารางที่ 29)

2.1 ลักษณะการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

ในการวางแผนพัฒนาการเกษตร จำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงขนาดถือครอง และลักษณะการถือครองที่ดินเพื่อการเกษตร ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะ และปัญหาต่างๆ จากรายงานสำมะโนการเกษตร ปี 2521 ของจังหวัดเพชรบุรี จะมีเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตร 585,987 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.75 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด และมีจำนวนที่ถือครองทั้งสิ้น 29,797 ราย จากเนื้อที่ถือครองเพื่อการเกษตรที่จำแนกตามลักษณะพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ในที่ถือครอง พบว่า เนื้อที่ถือครองส่วนใหญ่จะเป็นที่สำหรับการปลูกข้าวประมาณ 368,055 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.81 ของเนื้อที่ถือครอง รองลงมาได้แก่ เนื้อที่เพาะปลูกพืชไร่ พืชผัก 124,024 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.16 ของเนื้อที่ถือครอง เนื้อที่ปลูกไม้ยืนต้น 60,567 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.34 ของเนื้อที่ถือครอง เนื้อที่ป่าและทุ่งหญ้า 20,712 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.53 ของเนื้อที่ถือครอง และอื่นๆอีก 12,629 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.16 ของเนื้อที่ถือครอง ถ้าพิจารณาในระดับอำเภอจะพบว่า อำเภอที่มีเนื้อที่ถือครองมากที่สุดได้แก่ อำเภอท่าช้าง มีเนื้อที่ถือครองประมาณ 173,511 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.61 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด รองลงมา คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี ชะอำ เขาชัย บ้านลาด บ้านแหลม และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง โดยมีเนื้อที่ถือครองคิดเป็นร้อยละ 20.18, 14.42, 12.64, 12.59, 6.07 และ 4.49 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมดตามลำดับ สำหรับเนื้อที่ถือครองที่ใช้ทำนา พบว่า อำเภอเมืองเพชรบุรีมีการทำนามากที่สุดประมาณร้อยละ 30.5 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมด รองลงมา คือ อำเภอเขาชัย อำเภอบ้านลาด ซึ่งเป็นร้อยละ 18.3 และ 17.5 ของเนื้อที่ทำนาทั้งหมดตามลำดับ เนื้อที่ที่ปลูกพืชไร่และพืชผักมากที่สุดของจังหวัดได้แก่ อำเภอท่าช้าง คิดเป็นร้อยละ 51.2 ของเนื้อที่ปลูกพืชไร่และผักทั้งหมด รองลงมา คือ อำเภอชะอำ คิดเป็นร้อยละ 35.3 ของเนื้อที่ปลูกพืชไร่และผัก และที่ปลูกพืชไร่และผักน้อยที่สุด คือ อำเภอบ้านแหลม คิดเป็นร้อยละ 0.1 ของเนื้อที่ปลูกพืชไร่และผักทั้งหมด ส่วนเนื้อที่ที่ใช้ปลูก

ไม้ยืนต้นมากที่สุดของจังหวัดได้แก่ อำเภอท่าซาง คิดเป็นร้อยละ 61.7 ของเนื้อที่ปลูกไม้ยืนต้น รองลงมา คือ อำเภอบ้านลาด คิดเป็นร้อยละ 10.5 ของเนื้อที่ปลูกไม้ยืนต้น และที่มีปลูกไม้ยืนต้นก้นน้อที่สุด คืออำเภอเมืองเพชรบุรี คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของเนื้อที่ปลูกไม้ยืนต้นทั้งหมด เนื้อที่ถือครองที่เป็นทุ่งหญ้าและป่าที่มากที่สุดของจังหวัดได้แก่ อำเภอท่าซาง คิดเป็นร้อยละ 47.7 ของเนื้อที่ และร้อยละ 26.8 อยู่ในอำเภอชะอำ(ตารางที่ 30,31)

กาพิจารณาเนื้อที่ถือครองจำแนกตามลักษณะการถือครองของจังหวัดเพชรบุรี จะพบว่า ร้อยละ 78.51 ของเนื้อที่ถือครองมีลักษณะถือครองเป็นเจ้าของ และร้อยละ 21.00 ของเนื้อที่ถือครองมีลักษณะเช่า อีกร้อยละ 0.49 เป็นลักษณะอื่น เมื่อมาดูในระดับอำเภอจะพบว่า อำเภอท่าซาง มีเนื้อที่ถือครองที่มีเจ้าของมากที่สุด คือ ร้อยละ 27.52 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอชะอำ เมืองเพชรบุรี บ้านลาด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13.50, 10.75, และ 10.53 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมดตามลำดับ ส่วนเนื้อที่ถือครองในลักษณะเช่ามีร้อยละ 9.30 อยู่ในอำเภอเมืองเพชรบุรี รองลงมาคือ ร้อยละ 3.74 ในอำเภอบ้านแหลม ร้อยละ 3.00 อยู่ในอำเภอเขาชัย และเนื้อที่ถือครองในลักษณะอื่นร้อยละ 38.99 ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมดอยู่ในกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ร้อยละ 25.70 อยู่ในอำเภอเมืองเพชรบุรี และร้อยละ 19.97 อยู่ในอำเภอเขาชัย

ในเรื่องขนาดที่ถือครองนั้น มีขนาดถือครอง 8 ขนาดและพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีขนาดเนื้อที่ถือครองตั้งแต่ 2 ไร่ขึ้นไปถึง 60 ไร่ มีจำนวนร้อยละ 94.28 ส่วนเกษตรกรที่ถือครองที่ดินขนาดใหญ่กว่า 60 ไร่ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 3.66 เท่านั้น ในขณะที่เกษตรกรที่ถือครองที่ดินต่ำกว่า 2 ไร่ลงมา มีร้อยละ 2.06 เท่านั้น

2.2 ลักษณะโครงสร้างการเกษตรกรรมและผลผลิตทางเกษตรกรรม

โครงสร้างการเกษตรกรรมของจังหวัดเพชรบุรี ประกอบไปด้วย กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง และป่าไม้ ดังนี้

2.2.1 กสิกรรม นับว่าเป็นสาขาการผลิตที่ทำรายได้มากที่สุด ซึ่งเนื้อที่การเกษตรส่วนใหญ่ใช้ไปในการทำนา และเพาะปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี จากสถิติการปลูกพืชเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2528/29 พบว่า ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกถึงร้อยละ 49.69 ของพื้นที่

เพาะปลูกทั้งหมด ส่วนที่รองลงมาได้แก่ ข้าวโพด สับปะรด อ้อย มะนาว และกล้วยไข่
ตามลำดับ (ตารางที่ 32)

2.2.1.1 ข้าว เป็นพืชที่ปลูกกันมากที่สุดอันดับหนึ่งของ
จังหวัด พันธุ์ข้าวที่ปลูกส่วนใหญ่ร้อยละ 98 เป็นข้าวเจ้า อำเภอที่พื้นที่เพาะปลูกข้าวมาก
ที่สุด คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี ประมาณร้อยละ 26.24 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด รองลงมา
คือ อำเภอท่าช้าง เขาช้อย บ้านลาด บ้านแหลม ชะอำ และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง
โดยมีพื้นที่เพาะปลูกร้อยละ 20.56, 19.25, 13.91, 9.94, 9.30 และ 0.80
ตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกข้าวโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2526-2529 จะเพิ่ม
ขึ้นร้อยละ 0.69 คอปี ในขณะที่มูลค่าการผลิตลดลงในอัตราเฉลี่ยร้อยละ-2 คอปี อำเภอที่
มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นคือ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่าช้าง อำเภอชะอำ
ส่วนอำเภอที่มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกลดลงได้แก่ อำเภอบ้านแหลม บ้านลาด และกิ่ง
อำเภอหนองหญ้าปล้อง ส่วนอำเภอเขาช้อยไม่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกข้าว ผลผลิต
ข้าวโดยเฉลี่ยทั้งจังหวัดสามารถผลิตข้าวได้ 447 กิโลกรัมคอไร หรือประมาณ 30 ถึงคอ
ไรซึ่งนับว่ายังค้ำอยู่ อำเภอที่มีผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยได้ผลดีได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี
อำเภอท่าช้าง อำเภอชะอำ และอำเภอบ้านลาด เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวอยู่ใกล้แหล่งน้ำ
และการส่งจำหน่ายจากระบบชลประทาน อำเภอที่มีผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นสูงที่สุดในช่วง
3 ปี คือ อำเภอเมือง ซึ่งเป็นร้อยละ 2.87 คอปี ส่วนอำเภอเขาช้อยมีผลผลิตข้าวเฉลี่ย
ลดลงร้อยละ -5.11 คอปี เพราะว่าการทำนาส่วนใหญ่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก (ตารางที่ 33)

ส่วนการทำนาปรังในจังหวัดเพชรบุรีในช่วง
3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2526-2529) มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกน้อย และได้รับผลผลิตลดลง
อีกทั้งยังเกิดความเสียหายถึงร้อยละ 1.90 ของพื้นที่เพาะปลูก และการเพาะปลูกต้องอาศัย
น้ำจากชลประทานเป็นส่วนใหญ่ ถึงอย่างไรก็ตามอำเภอท่าช้าง นับว่าเป็นอำเภอที่มีการ
เปลี่ยนแปลงพื้นที่การทำนาปรังเพิ่มขึ้น และได้ผลผลิตเฉลี่ยสูงถึง 586 กิโลกรัมคอไร หรือ
39 ถึงคอไร อาจกล่าวได้ว่าการทำนาในจังหวัดเพชรบุรี ยังคงเป็นอาชีพหลักของเกษตรกร
ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการขยายพื้นที่เพาะปลูกน้อย รวมทั้งผลผลิตลดลงบ้างก็ตาม แต่การทำนาได้
ให้กับจังหวัดมากที่สุดถึงประมาณ 563 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2529 (ตารางที่ 34)

2.2.1.2 ข้าวโพด เป็นพืชไร่ที่ปลูกมากกว่าพืชไร่

ชนิดอื่นๆ ในปี พ.ศ. 2529 มีการปลูกมากที่สุดถึง 79,585 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.64 ของพื้นที่เพาะปลูกพืชไร่ทั้งหมด ในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2526-2529) พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น ในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 19.02 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกข้าว แต่กลับ มีมูลค่าการผลิตไม่สูงมากนัก หนึ่งที่ผลผลิตโคกเฉลี่ยต่อไร่สูงขึ้น โคกเฉพาะในปีเพาะปลูก 2528/2529 มีผลผลิตเฉลี่ย 310 กิโลกรัมต่อไร่ แต่ราคาเพียง 1.80 บาทต่อกิโลกรัม และในปีเดียวกันมีมูลค่าผลผลิตรวมประมาณ 44 ล้านบาท และแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญคือ อำเภอน้ำขุ่น ชะอำ กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง

2.2.1.3 สับปะรด แต่เดิมเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกมาก เป็นอันดับสองรองจากการปลูกข้าว แต่ในปีการเพาะปลูก 2528/2529 พื้นที่เพาะปลูกลดลง เนื่องจากระดับราคาคงต่ำ เกษตรกรบางส่วนจึงหันไปปลูกพืชอื่นทดแทน ในปีเพาะปลูก 2528/2529 มีพื้นที่เพาะปลูกรวม 56,583 ไร่ซึ่งเมื่อเทียบกับปี 2526/2527 แล้วกลับ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยลดลงร้อยละ - 2.00 ต่อปี ผลผลิตสับปะรดโดยประมาณร้อยละ 80 ของผลผลิตทั้งหมด จะใช้ในกิจการอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋อง และสับปะรดแช่แข็ง ที่เหลืออีกร้อยละ 20 ไซบริโภคสด แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ อำเภอน้ำขุ่น และอำเภอน้ำขุ่น คิดเป็นร้อยละ 74.47 และ 16.42 ของพื้นที่เพาะปลูกสับปะรดทั้งหมด และในปีเพาะปลูก 2528/2529 สามารถทำรายได้ประมาณ 441 ล้านบาท

2.2.1.4 อ้อย เป็นพืชที่ปลูกกันมากเป็นอันดับสามของ เนื้อที่เพาะปลูกพืชไร่ มีพื้นที่เพาะปลูกในปีเพาะปลูก 2525/2526 เป็น 55,513 ไร่ และ ลดลงเหลือ 39,231 ไร่ โคกมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเพาะปลูกร้อยละ -29.33 ของ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เดิมจากปี 2525 แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอน้ำขุ่น กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง อำเภอน้ำขุ่น คิดเป็นร้อยละ 44.90, 45.18 และ 9.92 ตาม ลำดับ พื้นที่การปลูกอ้อยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ -10.93 ต่อปี และสามารถทำรายได้ ในปี พ.ศ. 2528 ถึง 89.9 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากเดิมถึงร้อยละ 72 ของรายได้ในปี พ.ศ. 2525

2.2.1.5 มะนาว นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่น่าสนใจและ สามารถทำรายได้สูงถึง 451 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2528 โคกมีพื้นที่เพาะปลูก 20,037 ไร่ และมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกร้อยละ -32.94 ของพื้นที่เพาะปลูกมะนาวทั้งหมดในปี

พ.ศ. 2525 มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -12.47 คอปี้ แหล่งที่เพาะปลูกที่สำคัญได้แก่ อำเภอท่าทาง ซึ่งมีเนื้อที่เพาะปลูก 14,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 72.37 ของพื้นที่เพาะปลูกมะนาวทั้งหมดของจังหวัด ส่วนพื้นที่ที่เหลือจะปลูกในอำเภอบ้านลาด

2.2.1.6 กล้ายโซ่ มีพื้นที่เพาะปลูกในปี พ.ศ. 2525 ถึง 61,700 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.00 ของพื้นที่เพาะปลูกไม้ผลทั้งหมด แต่ในปีพ.ศ. 2528กลับมีพื้นที่ลดลงเป็นสัดส่วนจากเดิมถึงร้อยละ -71.71 แต่ก็ยังเป็นพืชที่สามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดถึง 166 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2528 แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอท่าทาง ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกถึง 17,455 ไร่

2.2.1.7 ชมพู่ ถึงแม้ว่าพื้นที่การปลูกจะน้อย กล่าวคือ มีพื้นที่เพาะปลูกในปี 2525 เป็น 853 ไร่ และลดลงเป็น 722 ไร่ในปี พ.ศ. 2529 แต่ก็ทำรายได้ให้กับเกษตรกรสูงถึง 100.9 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2529 ชมพูนับว่านอกจากจะทำรายได้ให้แล้ว ยังเป็นไม้ผลที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวเมืองเพชรบุรี และเป็นพืชขึ้นชื่อและนิยมกันมากในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของเนื้อที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี กับสัดส่วนของมูลค่าการผลิตที่ทำรายได้จากเกษตรกร พบว่า พืชเศรษฐกิจที่สำคัญสูงสุด ได้แก่ ข้าว รองลงมาคือ ข้าวโพด สับปะรด อ้อย มะนาว และกล้ายโซ่ เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างพืชสับปะรด อ้อย มะนาว กล้ายโซ่ จะเห็นได้ชัดว่า สับปะรดและมะนาว จะเป็นพืชเศรษฐกิจที่น่าจะมีบทบาทที่สำคัญในอนาคต เนื่องจากให้ผลผลิตเป็นมูลค่าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่เพาะปลูก ถึงอย่างก็ตามในด้านการศึกษารวมของจังหวัดเพชรบุรีที่สำคัญ ก็ยังคงเป็น ข้าวและข้าวโพด แต่แนวโน้มของการปลูกข้าวโพคน่าจะมีแนวโน้มไปสู่การปลูกสับปะรดทดแทนมากขึ้น เนื่องจากมีตลาดที่แน่นอน คือ โรงงานสับปะรดกระป๋อง และแช่เย็น พังยังมีมูลค่าการผลิตที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าข้าวโพค

2.2.2 ปศุสัตว์ เป็นสาขาการผลิตด้านเกษตรกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับสามในสาขาอ้อยทั้งหมดของเกษตรกรรวม โคในปี พ.ศ. 2528 ทำรายได้ถึง 123.5 ล้านบาท โคมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนมูลค่าการผลิตถึงร้อยละ 57.73 ของการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตในปี พ.ศ. 2518 และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.47คอปี้

และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยของสาขาเกษตรกรรม และปศุสัตว์ จะมีการขยายตัวสูงเป็นที่สองรองจากการกสิกรรม สัตว์ที่เลี้ยงกันมาก ได้แก่ ไก่ เป็ดและโค อำเภอที่มีการเลี้ยงไก่มากที่สุดคือ อยู่ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาชัยสน เป็ดเลี้ยงมากในเขตอำเภอเมือง และบ้านแหลม ส่วนโคจะเลี้ยงกันมากแทบทุกอำเภอ โดยเฉพาะอำเภอเมืองเพชรบุรี เขาชัยสน และบ้านลาด การเลี้ยงโคนอกจากจะเอาไว้ใช้งานและเป็นอาหารแล้ว ยังมีมักจะเอามาเล่นกีฬา คือ การแข่งวัวลาน ซึ่งถือว่าเป็นกีฬานิยมกันมาก และจะแข่งขันกันมากหลังฤดูการพำนา

2.2.3 ประมง เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีแนวชายฝั่งทะเลทางด้านตะวันออกยาวประมาณ 82 กิโลเมตร ดังนั้นการประมงส่วนใหญ่ของจังหวัดจะเป็นการประมงทะเล นอกเหนือจากประมงน้ำจืดที่ทำกันมากอยู่โดยทั่วไป เพราะมีห้วย หนอง คลอง บึง อยู่มากมาย ประมงเป็นอาชีพที่ทำรายได้และมีมูลค่าการผลิตสูงเป็นอันดับสองรองจากการกสิกรรม กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2518 มีมูลค่าการผลิต 94.1 ล้านบาท มาในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าการผลิตเพิ่มเป็น 134 ล้านบาท มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนมูลค่าการผลิตร้อยละ 39.9 จากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตเดิมในปี พ.ศ. 2518 โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.60 ต่อปีซึ่งต่ำกว่าอัตราการเติบโตเฉลี่ยในสาขาเกษตรกรรม แต่เมื่อพิจารณามูลค่าการผลิตในแต่ละปีแล้ว จะพบว่ามีการเพิ่มขึ้นลงไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2523-2526 กลับมีแนวโน้มมูลค่าการผลิตลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะว่ามีปัญหาเรื่องราคาน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้น ประกอบกับปริมาณสัตว์น้ำทะเลลดลงอย่างมาก และคาดว่าในอนาคตน่าจะต้องมีการเลี้ยงปลาชายฝั่ง และทำนากุ้งมากขึ้น โดยเฉพาะกุ้งกุลาดำ

2.2.4 ป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2518 มูลค่าการผลิต 87.4 ล้านบาท มาในปี พ.ศ. 2528 กลับลดลงเหลือ 0.4 ล้านบาท ทั้งนี้ก็สอดคล้องกับภาพถ่ายดาวเทียมในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งปรากฏว่า จังหวัดเพชรบุรีมีเนื้อที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกถึง 140,625 ไร่หรือคิดเป็นพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกถึงร้อยละ 46,857 ไร่ คิดเป็นอัตราการถูกบุกรุกปีละ 1.20 ต่อปี เนื้อที่ป่าไม้ของจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่อยู่ในเขตบริเวณอำเภอท่าทาง เขาชัยสน เข่อำเภอกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง บ้านลาด ส่วนในอำเภอบ้านแหลมส่วนใหญ่จะเป็นป่าชายเลน ไม้ที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ พริก ไม้กระชาย เล็ก

2.3 ชลประทานเพื่อการเกษตรกรรม

การชลประทานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตด้านการเกษตรกรรม สำหรับจังหวัดเพชรบุรี มีโครงการชลประทานอยู่ 2 โครงการ คือ โครงการชลประทานเขื่อนเพชร ซึ่งเป็นเขื่อนระบายน้ำขนาดกลาง อยู่ห่างจากเขื่อนเก็บน้ำแก่งกระจานทางท้ายน้ำลงมาประมาณ 66 กิโลเมตร เขื่อนเพชรนี้จะรับน้ำเพิ่มเติมจากเขื่อนเก็บกักน้ำแก่งกระจานด้วย และโครงการเขื่อนเก็บกักน้ำแก่งกระจาน ซึ่งเป็นเขื่อนเอนกประสงค์ นอกจากจะทำหน้าที่เก็บน้ำ ส่งจ่ายน้ำแล้ว ยังสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ปีละ 56 ล้านกิโลวัตต์ ในปี พ.ศ. 2526 มีพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน และสามารถได้รับน้ำจากระบบชลประทานของจังหวัดเพชรบุรีอยู่ถึง 394,738 ไร่ และเพิ่มขึ้นเป็น 467,881 ไร่ในปี พ.ศ. 2528 หรือคิดเป็นร้อยละ 18.53 ของการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานเดิมในปี พ.ศ. 2526 เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอจะพบว่า อำเภอที่มีสัดส่วนพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานคือพื้นที่เกษตรมากได้แก่ อำเภอบ้านแหลม เมืองเพชรบุรี บ้านลาด ชะอำ ท่าช้าง และอำเภอเขาชัย ส่วนกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องไม่ได้รับน้ำชลประทานเลย และคิดเป็นร้อยละ 160.85, 115.26, 63.15, 32.35, 35.17 และ 13.22 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากพื้นที่เกษตรรายอำเภอที่ได้รับน้ำชลประทานแล้ว จะสามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ของจังหวัดเพชรบุรี ตามสัดส่วนของพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานคือพื้นที่เกษตรกรรม ได้เป็น 5 กลุ่ม โดยอาศัยวิธีสี่โคแกรม ดังนี้ (แผนที่ 7)

- 1) บริเวณพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานมากกว่าร้อยละ 100 ได้แก่ อำเภอบ้านแหลม และอำเภอเมืองเพชรบุรี
- 2) บริเวณพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานเกินร้อยละ 50 ได้แก่ อำเภอบ้านลาด
- 3) บริเวณพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานระหว่างร้อยละ 20-50 ได้แก่ อำเภอท่าช้าง และอำเภอชะอำ
- 4) บริเวณพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานต่ำกว่าร้อยละ 20 ได้แก่ อำเภอเขาชัย
- 5) บริเวณที่ไม่ได้รับน้ำชลประทาน ได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

อาจกล่าวได้ว่า จังหวัดเพชรบุรีสามารถให้บริการด้านการชลประทานในพื้นที่เกษตร ได้เพียงร้อยละ 50.55 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จังหวัดเพชรบุรียังมีปัญหาในเรื่องน้ำที่จะใช้ในการเกษตรกรรมอยู่อีกมาก

2.4 สินเชื่อเพื่อการเกษตรกรรม

สถาบันการเงินที่เกื้อหนุนต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อเพื่อการเกษตร ซึ่งได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยได้แบ่งการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรออกเป็น 3 ประเภท คือ เงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก เงินกู้ระยะปานกลางเพื่อลงทุนซื้อหรือปรับปรุงทรัพย์สินการเกษตร และเงินกู้ประเภทเครดิตเงินสด(เดิมเป็นเงินกู้ระยะยาว) ซึ่งเกษตรกรผู้กู้สามารถทยอยเบิกเงินกู้ได้เป็นคราวๆไป ภายในวงเงินและระยะเวลาที่กำหนด ในปีปัจจุบันปี พ.ศ. 2529 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะให้สินเชื่อการเกษตรแก่ เกษตรกร และสถาบันการเกษตร ส่วนกลุ่มเกษตรกรนั้นมีปัญหาเรื่องการรวมตัวกันยังไม่มั่นคงพอ ธนาคารฯจึงไม่ได้ให้สินเชื่อการเกษตร

ในปี พ.ศ. 2529 จังหวัดเพชรบุรีมีเกษตรกรจำนวน 50,510 ครัวเรือน เป็นเกษตรกรที่มาพึ่งพาธนาคารฯและสถาบันการเงินอื่นๆถึง 30,003 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 59 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด ส่วนอีก 20,507 ครัวเรือนหรือร้อยละ 41 ไม่ได้พึ่งพา หรือเป็นสมาชิกสถาบันการเงิน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรจังหวัดเพชรบุรีเกือบครึ่งหนึ่งต้องพึ่งพาสถาบันการเงินนอกระบบ ส่วนเกษตรกรที่ใช้บริการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีอยู่ 12,567 ครัวเรือน หรือเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น

สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในปีพ.ศ. 2524 ได้ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรโดยจ่ายเงินกู้รวมทุกประเภท เป็นจำนวน 53.673 ล้านบาท ใช้จ่ายจำนวนเงินกู้ทั้งหมดนี้ ร้อยละ 68 เป็นเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก ร้อยละ 20 เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง และร้อยละ 12 เป็นเงินกู้ประเภทเครดิตเงินสด มาในปี พ.ศ. 2529 การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรได้เพิ่มเป็น 94.454 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 75.9 ของเงินกู้ในปี พ.ศ. 2524 จำนวนเงินกู้เหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2529 เกษตรกรจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่จะกู้เงินประเภทเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก และเครดิตเงินสด เมื่อพิจารณาเงินกู้ที่จ่ายตามประเภทผลผลิต

พบว่า ส่วนมากเกษตรกรกู้เงินมาเพื่อลงทุนทำการเกษตรกรรม ประเภทการทํานามากที่สุดถึงร้อยละ 34 รองลงมาคือ เลี้ยงสุกร ร้อยละ 9 เลี้ยงกุ้ง ร้อยละ 7 และที่น้อยที่สุดคือ เลี้ยงโคนม ร้อยละ 1 เท่านั้น

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนเงินกู้เพื่อการเกษตรของจังหวัดเพชรบุรี แยกตามประเภทเงินกู้ และผลผลิตที่ลงทุน ปี พ.ศ. 2524-2529

การจ่ายเงินกู้แยกตามประเภท	จำนวนเงินกู้ (พันบาท)	ร้อยละของเงินกู้
1. ผลผลิตสำคัญ	-	-
1.1 ข้าว	32,114	34
1.2 อ้อย	5,667	6
1.3 สุกร	8,500	9
1.4 สับปะรด	2,833	3
1.5 มันสำปะหลัง	1,889	2
1.6 ข้าวโพด	2,833	3
1.7 กุ้ง	6,612	7
1.8 โคนม	944	1
1.9 มะพร้าว	1,889	2
1.10 เป็ด ไก่	2,833	3
2. เงินกู้		
2.1 ระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก	64,228	68
2.2 ระยะปานกลาง	18,890	20
2.3 เครดิตเงินสด	11,336	12

ที่มา : ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพชรบุรี

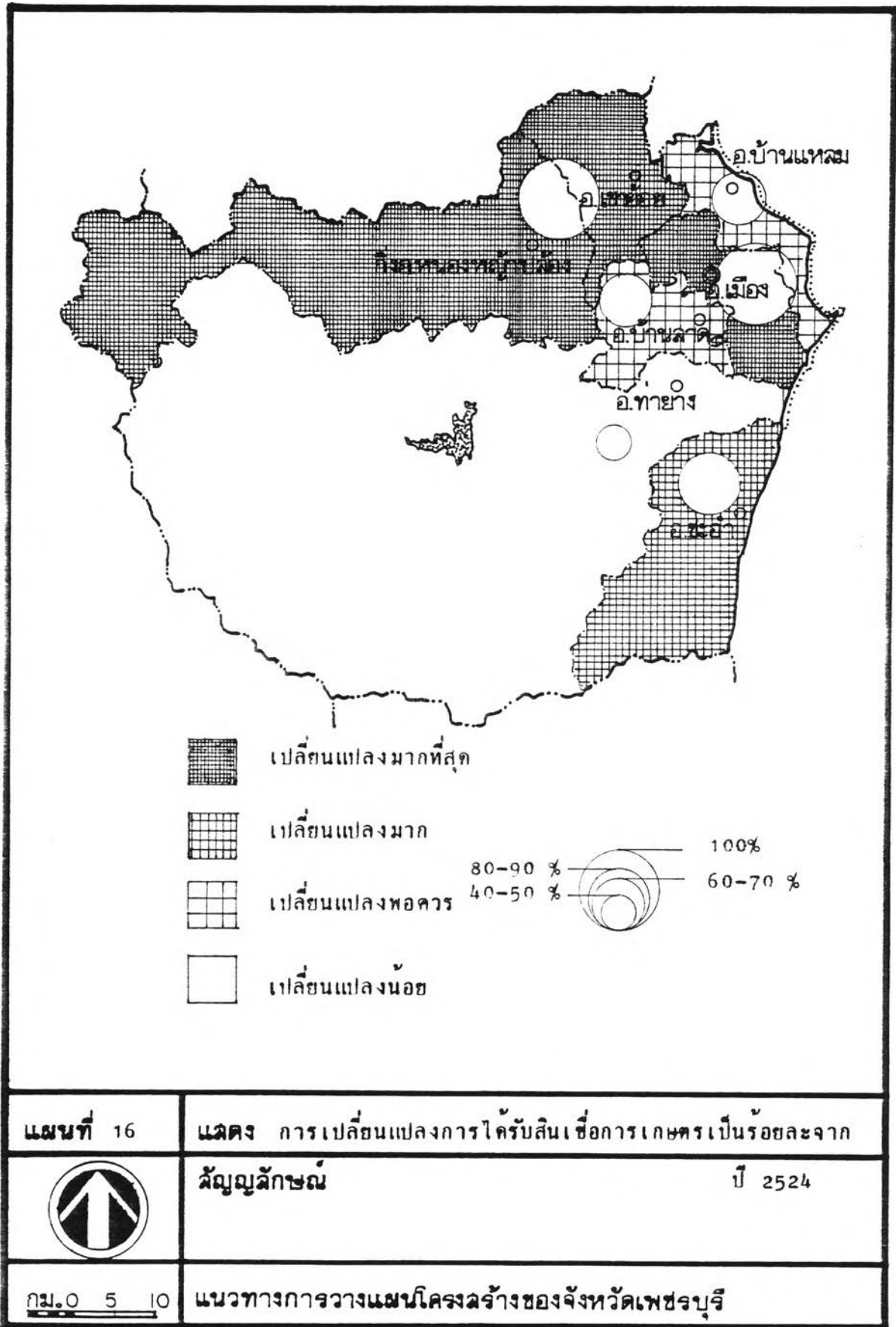
เมื่อพิจารณาการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรในระดับอำเภอ พบว่า ในปี พ.ศ. 2524 อำเภอที่มีการได้รับสินเชื่อมากที่สุดได้แก่ อำเภอท่าช้าง รองลงมา คือ อำเภอชะอำ เมืองเพชรบุรี บ้านลาด บ้านแหลม และเขาชัย (รวมทั้งอำเภอหนองหญ้า

ปล้องค้ำช) มาในปี พ.ศ. 2529 ลำดับที่ของอำเภอที่ได้รับสินเชื่อเพื่อการเกษตรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอท่าช้าง รองลงมา คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี ชะอำ บ้านลาด เขาย้อยและบ้านแหลม ตามลำดับ

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2529 พบว่า ปริมาณเงินกู้ในปี พ.ศ. 2524 มีจำนวน 53,674 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 94,454 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2529 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 75.98 ของปริมาณเงินกู้ปี พ.ศ. 2524 โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 11.97 ต่อปี เมื่อพิจารณาระดับอำเภอจะพบว่า อำเภอที่ได้รับเงินกู้และมีการขยายตัวในค้ำชสินเชื่อมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละเฉลี่ย 16.77 ต่อปี รองลงมาได้แก่ อำเภอเขาย้อย¹ ชะอำ บ้านลาด บ้านแหลม และอำเภอท่าช้าง โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 16.76, 13.16, 10.13, 10.10 และ 7.89 ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 35 และแผนที่ 16)

อาจกล่าวได้ว่า เกษตรกรของจังหวัดเพชรบุรีประมาณร้อยละ 59 ที่สามารถรับบริการสินเชื่อจากสถาบันการเงินในระบบได้ โดยเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรได้เพียงร้อยละ 25 ของเกษตรกรทั้งจังหวัด ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 41 ของเกษตรกรทั้งจังหวัดต้องไปพึ่งสถาบันการเงินนอกระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถาบันการเงินในระบบ มีระเบียบ วิธีการ ข้อจำกัดของแต่ละสถาบันการเงินนั้นๆเอง รวมถึงคุณสมบัติต่างๆและการคิดค่าน้ำหรือทางหลักทรัพย์ต่างๆในการค้ำประกันที่ยุ่งยากเกินไป เกษตรกรจึงไม่อาจใช้บริการสถาบันการเงินได้สะดวก ต้องหันไปหาแหล่งเงินกู้อื่นๆ ซึ่งสามารถกู้ได้ง่ายกว่า แค่ว่าดอกเบี้ยค่อนข้างสูง และแนวโน้มของอำเภอที่ได้รับปริมาณเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากขึ้น ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอเขาย้อย และอำเภอชะอำ ส่วนใหญ่เงินกู้เหล่านี้จะเป็นเงินกู้ประเภทระยะสั้นเพื่อผลผลิตหลัก

¹ สาขาอำเภอนี้จะรวมพื้นที่ของอำเภอเขาย้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องเข้าไว้ด้วยกัน ความการบริหารของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดเพชรบุรี.

3. โครงสร้างอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญอันดับ 4 รองจากการคมนาคมขนส่ง การค้าปลีก-ค้าส่ง และกิจกรรม โดทในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ 231.5 ล้านบาท หรือร้อยละ 10.41 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด และในช่วงปี พ.ศ. 2518-2528 สาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่าผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากเดิมถึงร้อยละ 140.89 และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 9.19 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าระดับจังหวัด ซึ่งมีเพียงร้อยละ 5.54 ต่อปีเท่านั้น

การประกอบอุตสาหกรรมในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร จากสถิติอุตสาหกรรมจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในปีพ.ศ. 2524 มีจำนวนโรงงาน 388 โรง แรงงานจำนวน 4,139 คน และเงินทุนจำนวน 823.60 ล้านบาท โดยที่โรงงานอุตสาหกรรมกระจายไปทั่วทุกอำเภอและกิ่งอำเภอ แต่จะมีการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรมมากในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่าทาง อำเภอเขาย้อย ส่วนอำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำและอำเภอบ้านแหลม มีการกระจุกตัวปานกลาง และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องมีการกระจุกตัวน้อยที่สุด มาในปี พ.ศ. 2529 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งจังหวัดได้เพิ่มขึ้นเป็น 579 โรง แรงงานจำนวน 5,228 คน และเงินทุนจำนวน 1,314.82 ล้านบาท ส่วนการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอต่างๆ ยังคงรวมตัวกันอยู่เช่นเดิม คือ อำเภอเมืองเพชรบุรี มีจำนวนโรงงาน 254 โรง อำเภอท่าทาง มีจำนวนโรงงาน 103 โรง (ตารางที่ 36)

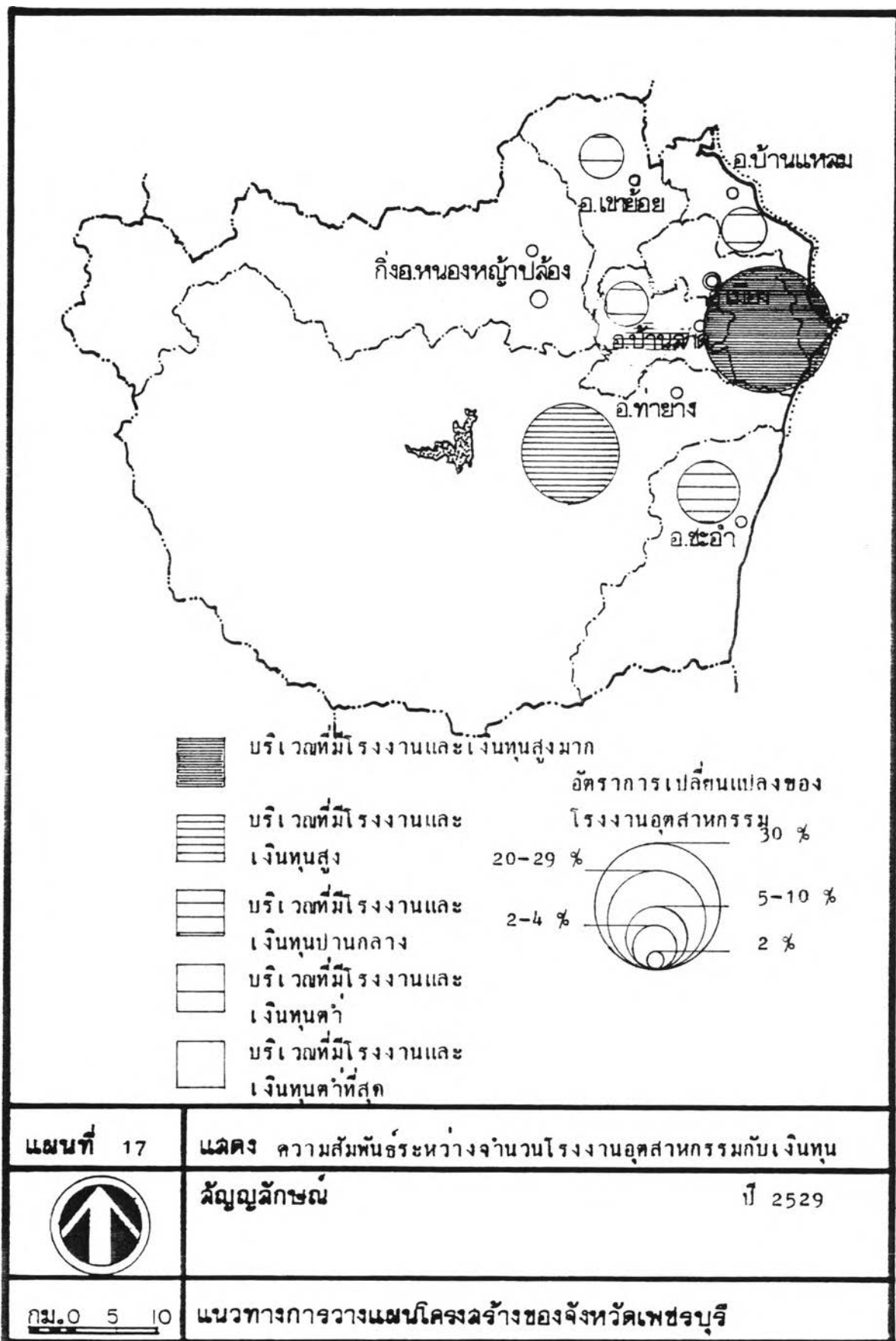
ในด้านโครงสร้างประเภทอุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรี เมื่อพิจารณาตามกิจการอุตสาหกรรม สามารถแบ่งประเภทโรงงานได้ 7 ประเภทใหญ่ๆ คือ โรงสีข้าว ผลิตภัณฑ์อาหารและขนม การเกษตร ก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์ ประมง การบริการ และอื่นๆ จากตารางที่ พบว่า ในปี พ.ศ. 2529 อุตสาหกรรมของจังหวัดเพชรบุรีจะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร กล่าวคือ มีโรงงานประเภทโรงสีข้าวถึง 284 โรง รองลงมาได้แก่ ประเภทการบริการ 122 โรง ก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์ 68 โรง ผลิตภัณฑ์อาหารและขนม 47 โรง ประเภทอื่นๆ 30 โรง ประเภทการเกษตร 21 โรง และประเภทประมง 7 โรง ในช่วงปีพ.ศ. 2524-2529 ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมตามกิจการอุตสาหกรรมทั้งจังหวัด จะมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.39 ต่อปี โดยมี

โรงงานประเภทผลิตภัณฑ์อาหารและขนมมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยสูงที่สุดถึงร้อยละ 6.69 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ประเภทโรงสีข้าว ประเภทการบริการ ประเภทประมง และประเภทก่อสร้าง-เฟอร์นิเจอร์ ซึ่งมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 4.04, 3.24, 3.13 และ 2.19 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนโรงงานประเภทอื่นๆ จะมีอัตราการเพิ่มลดลงร้อยละ -0.65 ต่อปี

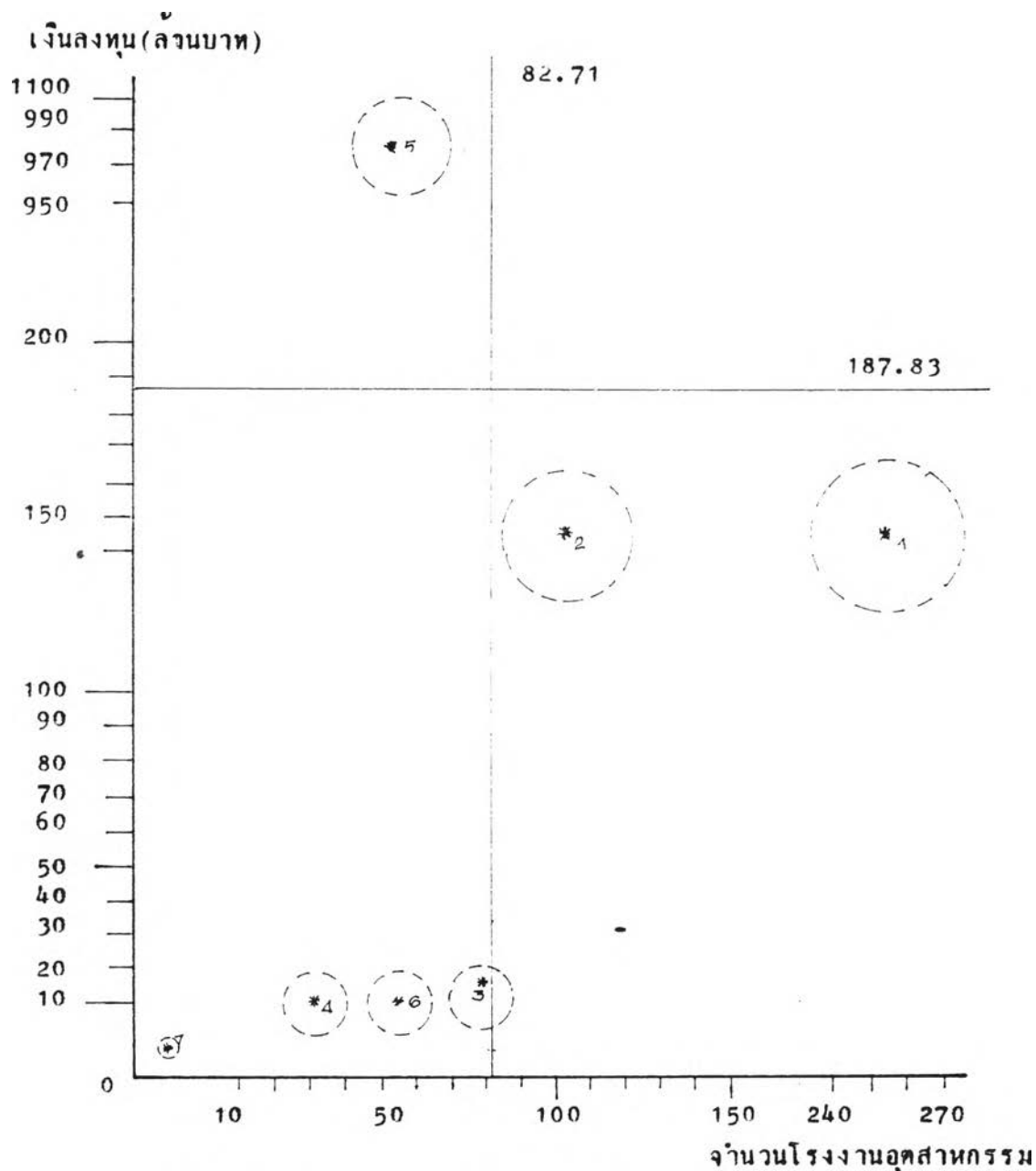
นอกจากนี้การกระจายตัวของอุตสาหกรรมในระดับอำเภอ จำแนกตามประเภทหมวดกิจการอุตสาหกรรม 7 ประเภท พบว่า อำเภอเมืองเพชรบุรี จะมีประเภทอุตสาหกรรมครบทุกประเภท รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าช้างและอำเภอบ้านแหลม จะมีประเภทของอุตสาหกรรม 6 ประเภท ส่วนที่มีประเภทของอุตสาหกรรมเพียง 5, 4, 3 และ 2 ประเภท ได้แก่ อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาก้อยและกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจว่ากิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง จะมีเพียงประเภทของอุตสาหกรรมเฉพาะ โรงสีข้าว และประเภทการบริการ เท่านั้น (ตารางที่ 37)

เมื่อพิจารณาค่าเงินลงทุนในการประกอบการอุตสาหกรรมของจังหวัดแล้ว จะพบว่า ในปี พ.ศ. 2529 มีจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดประมาณ 1,314.82 ล้านบาท จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด 579 โรง โภคมีโรงงานลับปะครกระป๋อง ซึ่งมีสัดส่วนของจำนวนเงินลงทุนคือโรงงานสูงสุด คือ 809.62 ล้านบาท รองลงมา ได้แก่ โรงงานปูนซีเมนต์ คือ 327 ล้านบาท และจากลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงานและจำนวนเงินลงทุนในระดับอำเภอ พบว่า ค่าเฉลี่ยของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม (Y) เท่ากับ 82.71 และค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินลงทุน (X) เท่ากับ 187.83 เมื่อนำเอาค่าเฉลี่ยของ X และ Y มาลงในกราฟจะพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ลักษณะดังนี้ (แผนภูมิที่ 7 และแผนที่ 17)

- 3.1 บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนสูงมากคือ อำเภอเมืองเพชรบุรี
- 3.2 บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนสูง ได้แก่ อำเภอท่าช้าง
- 3.3 บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนปานกลาง ปานกลาง ได้แก่ อำเภอชะอำ
- 3.4 บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนน้อย

แผนภูมิ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมกับเงินลงทุน ปี 2529

- 1 คืออำเภอเมือง
- 2 คืออำเภอท่าช้าง
- 3 คืออำเภอบ้านลาด
- 4 คืออำเภอบ้านแหลม
- 5 คืออำเภอชะอำ
- 6 คืออำเภอเขาชัย
- 7 คือกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

ไค้แก อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาย้อย และอำเภอบ้านแหลม

3.5 บริเวณที่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุนค่ามาก
ไค้แก กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง

การเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานและจำนวนแรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัด เพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2529 ปรากฏว่า มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นถึง 191 โรง คิดเป็นร้อยละ 49.23 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.34 ต่อปี ส่วนแรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 1,089 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 4.78 ต่อปีและเมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโรงงานอุตสาหกรรมในระดับอำเภอ พบว่า อำเภอเมือง มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูงที่สุด คือ ร้อยละ 37.69 รองลงมา ไค้แก อำเภอท่าช้าง อำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลม และกิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง โดยคิดเป็นร้อยละ 26.17, 20.42, 8.38, 3.14, 2.62 และ 1.57 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงาน พบว่า อำเภอชะอำ มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดสูงที่สุด คือ ร้อยละ 45.64 รองลงมาไค้แก อำเภอเมือง อำเภอท่าช้าง อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย และกิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง โดยคิดเป็นร้อยละ 27.55, 11.75, 10.83, 3.03, 0.64 และ 0.46 ของการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานทั้งหมด ตามลำดับ สำหรับการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินทุน พบว่า อำเภอชะอำ มีร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงเงินทุนทั้งหมดสูงที่สุด คือ ร้อยละ 85.63 รองลงมา ไค้แก อำเภอเมือง อำเภอท่าช้าง อำเภอบ้านลาด อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านแหลมและกิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง โดยคิดเป็นร้อยละ 7.96, 4.60, 1.31, 0.35, 0.09 และ 0.06 ของการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินทุนทั้งหมด ตามลำดับ

ถ้าหากมาพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนเงินลงทุน และจำนวนแรงงาน จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงเดิมคือ ปี พ.ศ. 2524 พบว่า กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสูงที่สุด คือ ร้อยละ 300 ของการเปลี่ยนแปลงจากเดิม รองลงมาไค้แก อำเภอบ้านลาด อำเภอท่าช้าง อำเภอชะอำ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม และอำเภอเขาย้อย ตามลำดับ

ส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินลงทุน พบว่า กิ่งอำเภอหนองห้วยปล่อง มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินลงทุนสูงสุด คือ ร้อยละ 775 ของการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินลงทุนจากเดิม รองลงมาได้แก่ อำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ อำเภอเมือง อำเภอเขาชัย อำเภอกำแพง และอำเภอบ้านแหลม ตามลำดับ สำหรับการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงาน พบว่า กิ่งอำเภอหนองห้วยปล่อง มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานจากเดิมสูงสุด คือ ร้อยละ 500 รองลงมาได้แก่ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง อำเภอชะอำ อำเภอกำแพง และอำเภอเขาชัย ตามลำดับ

แนวโน้มของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม และจำนวนเงินลงทุนในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอำเภอเมือง อำเภอกำแพง และอำเภอชะอำ และคาดว่าบริเวณพื้นที่ที่มีแนวโน้มสามารถขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอนาคตได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด และอำเภอเขาชัย ส่วนประเภทของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหารและขนม และประเภทโรงสีข้าว นอกจากนี้ยังพบว่าโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนเงินลงทุน จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียงกันและมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันมาก

4. โครงสร้างการค้าและบริการ

การค้าและบริการเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญยิ่งต่อภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบุรี โดยเฉพาะการค้าส่งและค้าปลีก ซึ่งทำรายได้มากเป็นอันดับสองรองจากการกสิกรรม กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ถึง 565.1 ล้านบาทซึ่งมากที่สุด ในสาขาการค้าบริการ และสาขาการค้าบริการสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดสามัญนิติบุคคล ตามการจดทะเบียนพาณิชย์ ดังนี้ (ตารางที่ 38)

บริษัทจำกัดตั้งแต่เริ่มมีการดำเนินกิจการมีบริษัทที่จดทะเบียนพาณิชย์ของจังหวัดเพชรบุรี จนถึงปี พ.ศ. 2528 มีจำนวนทั้งสิ้น 40 ราย โคนมิตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 15.33 ต่อปี ส่วนห้างหุ้นส่วนจำกัด มีจำนวนจนถึงปี พ.ศ. 2528 จำนวน 243 ราย มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.44 ต่อปี สำหรับห้างหุ้นส่วนจำกัดสามัญนิติบุคคล ซึ่งมีการจดทะเบียนน้อยมาก กล่าวคือ จนถึงปี พ.ศ. 2528 มีเพียง 7 รายเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณา

การค้าและบริการใน 3 ประเภทใหญ่ๆแล้ว จะปรากฏว่า อำเภอลำปาง จะมีอัตราการขยายตัวเพิ่มเฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 25.99 ต่อปี รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง คิดเป็นร้อยละ 13.12 ต่อปี นอกจากนั้นกิจการค้าจะมีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ แต่จะมีมากในชุมชนใหญ่ๆ และบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวก หากพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของกิจการค้าทั้งหมดของแต่ละอำเภอ พบว่า ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงกิจการค้าทั้งหมดสูงสุดคือ อำเภอเมือง คิดเป็นร้อยละ 67.76 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอลำปาง และอำเภอท่าช้าง ตามลำดับ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มพื้นที่บริเวณที่มีการค้าบริการในจังหวัดเพชรบุรี ได้ 5 กลุ่ม คือ (ตารางที่ 38 และแผนที่ 18)

- 1) บริเวณที่มีการค้าและบริการสูงมาก ได้แก่ อำเภอเมือง
- 2) บริเวณที่มีการค้าและบริการสูง ได้แก่ อำเภอ ลำปาง และอำเภอ

ท่าช้าง

- 3) บริเวณที่มีการค้าและบริการปานกลาง ได้แก่ อำเภอ เขาค้อ
- 4) บริเวณที่มีการค้าและบริการต่ำ ได้แก่ อำเภอบ้านลาด และอำเภอ

บ้านแหลม

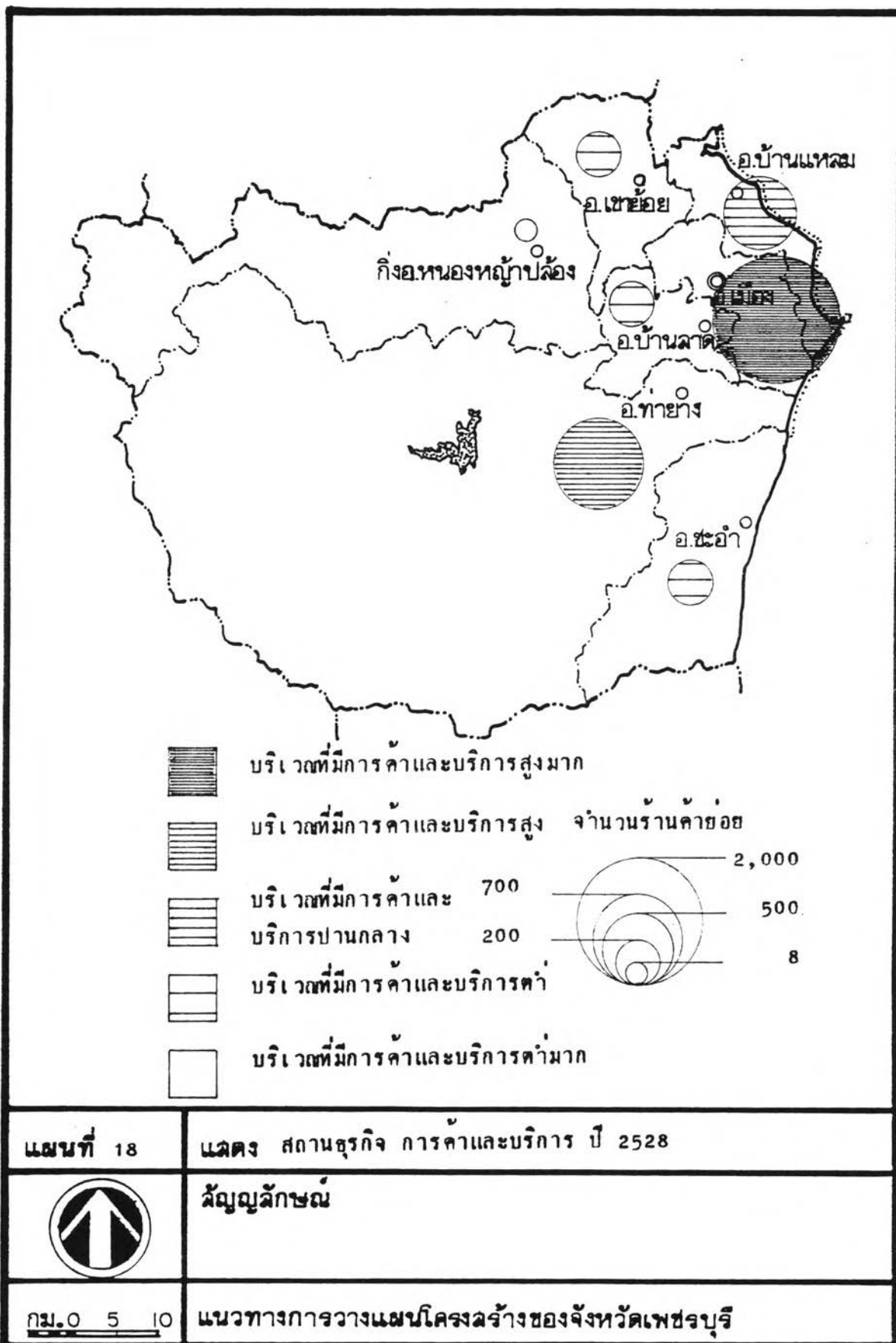
- 5) บริเวณที่มีการค้าและบริการต่ำมาก กล่าวคือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ อำเภอหนองหญ้าปล้อง

นอกจากนี้ยังมีกิจการค้าที่จดทะเบียนพาณิชย์ ประเภทร้านค้าย่อย ซึ่งมีเป็นจำนวนมากกว่าประเภทการค้า-บริการที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2528 มีจำนวนถึง 4,004 ราย และกระจายตัวอยู่ทั่วไปในอำเภอต่างๆของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งหากพิจารณาจำนวนร้านค้าย่อยในแต่ละอำเภอในปี พ.ศ. 2528 แล้ว สามารถที่จะจัดกลุ่มบริเวณพื้นที่ที่มีร้านค้าย่อย โดยอาศัยโปรแกรม ออกได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

- 1) พื้นที่บริเวณที่มีร้านค้าย่อยมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมือง
- 2) พื้นที่บริเวณที่มีร้านค้าออกมาก ได้แก่ อำเภอท่าช้าง
- 3) พื้นที่บริเวณที่มีร้านค้าย่อยปานกลาง ได้แก่ อำเภอบ้านแหลม
- 4) พื้นที่บริเวณที่มีร้านค้าออกน้อย ได้แก่ อำเภอ ลำปาง อำเภอ เขาค้อ

และอำเภอบ้านลาด

- 5) พื้นที่บริเวณที่มีร้านค้าออกน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอหนองหญ้าปล้อง

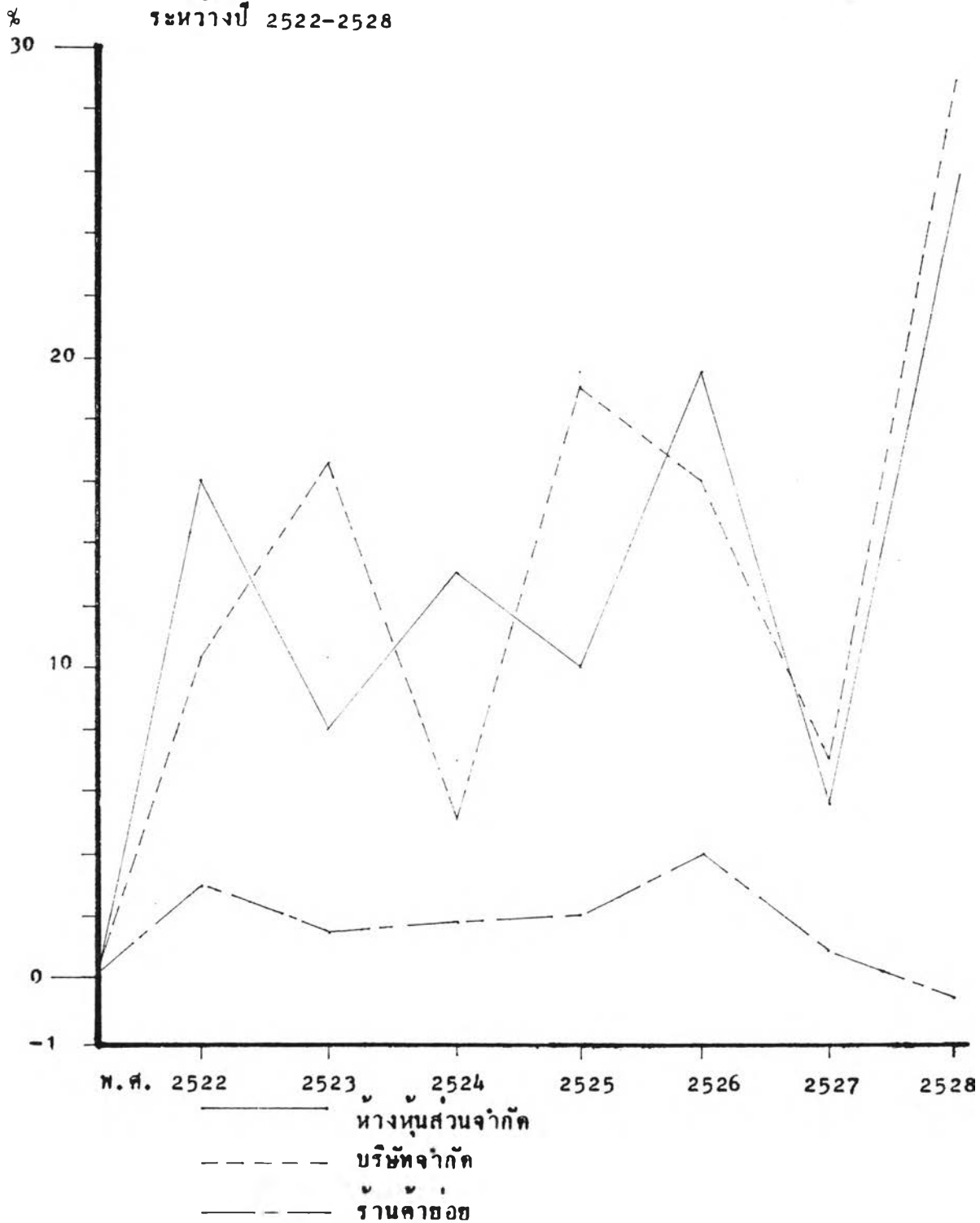
แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงของการค้าและบริการในจังหวัดเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2522-2528 พบว่า บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคล ทั้งหมดของจังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.18 ต่อปี และหากพิจารณาการค้าและบริการแยกเป็นประเภท ปรากฏว่า บริษัทจำกัด มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละสูงสุดถึง 15.33 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ส่วนห้างหุ้นส่วนสามัญ นิติบุคคลไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย สำหรับร้านค้าย่อยทั้งหมด มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 1.55 ต่อปี จากแผนภูมิที่ 8 พบว่าในช่วง 6 ปี การค้าและบริการของจังหวัดเพชรบุรีมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากการโอนถ่าย และเลิกกิจการในแคว้นใด แคว้นอย่างใดก็ตาม การค้าและบริการของจังหวัดก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยที่กิจการค้า ประเภทบริษัทจำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด จะมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นมากกว่าประเภทอื่นๆ ส่วนร้านค้าย่อย จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่มากได้แก่ อำเภอเขาชัยยอด อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด และอำเภอท่าช้าง ส่วนอำเภออื่นๆมีการเพิ่มขึ้นน้อยมาก

อาจสรุปได้ว่ากิจการค้าและบริการของจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่ค่อนข้างที่จะเปลี่ยนแปลงเชื่องช้า มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.75 ต่อปี และบริเวณในเขต อำเภอเมือง อำเภอชะอำ และอำเภอท่าช้าง จะเป็นบริเวณที่มีแนวโน้มของการกระจุกตัวด้านการค้าและบริการสูงกว่าบริเวณอื่นๆของจังหวัด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เป็นบริเวณที่เป็นศูนย์กลางชุมชนใหญ่ การคมนาคมสะดวก อีกทั้งอำเภอท่าช้างเองยังเป็นศูนย์กลางของ ตลาดการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด รวมทั้งอำเภอชะอำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกด้วย

ธนาคารและการประกันภัย

เนื่องจากสาขาย่อยของสาขาการค้าและบริการที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย สูงที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี คือ การธนาคารและประกันภัย โดยในปีพ.ศ. 2528 มีมูลค่า การผลิตถึง 148.2 ล้านบาท ธนาคารพาณิชย์ที่เปิดสาขาบริการในจังหวัดเพชรบุรี ปีพ.ศ. 2522 มีจำนวน 15 แห่ง มาในปี พ.ศ. 2528 เพิ่มเป็น 23 แห่ง โดยที่บริการของธนาคาร จะกระจุกตัวให้บริการในเขตอำเภอเมือง และอำเภอท่าช้าง เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเขตที่มีการประกอบอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมของจังหวัด นอกจากนี้ยังมีบริษัทประกันชีวิตและ ประกันภัยอีกจำนวน 19 แห่ง ซึ่งก็กระจุกตัวอยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอท่าช้าง

แผนภูมิ 8 การเปลี่ยนแปลงการประกอบธุรกิจการค้าและบริการ จังหวัดเพชรบุรี
ระหว่างปี 2522-2528

แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงของธนาคารและประกันภัยในจังหวัด พบว่า
 กิจการธนาคารในช่วง 6 ปี มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 7.38 ต่อปี โดยอัตราการเพิ่ม
 เฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 6.99 ต่อปีในเขตอำเภอท่าช้างและอำเภอชะอำ ส่วนในเขตอำเภอบ้านลาด
 และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไม่มีบริการธนาคารตั้งอยู่เลย สำหรับการประกันภัย
 ในจังหวัดเพชรบุรี มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 15.51 ต่อปี โดยอัตราการเพิ่มเฉลี่ยสูงสุด
 ร้อยละ 13.54 ต่อปีในเขตอำเภอเมือง ส่วนอำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ อำเภอเขาชัย
 และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไม่มีบริษัทประกันภัยอยู่เลย แสดงให้เห็นว่ากิจการธนาคารและ
 การประกันภัยจะมีการกระจุกตัวอยู่เฉพาะบริเวณที่เป็นศูนย์กลางชุมชนใหญ่ๆเท่านั้น และ
 แนวโน้มของการเพิ่มขึ้นจะเป็นด้านการประกันภัยสูงกว่าการธนาคาร และจะกระจายตัวอยู่
 ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าช้าง อำเภอชะอำ และอำเภอบ้านแหลม เป็นสำคัญ(ตาราง40)

การค้าปลีก-ค้าส่ง

โดยทั่วไปจะพบว่าสินค้าสำคัญที่ผลิตได้ในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่จะเป็น
 สินค้าด้านกสิกรรม ปศุสัตว์ การประมง ซึ่งเพียงพอกต่อการบริโภคในจังหวัด ส่วนที่เหลือก็จะ
 ส่งไปจำหน่ายยังตลาดในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดอื่นๆ แหล่งศูนย์กลางธุรกิจการค้า
 ที่สำคัญของจังหวัดมี 3 แห่ง คือ

- 1) ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี เป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค
 ทั่วไป มีร้านค้าช้อปปิ้งมากที่สุด รวมทั้งการบริการด้านธนาคารสูงสุดด้วย
- 2) ในเขตอำเภอท่าช้าง จะเป็นแหล่งซื้อขายสินค้าการเกษตรที่สำคัญ
 มีผู้ซื้อและผู้ขายทั้งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง เช่น ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร
 กรุงเทพมหานคร และจากจังหวัดอื่นๆอีก เช่น สกลนคร นครศรีธรรมราช เชียงใหม่
- 3) ในเขตอำเภอชะอำ จะเป็นศูนย์ธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ

ในช่วง 3 ปี คือ พ.ศ. 2526-2529 ราคาสินค้าในจังหวัดเพชรบุรี
 มี 2 ประเภทใหญ่ๆคือ

- 1) ราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ มี 4 หมวดใหญ่คือ หมวดอาหาร
 หมวดวัสดุเชื้อเพลิง หมวดวัสดุก่อสร้าง และหมวดสินค้าเบ็ดเตล็ด ปรากฏว่า ราคาสินค้า
 สินค้าที่มีแนวโน้มลดลง ได้แก่ หมวดอาหาร ราคาสินค้าที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวด

วัสดุก่อสร้างและสินค้าเบ็ดเตล็ด ส่วนระดับราคาสินค้าที่ไม่เปลี่ยนแปลง คือ หมวดวัสดุเชื้อเพลิง

2) ระดับสินค้าการเกษตร โดยทั่วไปสินค้าหลัก 6 ชนิด คือ ข้าว ถั่ว กว๊าก สับปะรด สุก ร ถั่วลิสง จะมีแนวโน้มลดลงทุกชนิด

ส่วนสินค้าเข้าและสินค้าออกในจังหวัดเพชรบุรี จะเป็นดังนี้

1) สินค้าเข้า ส่วนใหญ่ได้แก่ เครื่องดื่ม บุหรี่ วัสดุก่อสร้างประเภทเหล็กและปูนซีเมนต์ รวมถึงเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นที่ตองนำเข้ามาและส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพมหานคร

2) สินค้าออก ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าทางการเกษตรและแปรรูปเกษตร สินค้าที่สำคัญส่งออกไปจำหน่ายยังกรุงเทพมหานครและอื่นๆ ได้แก่ ข้าวสาร มะนาว ถั่วลิสง ข้าวโพด สับปะรด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสินค้าพื้นเมือง ประเภทผลิตภัณฑ์อาหารและขนม ซึ่งนับว่าน่าราคาได้เข้าสู่จังหวัดเป็นจำนวนมาก แหล่งสินค้าเกษตรที่สำคัญ คือ ตลาดนัดท่าทาง ซึ่งมีสินค้า 2 ประเภทใหญ่ๆคือ

2.1) สินค้าเข้าสู่ตลาด เป็นสินค้าประเภทพืชผัก และผลไม้ตามฤดูกาล โดยเฉพาะ ถั่วลิสงและมะนาวจะมีมากตลอดปี ปริมาณสินค้าเข้าเฉลี่ยประมาณ 60-90 คันรถต่อวัน และร้อยละ 80 ของสินค้าเข้าสู่ตลาดจะเป็นสินค้าจากท้องที่อำเภอต่างๆของจังหวัด ที่มากที่สุดคือ อำเภอท่าทาง แหล่งที่มาของสินค้าในจังหวัด ได้แก่ อำเภอท่าทาง อำเภอชะอำ อำเภอบ้านลาด ส่วนอีกร้อยละ 20 เป็นสินค้าที่มาจากจังหวัดอื่นๆ เช่น สมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ สกลนคร ชุมพร กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เป็นต้น

2.2) สินค้าออกจากตลาดท่าทาง ส่วนมากจะถูกส่งไปยังตลาดในกรุงเทพมหานครถึงร้อยละ 50 ที่เหลือจะกระจายไปยังจังหวัดอื่นๆ เช่น ขอนแก่น อุตรดิตถ์ เชียงใหม่ สมุทรปราการ ราชบุรี เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า สินค้าเข้าและสินค้าออกของจังหวัดเพชรบุรี โดยสินค้าเข้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าหมวดวัสดุก่อสร้าง หมวดเบ็ดเตล็ด ส่วนสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางการเกษตรและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยส่งออกไปจำหน่ายยังกรุงเทพฯ มากที่สุด จากสภาพสินค้าเข้าและสินค้าออก จะพบว่ากรุงเทพมหานครได้เข้ามามีอิทธิพลมาก ซึ่งจะเป็นทั้งแหล่งตลาดส่งออกที่สำคัญของจังหวัด และเป็นแหล่งที่ส่งสินค้าเข้าของจังหวัด

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า จังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่สำคัญที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูง โดยเฉพาะผลผลิตทางด้านการเกษตรและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

โรงแรมที่พัก

เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคตะวันตก ดังนั้นแหล่งที่พักจึงมีความสำคัญในด้านการบริการที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในช่วงปี พ.ศ. 2526-2529 มีจำนวนโรงแรมอยู่เฉพาะอำเภอชะอำ อำเภอเมือง และอำเภอท่าช้าง เท่านั้น โดยอำเภอชะอำ จะมีจำนวนโรงแรมมากที่สุดซึ่งในปี พ.ศ. 2529 มีถึง 32 แห่ง และมีจำนวนห้องพักทั้งหมด 1,078 ห้อง รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง มีโรงแรม 9 แห่ง จำนวนห้องพักรวม 211 ห้อง ส่วนอำเภอท่าช้าง มีจำนวนโรงแรม 1 แห่ง ซึ่งมีห้องพักเพียง 17 ห้องเท่านั้น สถานที่บริการด้านการโรงแรมส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณชายหาดทะเล และบริการด้านการโรงแรมของจังหวัดเพชรบุรี จะมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 16.55 ต่อปี โดยมีอำเภอท่าช้าง และอำเภอชะอำที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยสูง ส่วนอำเภออื่นๆ คือ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาย้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง จะไม่มีโรงแรมที่พักอยู่เลย นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในอำเภอดังกล่าวจึงมักต้องใช้บริการที่พักกับญาติหรือแหล่งใกล้เคียงแทน (ตาราง 41)

5. โครงสร้างเศรษฐกิจสถาบันการคลังท้องถิ่น

เพื่อจะได้อรรถาธิบายถึงความสามารถขององค์กรส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะได้อรรถาธิบายถึงความพร้อมและขีดความสามารถในการพัฒนา โดยพิจารณาถึงรายรับ-รายจ่าย ทั้งนี้ฐานะการคลังส่วนท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2529 มีรายได้รวมประมาณ 131.04 ล้านบาท โดยเป็นรายได้ที่ได้มาจากเทศบาลถึงร้อยละ 58.73 ของรายได้ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และสุขาภิบาล 9 แห่ง ซึ่งมีรายได้ร้อยละ 27.74, และ 13.53 ของรายได้ทั้งหมด ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายละเอียดของฐานะการคลังท้องถิ่น ปรากฏว่า

5.1 เทศบาลเมืองเพชรบุรี

5.1.1 รายได้ รายจ่ายของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในช่วงปี

พ.ศ. 2525-2529 จะพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากภาษีอากร รองลงมา คือ รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนรายได้จากหมวดอื่นๆจะมีสัดส่วนที่น้อย ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2525 รายได้ของเทศบาลเมืองเพชรบุรีทั้งหมด 20,319 ล้านบาท โดยร้อยละ 56.44 ของรายได้ทั้งหมดเป็นรายได้จากหมวดภาษีอากร อีกร้อยละ 43.20 เป็นรายได้จากหมวดเงินอุดหนุน และมีเพียงร้อยละ 9.36 ที่เป็นรายได้จากหมวดอื่นๆ ได้แก่ รายได้จากค่าธรรมเนียม รายได้จากทรัพย์สิน รายได้จากหมวดเบ็ดเตล็ด เป็นต้น มาในปี พ.ศ. 2529 รายได้ของเทศบาลเมืองเพชรบุรีเพิ่มเป็น 33,965 ล้านบาท ในจำนวนนี้ร้อยละ 50.31 เป็นรายได้จากหมวดภาษีอากร ร้อยละ 31.52 เป็นรายได้ที่มาจากหมวดเงินอุดหนุน และร้อยละ 18.17 มาจากหมวดเงินอื่นๆที่เหลือ

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จะมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.71 ต่อปี หมวดรายได้อัตราการเพิ่มสูงสุด คือ หมวดสาธารณูปโภคและเทศาภิบาลร้อยละ 34.50 ต่อปี รองลงมาได้แก่ หมวดค่าธรรมเนียมหมวดรายได้จากทรัพย์สิน หมวดเงินอุดหนุน หมวดภาษีอากร คิดเป็นร้อยละ 18.48, 13.47, 11.40, 10.48 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนหมวดรายได้จากเบ็ดเตล็ด จะมีอัตราการเพิ่มลดลงร้อยละ -3.23 ต่อปี

5.1.2 รายจ่าย รายจ่ายของเทศบาลเมืองเพชรบุรี แบ่งเป็น 2 หมวดใหญ่ๆ คือ รายจ่ายประจำทั่วไป และรายจ่ายพิเศษ ในช่วงปีพ.ศ. 2525-2529 ส่วนใหญ่รายจ่ายจะเป็นรายจ่ายประจำทั่วไป ซึ่งในปี พ.ศ. 2525 มีรายจ่ายประจำทั่วไป 19,891 ล้านบาท และไม่มีรายจ่ายพิเศษเลย ในจำนวนรายจ่ายทั้งหมด จะเป็นรายจ่ายหมวดเงินเดือนมากที่สุดถึงร้อยละ 41.62 รองลงมาได้แก่ หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง หมวดค่าวัสดุ หมวดค่าครุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 11.67, 8.92, และ 7.98 ของรายจ่ายทั้งหมด ตามลำดับ มาในปี พ.ศ. 2529 รายจ่ายของเทศบาลเมืองเพชรบุรีเพิ่มเป็น 33,576 ล้านบาท มีร้อยละ 66.98 ของรายจ่ายทั้งหมดเป็นรายจ่ายประจำทั่วไป ทั้งนี้จะเป็นหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างร้อยละ 21.61 หมวดเงินเดือนร้อยละ 15.49 ของรายจ่ายทั้งหมด ส่วนรายจ่ายพิเศษมีถึงร้อยละ 33.02 ของรายจ่ายทั้งหมด

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายเทศบาลเมืองเพชรบุรี พบว่า มีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 13.98 ต่อปี โดยมีรายจ่ายในหมวด

รายจ่ายอื่นๆ มีอัตราการเพิ่มสูงสุดถึงร้อยละ 75.32 คอปี้ รองลงมาได้แก่ หมวดค่าที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง หมวดสาธารณูปโภค หมวดค่าจ้างชั่วคราว หมวดเงินอุดหนุน ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 32.95, 15.30, 11.62 และ 8.17 คอปี้ตามลำดับ ส่วนรายจ่ายในหมวดเงิน สำรองจ่าย หมวดค่าจ้างประจำ หมวดเงินเดือน มีอัตราเพิ่มที่ลดลง

จะสังเกตเห็นได้ว่าในช่วง 4 ปี อัตราการเพิ่มของ รายจ่ายคอปี้ จะสูงกว่าอัตราการเพิ่มของรายได้อีกเล็กน้อย กล่าวคือ อัตราการเพิ่ม เฉลี่ยของรายจ่ายเป็นร้อยละ 13.98 คอปี้ ส่วนรายได้อัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.71 คอปี้ ถึงอย่างไรก็ตามฐานะการคลังของเทศบาลเมืองเพชรบุรีก็ยังคงอยู่ และหากคิด หักเงินในหมวดเงินอุดหนุนออกไปแล้ว จะพบว่า ฐานะการคลังของเทศบาลเมืองเพชรบุรี จะขาดดุลอยู่มาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีรายได้น้อยเพียงพอกับการที่ จะนำมาพัฒนาท้องถิ่น หรือแม้แค่เลี้ยงตนเองก็คงไม่ได้ ต้องพึ่งการสนับสนุนจาก รัฐบาลอยู่ตลอดเวลา

5.2 เทศบาลตำบลชะอำ

5.2.1 รายได้ รายได้ของเทศบาลตำบลชะอำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525-2529 ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้ตามงบประมาณเฉพาะกาลมากในปี พ.ศ. 2529 ส่วนในปี พ.ศ. 2525 รายได้ส่วนใหญ่มาจากหมวดภาษีอากรและหมวดเงินอุดหนุน กล่าวคือ รายได้ ทั้งหมดมี 19.55 ล้านบาท ร้อยละ 60.92 ของรายได้ทั้งหมดมาจากหมวดเงินอุดหนุน ร้อยละ 33.82 มาจากหมวดภาษีอากร อีกร้อยละ 5.26 เป็นรายได้จากหมวดอื่นๆที่เหลื อมาในปี พ.ศ. 2529 รายได้ทั้งหมดเพิ่มเป็น 43.00 ล้านบาท โดยมีร้อยละ 71.67 เป็น รายได้ที่มาจงบประมาณเฉพาะกาล ร้อยละ 28.33 มาจงบประมาณทั่วไปซึ่งได้มาจาก หมวดภาษีอากรมากที่สุด รองลงมา คือ หมวดเงินอุดหนุน

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเทศบาลตำบลชะอำ จะมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 21.78 คอปี้ ซึ่งเป็นการเพิ่มมากขึ้นในหมวดภาษีอากร หมวดค่าธรรมเนียม และหมวดงบประมาณเฉพาะกาล ส่วนที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยลดลง คือ หมวดเงินอุดหนุน หมวดรายได้จากทรัพย์สิน และหมวดเบ็ดเตล็ด ถึงอย่างไรก็ตามรายได้ ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เพราะได้รับเงินอุดหนุนและงบประมาณเฉพาะกาลมากขึ้น

5.2.2 รายจ่าย รายจ่ายของเทศบาลตำบลชะอำ มี 2 ทาง ใหญ่ๆคือ รายจ่ายทั่วไป และรายจ่ายพิเศษ ในช่วง 4 ปีรายจ่ายประจำทั่วไปเป็นรายจ่าย ที่มากกว่ารายจ่ายพิเศษ โดยมีรายจ่ายจากหมวดเงินเดือน เป็นรายจ่ายที่สูงสุด รองลงมา คือ หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ก็จะเห็นได้จาก ปี พ.ศ.2525 รายจ่ายของเทศบาล ตำบลชะอำมีทั้งหมด 17.903 ล้านบาท ซึ่งร้อยละ 77.66 เป็นรายจ่ายประจำทั่วไป อีกร้อยละ 22.34 เป็นรายจ่ายพิเศษ เมื่อพิจารณาจากรายจ่ายประจำทั่วไป พบว่า เป็นราย จ่ายในหมวดเงินเดือนถึงร้อยละ 41.33 ของรายจ่ายทั้งหมด และร้อยละ 10.99 เป็น รายจ่ายในหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มาในปี พ.ศ.2529 รายจ่ายของเทศบาลตำบล ชะอำเพิ่มขึ้นเป็น 20.968 ล้านบาท และร้อยละ 53.47 ของรายจ่ายทั้งหมดเป็นรายจ่าย ประจำทั่วไปซึ่งในจำนวนนี้มีร้อยละ 11.55 เป็นรายจ่ายในหมวดเงินเดือน ร้อยละ 8.89 เป็นรายจ่ายในหมวดค่าวัสดุ ส่วนรายจ่ายพิเศษมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายเทศบาลตำบลชะอำ พบว่า มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 4.03 ต่อปี โดยมีรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ มีอัตรา การเพิ่มเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ รายจ่ายพิเศษ ส่วนรายจ่ายในหมวดเงินเดือนและ หมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จะมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยที่ลดลง สิ่งที่น่าสนใจมากก็คือ ถ้าหาก หักเงินรายได้จากงบประมาณเฉพาะกาลออกแล้ว สถานะการคลังของเทศบาลตำบลชะอำจะ ขาดดุลอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะลดรายจ่ายจากหมวดเงินเดือนลงก็ตาม

5.3 สุขาภิบาล

5.3.1 รายได้ รายได้ของสุขาภิบาลทั้งหมด 9 แห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525-2529 ส่วนใหญ่จะเป็นรายได้จากหมวดภาษีอากร โดยในปี พ.ศ.2525 สุขาภิบาลท่าช้างมีรายได้สูงสุด คิดเป็นร้อยละ 26.23 ของรายได้สุขาภิบาลทั้งหมด รองลงมา มาได้แก่ สุขาภิบาลเขาชัย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 14.45 ส่วนสุขาภิบาลหนองจอกจะมีรายได้น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 5.81 ของรายได้สุขาภิบาลทั้งหมดเท่านั้น มาในปี พ.ศ.2529 สุขาภิบาลที่มีรายได้สูงสุดและต่ำสุดก็คงเหมือนปี พ.ศ.2525 คือ ที่มีรายได้มากที่สุด คือ สุขาภิบาลท่าช้าง รองลงมาคือ สุขาภิบาลเขาชัย และที่มีรายได้น้อยสุด คือ สุขาภิบาลหนองจอก

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของรายได้อุตสาหกรรมในช่วง 4 ปี คือ ในปี พ.ศ. 2525 มีรายได้อุตสาหกรรม 12.899 ล้านบาท มาในปี พ.ศ. 2529 มีรายได้อุตสาหกรรมเพิ่มเป็น 19.557 ล้านบาท โดยมียอดการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 10.97 ต่อปี ส่วนอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้อุตสาหกรรมสูงสุด ได้แก่ อุตสาหกรรมบ้านแหลม คือ ร้อยละ 18.69 ต่อปี รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมเขาย้อย อุตสาหกรรมหัวสะพาน ส่วนอุตสาหกรรมบางตะบูน จะมียอดการเพิ่มเฉลี่ยของรายได้อุตสาหกรรมต่ำสุด คือ 4.84 ต่อปี

5.3.2 รายจ่าย รายจ่ายของอุตสาหกรรมทั้ง 9 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นรายจ่ายประจำหัวไปถึงร้อยละ 65 ของรายจ่ายทั้งหมด โดยในปี พ.ศ. 2525 อุตสาหกรรมท่าทางมีรายจ่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.14 ของรายจ่ายของอุตสาหกรรมทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมเขาย้อย ส่วนอุตสาหกรรมหาคเจ้าสำราญมีรายจ่ายน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 5.11 ของรายจ่ายอุตสาหกรรมทั้งหมดเท่านั้น มาในปี พ.ศ. 2529 อุตสาหกรรมท่าทางยังคงมีรายจ่ายมากที่สุด และอุตสาหกรรมหาคเจ้าสำราญมีรายจ่ายน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาถึงรายจ่ายของอุตสาหกรรมทั้งหมดในปี พ.ศ. 2525 มีรายจ่าย 11.307 ล้านบาท มาในปี พ.ศ. 2529 มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเป็น 17.73 ล้านบาท โดยมียอดการเพิ่มเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 11.90 ต่อปี ซึ่งอุตสาหกรรมบ้านแหลมมีอัตราการเพิ่มรายจ่ายเฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 32.14 ต่อปี รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรมเขาย้อย อุตสาหกรรมบ้านลาด ส่วนอุตสาหกรรมบางตะบูนจะมีอัตราการเพิ่มรายจ่ายเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.39 ต่อปีเท่านั้น

เมื่อมาพิจารณาถึงฐานะการคลังของอุตสาหกรรมโดยส่วนรวม จะพบว่า อัตราการเพิ่มของรายจ่ายจะสูงกว่าอัตราการเพิ่มของรายรับ กล่าวคือ มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายจ่ายร้อยละ 11.90 ต่อปี แต่มีอัตราการเพิ่มของรายได้อุตสาหกรรมเพียงร้อยละ 10.97 ต่อปี แสดงให้เห็นว่าฐานะการคลังของอุตสาหกรรมนั้นขาดดุลย์ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละอุตสาหกรรมแล้ว จะพบว่า มีเพียง 3 อุตสาหกรรมเท่านั้นที่ขาดดุลย์การคลัง คือ อุตสาหกรรมท่าทาง อุตสาหกรรมบ้านแหลม และอุตสาหกรรมเขาย้อย ถึงอย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมทั้งหมดก็ยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในการพัฒนาท้องถิ่นของคนผู้นั้นเอง

5.4 องค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.4.1 รายได้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนับว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวของกับประชาชนมากที่สุดองค์การหนึ่ง เพราะว่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเกี่ยวของ

กับประชาชนที่อยู่ในชนบทของจังหวัด ซึ่งมีเขตความรับผิดชอบพื้นที่ทั้งจังหวัด ตกเว้นพื้นที่ในเขตเทศบาล และสุขาภิบาลเท่านั้น ในช่วงปี พ.ศ. 2525-2529 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้ส่วนใหญ่จากหมวดภาษีอากร และเงินอุดหนุน ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2525 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้ทั้งหมด 24.05 ล้านบาท ซึ่งร้อยละ 49.75 ของรายได้ทั้งหมดมาจากหมวดภาษีอากร อีกร้อยละ 32.73 มาจากเงินอุดหนุนที่เหลืออีกร้อยละ 17.52 เป็นรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตต่างๆ รายได้จากทรัพย์สินและอื่นๆ มาในปี พ.ศ. 2529 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็น 36.345 ล้านบาท ซึ่งร้อยละ 39.43 และ 37.77 เป็นรายได้ที่มาจากหมวดภาษีอากรและเงินอุดหนุน ตามลำดับ

แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงรายได้ จะมีอัตราการเพิ่มรายได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 10.87 ต่อปี โดยมียอดรายได้ในหมวดเบ็ดเตล็ดมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยสูงสุดถึงร้อยละ 78.03 ต่อปี รองลงมาได้แก่ หมวดค่าธรรมเนียม สำหรับหมวดเงินอื่นๆ มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร้อยละ 2.62 ต่อปี

5.4.2 รายจ่าย ปีพ.ศ. 2525 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายจ่ายรวม 21.369 ล้านบาท ซึ่งเป็นรายจ่ายประจำทั่วไป 19.115 ล้านบาทหรือร้อยละ 89.45 ของรายจ่ายทั้งหมด มาในปี พ.ศ. 2529 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเป็น 31.58 ล้านบาท ซึ่งร้อยละ 51.35 เป็นรายจ่ายพิเศษ ที่เหลือจะเป็นรายจ่ายประจำทั่วไป และในช่วง 4 ปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของรายจ่ายถึงร้อยละ 10.26 ต่อปี

จากลักษณะของรายได้-รายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยพิจารณาจากอัตราการเพิ่มเฉลี่ย พบว่า รายได้จะสูงกว่ารายจ่ายเล็กน้อย แต่เมื่อดูรายละเอียดของรายได้-รายจ่ายทั้งปี พ.ศ. 2525 และปี พ.ศ. 2529 แล้วก็ปรากฏว่ายังมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้เป็นปีต่อกันอยู่มาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอยู่เป็นจำนวนมาก และการจัดเก็บรายได้น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชาชนที่รับผิดชอบ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาใหญ่อันหนึ่งของการพัฒนาจังหวัด ในฐานะองค์การปกครองท้องถิ่น

สรุป

จากสภาพการณ์ของฐานะการคลังท้องถิ่น คือ เทศบาล สุขาภิบาล และ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแล้วนั้น ทำให้พบว่า ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ถ้าปราศจาก เงินอุดหนุนจากรัฐบาล หรือยังไม่สามารถจัดเก็บรายได้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ เมื่อเปรียบเทียบรายได้ของทั้งเทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว จะพบว่า มีเพียงเทศบาลเท่านั้นที่เป็นองค์กรทางการปกครองท้องถิ่น ที่จะสามารถแสดงบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นได้มากที่สุด

โครงสร้างทางสังคม สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และการใช้ที่ดินในเขตเทศบาล

1. การศึกษา

จังหวัดเพชรบุรีมีการจัดการศึกษา 4 ระดับ คือ อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาสายสามัญและอาชีพ และอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2523 จังหวัดเพชรบุรี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 80,167 คน และจำนวนครูทั้งหมด 4,501 คน ซึ่งมีอัตราส่วนเฉลี่ยครูต่อนักเรียนเท่ากับ 18 คน ปรากฏว่าโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดถึง 58,412 คนหรือร้อยละ 72.86 ของนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนครูมากที่สุดถึง 3,260 คนหรือร้อยละ 72.43 ของจำนวนครูทั้งหมด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ มีจำนวนนักเรียน 14,412 คนหรือร้อยละ 17.98 ของนักเรียนทั้งหมด และมีจำนวนครู 824 คน หรือร้อยละ 18.31 ของจำนวนครูทั้งหมด ส่วนโรงเรียนระดับปริญญาตรี มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุดเพียง 919 คนและจำนวนครู 150 คน สำหรับอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ในปี พ.ศ. 2523 นั้น พบว่า โรงเรียนในระดับอนุบาลและเต็กเล็ก จะมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 1 ต่อ 27 คน ซึ่งนับว่าครูยังน้อยอยู่สำหรับระดับนี้ ส่วนการศึกษาในระดับอื่นๆนั้นปรากฏว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนนั้นเพียงพอ

มาในปี พ.ศ. 2529 จังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 78,263 คน และจำนวนครูทั้งหมด 4,649 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1 ต่อ 17 คน สถานศึกษาและจำนวนนักเรียนตามสังกัดต่างๆมีดังนี้ สถานศึกษาสังกัดการประถมศึกษาชาติ มีโรงเรียน 244 โรง จำนวนครู 3,008 คน จำนวนนักเรียน 49,298 คน และมีจำนวนห้องเรียน 2,108 ห้องโดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 16 เนื่องจากจำนวน

นักเรียนลดลง สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เฉพาะสายสามัญ มีทั้งหมด 21 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 17,557 คน จำนวนห้องเรียน 443 ห้อง จำนวนครู 993 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 17 สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษามีทั้งหมด 3 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 3,291 คน จำนวนห้องเรียน 99 ห้อง จำนวนครู 227 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 14 สถานศึกษาสังกัดกรม การฝึกหัดครู มี 1 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,517 คน จำนวนห้องเรียน 58 ห้อง จำนวนครู 166 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 9 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาท้องถิ่น มีจำนวนโรงเรียนเทศบาลจำนวน 13 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 4,979 คน จำนวนห้องเรียน 166 ห้อง จำนวนครู 260 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 19 สถานศึกษาสังกัด สำนักงานการศึกษาเอกชนมีจำนวน 14 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 3,871 คน จำนวนห้องเรียน 117 ห้อง จำนวนครู 276 คน อัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 ต่อ 14 คน

เมื่อพิจารณาความรับผิดชอบของโรงเรียนภาครัฐบาลและภาคเอกชนพบว่า ในจังหวัดเพชรบุรี ภาครัฐบาลรับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาไว้มากกว่าภาคเอกชนถึง ร้อยละ 92.4 ของโรงเรียนทั้งหมด และภาคเอกชนรับผิดชอบเพียงร้อยละ 7.6 เท่านั้น ดังนั้นภาครัฐบาลจะรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษามากกว่าภาคเอกชน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาระยะที่ 5 ทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะระดับ ประถมศึกษา ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานกำหนดให้ภาคเอกชนรับผิดชอบการจัดการศึกษาประมาณ ร้อยละ 52.9 ของโรงเรียนทั้งหมด (ตารางที่ 44)

เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอรวมทุกสังกัด พบว่า อำเภอเมือง มีจำนวน สถานศึกษา นักเรียนและครูมากที่สุดในจังหวัด คือ จำนวนนักเรียน 30,194 คนหรือร้อยละ 38.58 ของนักเรียนทั้งจังหวัด รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่าทาง มีจำนวนนักเรียน 15,358 คนหรือร้อยละ 19.62 ของนักเรียนทั้งจังหวัด ครู 887 คน อำเภอชะอำ มีครู 592 คน หรือร้อยละ 12.73 ของจำนวนครูทั้งจังหวัด มีจำนวนนักเรียน 9,948 คนหรือร้อยละ 12.71 ของนักเรียนทั้งจังหวัด ในขณะที่กิ่งอำเภอหนองห้วยปล่องซึ่งมีจำนวนนักเรียนและ ครูน้อยที่สุด คือ มีนักเรียน 1,780 คนหรือร้อยละ 2.27 และครู 174 คนหรือร้อยละ 3.74 ของจำนวนครูทั้งจังหวัด ในห้านองเดียวกันเมื่อพิจารณาอัตราส่วนครูต่อนักเรียน จะปรากฏว่า อำเภอเมือง มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนมากที่สุดถึง 1 ต่อ 18 ทั้งนี้เพราะว่า

มีจำนวนนักเรียนที่ต้องการจะมาเข้าศึกษาในเมืองมากขึ้น เนื่องจากชื่อเสียงของโรงเรียน หรือคุณภาพของโรงเรียน หรือความมั่นใจของผู้ปกครองที่เชื่อว่าเมื่อบุตรหลานของตนจบ การศึกษาไปแล้วมีโอกาสสูงที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ก็อาจเป็นไปได้ทั้งสิ้น ส่วนอำเภอ เขาย้อยและกิ่งอำเภอนองหญ้าปล่อง กลับมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนน้อย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ของจังหวัด กล่าวคือ มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเป็น 1 ต่อ 15 และ 10 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากมีจำนวนประชากรน้อย และโดยเฉพาะกิ่งอำเภอนองหญ้าปล่องยังอยู่ห่างไกล ตัวเมืองและการคมนาคมยังไม่สะดวกนัก (ตารางที่ 42)

ถ้าพิจารณาถึงจำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้วตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2521-2529 พบว่า อำเภอท่าช้างมีจำนวนนักเรียนที่จบระดับประถมศึกษาหรือ การศึกษาภาคบังคับไปแล้วถึง 118,487 คนซึ่งมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม ส่วนกิ่งอำเภอนองหญ้าปล่องมีจำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาระดับ บัณฑิตที่สุด แต่ถึงอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอัตราส่วนของนักเรียนที่ได้ศึกษาหลังจบการศึกษาระดับ บัณฑิต กับจำนวนประชากรในแต่ละรายอำเภอ ปรากฏว่า อำเภอเขาย้อย มีอัตราส่วน ทั้งกล่าวเป็น 1 ต่อ 1.73 แสดงให้เห็นว่าประชากรของอำเภอเขาย้อย มีโอกาสในการ ศึกษาสูงสุด รองลงมาได้แก่ อำเภอบ้านแหลม อำเภอบ้านลาด อำเภอท่าช้าง อำเภอเมือง กิ่งอำเภอนองหญ้าปล่อง และอำเภอชะอำ

การให้บริการด้านการศึกษาของจังหวัดเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2521 ถึง ปี พ.ศ. 2529 จะเห็นได้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษา และระดับอนุบาล-เด็กเล็ก จะมี การขยายตัวได้เร็ว โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียน กล่าวคือ ระดับอุดมศึกษา มีอัตราการ เพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.71 ต่อปี ระดับอนุบาล-เด็กเล็ก มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.23 ต่อปี รองลงมาได้แก่ ระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของนักเรียนเป็นร้อยละ 6.02 ต่อปี และระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของนักเรียนร้อยละ 3.34 ต่อปี ส่วนการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีอัตราการเพิ่มที่ลดลงถึงร้อยละ -2.79 ทั้งนี้ เพราะว่าเป็นช่วงเวลาดังกล่าวจำนวนประชากรลดลง เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอแล้วจะ พบว่า การให้บริการทางด้านการศึกษาในระดับอนุบาล-เด็กเล็ก จะมีอยู่เฉพาะในเขตชุมชน ในใหญ่ๆ คือ อำเภอเมือง อำเภอท่าช้าง อำเภอชะอำ การศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีทุก อำเภอและกิ่งอำเภอ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ปรากฏว่า ในระดับมัธยมต้น

จะมีครบทุกอำเภอ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีหมดทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอ
เขาย้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง การศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จะมีให้บริการเฉพาะ
ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอสะอ้านเท่านั้น สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีอยู่เฉพาะ
ในอำเภอเมืองเท่านั้น ถึงอย่างไรก็ตามจังหวัดเพชรบุรียังมีหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน
ที่ให้บริการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน รวมทั้ง
ยังมีการฝึกอบรมการพัฒนาคนอาชีพให้อีกด้วย แม้กระนั้นก็ตามการจัดการศึกษาในจังหวัดก็ยัง
มีปัญหาที่หน้าหนักใจ กล่าวคือ เรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษา การประสานงานในการศึกษา
แต่ละระดับ จำนวนนักเรียนที่ประสงค์จะเข้ามาเรียนในเมืองมากขึ้นทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายของ
ผู้ปกครอง และปัญหาการว่างงานหลังจบการศึกษา (ตารางที่ 43)

2. การสาธารณสุข

การบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2523 ประกอบด้วย
ตึกโรงพยาบาลจังหวัด 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลเพชรบุรี ซึ่งสามารถบริการให้ประชาชน
ได้ในจำนวน 365 เตียง มีโรงพยาบาลอำเภอ 3 แห่ง แต่รวมทุกโรงพยาบาลแล้วสามารถ
ให้บริการแก่ประชาชนได้ 380 เตียง โดยมีอัตราส่วนประชากร 965 คนต่อเตียง มีแพทย์
31 คน อัตราส่วนประชากร 11,826 คนต่อแพทย์ 1 คน หัตถแพทย์และทันตแพทย์ 5 คน
พยาบาล 89 คน อัตราส่วนประชากร 4,119 คนต่อพยาบาล 1 คน และมีจำนวนผู้ป่วยรวม
170,397 คน ซึ่งเป็นผู้ป่วยใน 20,906 คนและผู้ป่วยนอก 149,491 คน

มาในปี พ.ศ. 2529 การบริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรี ได้มี
การขยายการบริการเพิ่มขึ้น โดยมีโรงพยาบาลจังหวัดและอำเภอรวมกัน 4 แห่ง คือ
โรงพยาบาลจังหวัด 1 แห่ง โรงพยาบาลบ้านแหลม ในอำเภอบ้านแหลม โรงพยาบาลท่า
ท่าทราย ในอำเภอท่าทราย โรงพยาบาลเขาย้อย ในอำเภอเขาย้อย จากตารางที่ จะ
จะเห็นได้ว่า บุคลากรทางการแพทย์มีดังนี้ รวมทั้งจังหวัดเพชรบุรี มีแพทย์ 28 คน
หัตถแพทย์ 6 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร คือ 14,664 คนต่อแพทย์ 1 คน พยาบาล
212 คน อัตราส่วนประชากร 1,964 คนต่อพยาบาล 1 คน เจ้าหน้าที่พยาบาล 134 คน
เจ้าหน้าที่งานอนามัย 114 คน ผดุงครรภ์ 108 คน และเจ้าหน้าที่อื่นๆอีก 237 คน การให้
บริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรี จากจำนวนโรงพยาบาลนั้น ปรากฏว่า มีเตียง
คนไข้ 405 เตียง มีอัตราส่วนประชากร 1,014 คนต่อเตียง ถึงแม้ว่าอัตราส่วนจะดีกว่า

ปี พ.ศ. 2523 แคว้นนี้ประชากรสูงขึ้น และการบริการสาธารณสุขได้กระจายไปสู่ชนบทมากขึ้น กล่าวคือ มีสถานี่สาธารณสุข 16 แห่ง อัตราส่วนประชากร 25,771 คนต่อแห่ง สถานี่อนามัย 98 แห่ง อัตราส่วนประชากร 4,208 คนต่อแห่ง เนื่องจากการให้บริการสาธารณสุขในจังหวัดเพชรบุรียังไม่พอเพียงในการให้บริการ ทำให้มีสถานี่พยาบาลและคลินี่เอกชนถึง 35 แห่ง อัตราส่วนประชากร 11,781 คนต่อแห่ง และทั่วทั้งจังหวัดจะมีแหล่งบริการร้านขายยาเพียง 70 แห่ง อัตราส่วนประชากร 5,891 คนต่อแห่ง สำหรับปีงบประมาณ 2530 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดสรรเงินให้สร้างโรงพยาบาลอีก 1 แห่งคือที่อำเภอบ้านลาด ดังนั้นจังหวัดเพชรบุรีจึงขาดโรงพยาบาลอำเภออยู่ 1 แห่ง คือกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง

เมื่อพิจารณาในระดับอำเภอจะพบว่า อำเภอเมืองจะมีลักษณะเด่นที่สุดในด้านการให้บริการสาธารณสุข เนื่องจากมีโรงพยาบาลจังหวัดขนาด 365 เตียง อัตราส่วนประชากร 299 คนต่อเตียง มีนายแพทย์ 22 คนจากจำนวนทั้งหมด 28 คน มีอัตราส่วนประชากร 4,963 คนต่อแพทย์ 1 คน มีสถานี่สาธารณสุข 3 แห่งและมีสถานี่อนามัย 17 แห่ง อัตราส่วนต่อประชากร 6,422 คนต่อแห่ง มีพยาบาล 162 คน อัตราส่วนประชากร 674 คนต่อพยาบาล 1 คน จะเห็นได้ว่าอำเภอเมืองมีบุคลากรทางการแพทย์และสถานี่บริการสาธารณสุขมากกว่าอำเภออื่นๆทั้งจังหวัด กล่าวคือ มีบุคลากรทางการแพทย์ถึง 554 คนหรือร้อยละ 66.1 ของทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าทาง ซึ่งมีโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง 1 แห่ง อัตราส่วนประชากร 3,346 คนต่อเตียง มีสถานี่สาธารณสุข 4 แห่ง มีสถานี่อนามัย 18 แห่ง อัตราส่วนประชากร 5,577 คนต่อแห่ง มีแพทย์ 5 คน อัตราส่วนประชากร 20,077 คนต่อแพทย์ 1 คน มีพยาบาล 28 คน อัตราส่วนประชากร 3,585 คนต่อพยาบาล 1 คน ทั้งนี้เพราะว่าอำเภอท่าทางเป็นชุมชนใหญ่และมีขนาดประชากรเกือบเท่าอำเภอเมือง แต่มีพื้นที่เกือบครึ่งหนึ่งของจังหวัด ทำให้การบริการด้านสาธารณสุขไม่เพียงพอต่อประชาชน รวมทั้งมีพื้นที่ทางด้านตะวันตกเป็นป่าเขา การคมนาคมไม่สะดวกและห่างไกลจากแหล่งให้บริการด้านสาธารณสุข สำหรับอำเภออื่นๆที่มีโรงพยาบาลอำเภอคือ โรงพยาบาลอำเภอบ้านแหลมขนาด 10 เตียง อัตราส่วนประชากร 5,644 คนต่อเตียง มีแพทย์ 1 คน อัตราส่วนประชากร 56,444 คนต่อแพทย์ มีพยาบาล 12 คน อัตราส่วนประชากร 4,704 คนต่อพยาบาล 1 คน มีสถานี่สาธารณสุข 1 แห่ง มีสถานี่อนามัย 20 แห่ง อัตราส่วนประชากร 2,822 คนต่อแห่ง มีเจ้าหน้าที่อนามัย 15 คน ส่วนโรงพยาบาล

ตารางที่ 4.3 แสดงสถานบริการและบุคลากรทางการแพทย์ ของจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2529

อำเภอ	บุคลากรทางการแพทย์				สถานพยาบาล			
	แพทย์		พยาบาล		โรงพยาบาล		สถานอนามัย	
	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อสถาน อนามัย
เมืองเพชรบุรี	22	4,963	162	674	365	299	17	6,422
ท่าช้าง	5	20,077	28	3,585	30	3,346	18	5,577
บ้านลาด	-	-	5	9,613	-	-	18	2,670
บ้านแหลม	1	56,444	12	4,704	10	5,644	20	2,822
ชะอำ	-	-	2	25,426	-	-	12	4,238
เขาย้อย	-	-	3	11,960	-	-	11	3,262
กิ่งอ.หนองหญ้าปล้อง	-	-	-	-	-	-	6	1,712
รวมทั้งจังหวัด	28	14,664	212	1,964	405	1,014	102	4,025

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนผู้รับบริการวางแผนครอบครัวของจังหวัดเพชรบุรี ปี 2529 แยกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนผู้รับบริการการวางแผนครอบครัว					
	สัดส่วนต่อประชากร	ท่าหมื่น	ไล่หวาง	ชาฉัด	ชาเม็ค	รวม
เมืองเพชรบุรี	2.32	452	28	891	1,157	2,528
ท่ายาง	2.60	333	66	1,059	1,154	2,612
บ้านลาด	2.13	-	-	583	445	1,028
บ้านแหลม	1.45	74	28	252	467	821
ชะอำ	1.92	-	-	357	631	988
เขาชัย	1.21	-	-	157	277	434
กิ่งอำเภอ หนองหญ้าปล้อง	1.71	-	-	44	136	180
รวมทั้งจังหวัด	2.08	859	122	3,343	4,267	8,591
ร้อยละ	-	10.00	1.42	38.91	49.67	100.0

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี

อำเภอเขาชัย และชะอำ ยังไม่ได้เปิดดำเนินการ สำหรับอำเภอบ้านลาดมีโครงการที่จะสร้างโรงพยาบาลในปี 2532 กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไม่มีโรงพยาบาล แต่อาศัยสถานีนามิต และการรักษาผู้ป่วยทางอากาศในความอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ถึงกระนั้นก็ไม่เพียงพอที่จะให้บริการด้านสาธารณสุข

ในเรื่องของการวางแผนครอบครัวในจังหวัดเพชรบุรี มีผู้รับบริการการวางแผนครอบครัวในปี พ.ศ. 2529 จำนวน 8,591 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 2.08 ของประชากรทั้งจังหวัด โดยประชาชนนิยมการวางแผนครอบครัวแบบใช้ยาเม็ด ยาฉีด 1 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 50 ของผู้ที่มารับบริการ ในระดับอำเภอจะพบว่า จำนวนผู้รับบริการการวางแผนครอบครัวมีมากนอกเรียงลำดับดังนี้คือ อำเภอท่าทาง อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอชะอำ อำเภอบ้านแหลม อำเภอเขาชัย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ประชาชนในแต่ละอำเภอยังนิยมการวางแผนครอบครัวแบบใช้ยาเม็ด ยาฉีด ส่วนแบบอื่นๆ เช่น ห้าหมัน ใส่ห่วงอนามัย จะมีอยู่เฉพาะในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าทาง และอำเภอบ้านแหลม เท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าการวางแผนครอบครัวของจังหวัดเพชรบุรี ยังไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีความรู้และไม่นิยมการวางแผนครอบครัว

ในเรื่องของโรคภัยไข้เจ็บและโรคต่างๆในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในปี พ.ศ. 2529 มีผู้ป่วยที่มารับการรักษาจำนวน 192,324 ครั้ง และรับไว้เป็นคนไข้ 20,906 คนหรือร้อยละ 5.07 ของประชากรทั้งจังหวัด แต่โดยความเป็นจริงนั้น จำนวนผู้ป่วยน่าจะมากกว่านี้ เนื่องจากที่มีผู้ป่วยอาการเล็กน้อยได้เข้าไปรับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลเอกชนต่างๆ ตลอดจนแพทย์แผนโบราณ และหมอมหาไสยศาสตร์ และ/หรือที่ออกมากินเอง ส่วนสาเหตุการตายของประชากรในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุสำคัญ 10 ประการเรียงลำดับดังนี้ سرطان เป็นลม ถูกทำร้ายด้วยอาวุธปืนหรือถูกกระเบิด โรคหัวใจ ไข้ไม่ทราบสาเหตุ โรคมะเร็ง ตายโดยไม่ทราบสาเหตุ อุบัติเหตุจากรถยนต์ วัณโรค และการฆ่าตัวตาย

สรุป

การให้บริการด้านสาธารณสุขของจังหวัดเพชรบุรีที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงเต็มที่ ทั้งในด้านการรักษาพยาบาล และการอนามัย ประชาชน

ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันโรค การอนามัยส่วนบุคคลและครอบครัว การสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อมต่างๆยังไม่ดีเท่าที่ควร ไม่ค่อยมีความรู้เรื่องการโภชนาการ เป็นเหตุให้ต้องประสบความเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ หน่วยงานอนามัยที่กระจายอยู่ตามชนบท ยังไม่สามารถให้บริการดูแลประชาชนได้ทั่วถึง และไม่พอเพียงกับความต้องการของประชาชน ประกอบกับจังหวัดเพชรบุรีเนื้อที่กว้างขวาง เฉพาะอำเภอท่าทาง และบางอำเภอก็มีการคมนาคมที่ไม่สะดวก ไม่มีโรงพยาบาลประจำอำเภอ ไม่มีแพทย์ ซึ่งได้แก่ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านลาด อีกหึ่ง เครื่องมือการแพทย์ก็ไม่เพียงพอต่อการบริการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การบริการด้านสาธารณสุขในระดับอำเภอของจังหวัดเพชรบุรี ยังอยู่ในอัตราค่อนข้างจะไม่เพียงพออย่างแน่นอน

3. ความสงบเรียบร้อย

ความสงบเรียบร้อยของจังหวัดเพชรบุรี จะพิจารณาโดยสถานภาพด้านอาชญากรรม เนื่องจากประชาชนในจังหวัดเพชรบุรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้น้อย ประชากรมีฐานะยากจนเป็นส่วนมาก ปัญหาอาชญากรรมจึงมักจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งอบายมุขที่เพาะอาชญากรรมน้อย และเป็นจังหวัดที่เชื่อมคือเสมือนประตูไปสู่ภาคใต้ กับเชื่อมภาคใต้และภาคกลาง ดังนั้นเพชรบุรีจึงเป็นเมืองผ่าน ปัญหาอาชญากรรมจึงมักเกิดจากบุคคลในท้องถิ่นเองเป็นส่วนใหญ่ แต่ชาวเพชรบุรีบางส่วนโดยเฉพาะในชนบทซึ่งมีลักษณะพิเศษ คือ ชายอายุระหว่าง 20-35 ปีมักชอบชอบการมีอาวุธ ส่วนมากเป็นอาวุธปืนที่ไม่ได้รับอนุญาต มีนิสัยรักพวกพ้อง เกิดเคียดแค้น เมื่อพวกพ้องหรือญาติพี่น้องถูกฝ่ายหนึ่งทำร้ายถึงตายมักจะอาฆาตพยาบาทแก้แค้น² สภาพอาชญากรรมของจังหวัดเพชรบุรี จากสถิติคดีอุกฉกรรจ์ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา คือ ปี พ.ศ. 2518-2528 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2518-2523 คดีอุกฉกรรจ์จะเกิดขึ้นเพิ่มและลดลงสลับกันไป จนถึงปี พ.ศ. 2528 จะมีคดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นเพียง 129 คดีเท่านั้นซึ่งน้อยที่สุดในรอบ 10 ปี สิ่งที่น่าสังเกตคือ ในปี พ.ศ. 2523 มีคดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นมากที่สุดถึง 244 คดี

² ชงยุทธ เทพจำนงค์, บรรณาธิกรสรูปองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี (เพชรบุรี : โรงพิมพ์เพชรบุรีการพิมพ์, 2529), หน้า 27.

ตารางที่ 4.5 แสดงการเกิดคดีอุกฉกรรจ์ของจังหวัดเพชรบุรี ปีพ.ศ. 2518-2528

หน่วย : คดี

ประเภทคดี	ปี พ.ศ.										
	2518	2519	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528
อุกฉกรรจ์ ฆ่าผู้อื่น	10	8	14	9	10	11	5	6	7	10	3
ปล้นทรัพย์	182	192	143	158	126	178	160	160	137	133	106
ชิงทรัพย์	22	31	31	41	38	55	30	24	21	12	20
รวม	214	231	188	208	174	244	195	190	165	155	129

ที่มา : กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.6 แสดงคดีอุกฉกรรจ์ของจังหวัดเพชรบุรี ปีพ.ศ. 2528 แยกตามประเภทคดีและการจับกุม

หน่วย : ราย

ประเภท	ฆ่าผู้อื่น	ปล้นทรัพย์	ชิงทรัพย์	วางเพลิง	รวม
เกิดคดี	106	20	3	-	129
จับกุมได้	53	16	2	-	71
ร้อยละจับกุม	50	80	66.67	-	55.04

ที่มา : กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อพิจารณาจากประเภทคดีอุกฉกรรจ์จะพบว่า ปี พ.ศ. 2528 มีคดีอุกฉกรรจ์เกิดขึ้น 129 คดี ในจำนวนนี้เป็นคดีที่ฆ่าผู้อื่น 106 คดี ปล้นทรัพย์ 20 คดี ชิงทรัพย์ 3 คดี ส่วนคดีการวางเพลิงไม่ปรากฏ ส่วนการจับกุมนั้นจับกุมได้ 71 คดี หรือร้อยละ 55.04 ของคดีทั้งหมด ส่วนคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้นนั้น มักจะมีสาเหตุมาจาก 7 เรื่อง³คือ ไม่ทราบสาเหตุ

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

ประสงค์ต่อทรัพย์สิน ทะเลาะวิวาท ชู้สาว ชักแท่งผลพระโยชน์ ผู้ตายความประพฤติไม่ดี เรื่องส่วนตัว ส่วนอาวุธที่ไขในการก่อคดีนั้น ในปี พ.ศ.2528 ส่วนใหญ่จะเป็นอาวุธในสันและลูกซองสั้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อาวุธสงคราม เป็น 11 มม. และมีด ไม้ อื่นๆ ความสำคัญ สำหรับพื้นที่ที่เกิดคือจกรรจมากที่สุด คือ อำเภอท่ายาง(34.11 %) รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง(23.25 %) อำเภอชะอำ(15.40 %) อำเภอบ้านลาด(9.30 %) อำเภอเขาย้อยและกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง(แห่งละ 6.98 %) และอันดับสุดท้ายคือ อำเภอบ้านแหลม(3.88 %)

ตารางที่ 4.7 แสดงคือจกรรจของจังหวัดเพชรบุรี ประเภทการเกิดและการจับกุม ปี พ.ศ.2528 แยกตามรายอำเภอ

หน่วย : ราย

คดี อำเภอ	มาฆ้อนตาย		ปล้นทรัพย์สิน		ชิงทรัพย์สิน		วางเพลิง	
	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม
เมืองเพชรบุรี	26	16	4	4	-	-	-	-
ท่ายาง	42	20	1	1	1	-	-	-
บ้านลาด	9	6	3	3	-	-	-	-
บ้านแหลม	2	-	3	1	-	-	-	-
ชะอำ	16	11	4	3	-	-	-	-
เขาย้อย	5	1	3	3	1	1	-	-
กิ่งอำเภอ	6	2	2	1	1	1	-	-
รวม	106	56	20	16	3	2	-	-

ที่มา : กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

จากตารางข้างบน พบว่า พื้นที่ที่จับกุมคดีได้มากที่สุด คือ อำเภอเมือง และที่จับกุมได้น้อยที่สุด คือ อำเภอบ้านแหลม ถ้ามาดูช่วงเวลาที่เกิดคดี ในรอบ 10 ปี พบว่า ใน 129 คดี เฉลี่ยแล้วจะเกิดเดือนละ 10.75 คดี โทษจะเกิดคดีมากที่สุดในเดือน กันยายน ส่วนเดือนพฤศจิกายน-มกราคม จะเกิดคดีได้น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.8 แสดงคดีที่เกิดขึ้นและจับกุมได้ ตามประเภทคดี ในจังหวัดเพชรบุรี
ปี พ.ศ. 2528 แยกเป็นรายอำเภอ

หน่วย : ราย

อำเภอ	คดีอุจฉกรรจ์		ทำร้ายร่างกาย		ประสังค์ทรัพย์		รัฐเสกนาถ	
	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	เกิด	จับกุม	จับได้	ผู้ต้องหา
เมืองเพชรบุรี	30	20	66	37	120	62	296	762
ท่ายาง	44	21	65	25	48	25	98	145
บ้านลาด	12	9	29	14	24	14	70	219
บ้านแหลม	5	1	14	7	21	10	92	170
ชะอำ	20	14	33	15	46	17	125	345
เขาทอย	9	5	22	11	33	14	43	88
กิ่งอำเภอ	9	4	14	9	18	12	61	77
รวม	129	74	243	118	310	154	785	1806

ที่มา : กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดเพชรบุรี

ถ้าพิจารณาคดีอาชญากรรมทั้งหมดในปี พ.ศ. 2528 โดยแบ่งเป็น คดีต่างๆ ตามตารางข้างบน จะพบว่า จังหวัดเพชรบุรีมีคดีทั้งหมด 1,467 คดี จับกุมได้ 1,131 คดี คิดเป็นร้อยละ 77.09 ของคดีที่เกิดขึ้นทั้งหมด และเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรแล้วจะพบว่าในจำนวนประชากร 280 คนจะเกิดคดี 1 คดี และเมื่อเทียบกับคดีที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2523 ซึ่งมีคดีมากที่สุดนั้น ปรากฏว่า อัตราการเกิดคดีจะลดลงโดยลำดับเป็นค่าเฉลี่ยถึงร้อยละ -11.97 ต่อปี ดังนั้นจึงไม่ต้องเป็นที่วิตกกังวลว่าจังหวัดเพชรบุรีจะเป็นเมืองที่น่ากลัวอีกต่อไป รวมทั้งปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในปี พ.ศ. 2528 ถึง 853 นาย คิดเป็นอัตราส่วนต่อประชากรเท่ากับ 1 ต่อ 481 คน หมายความว่ากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 คนจะปกปักรักษาประชาชน 481 คนซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 1 ต่อ 700 คน แสดงให้เห็นแล้วว่าความสงบเรียบร้อยของจังหวัดเพชรบุรีมีมากขึ้น และมีแนวโน้มเป็นเมืองสงบร่มเย็น สัมกับคำขวัญของจังหวัดเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2530 ที่ว่า "เพชรบุรีเมืองพระธรรมะครองใจ"

4. การสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ

4.1 การไฟฟ้า

การบริการด้านไฟฟ้าในจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเพชรบุรี ค่าเนิการจ่ายกระแสไฟฟ้าซึ่งซื้อมาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2523 ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเพชรบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 12.105 ล้านกิโลวัตต์ ซึ่งมีอำเภอชะอำ มีปริมาณการใช้ไฟฟ้ามากที่สุดถึงร้อยละ 50.86 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองซึ่งใช้ไฟฟ้าร้อยละ 26.96 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด และอำเภอเขาก้อย และกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องใช้ปริมาณไฟฟ้าน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 3.44 เท่านั้น ประเภทของกิจกรรมที่ใช้ปริมาณกระแสไฟฟ้ามากที่สุด คือ โรงงานอุตสาหกรรม ใช้ปริมาณไฟฟ้าถึงร้อยละ 52.78 ของปริมาณการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด โดยมีอำเภอที่มีการใช้ไฟฟ้าสูงที่สุดในประเภทนี้ คือ อำเภอชะอำ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 85.57 ของการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.77 ของการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ ส่วนกิจกรรมที่มีการใช้ไฟฟ้ารองลงมาจากโรงงานอุตสาหกรรม คือ หออยู่อาศัย ใช้ปริมาณไฟฟ้าร้อยละ 35.45 ของการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด โคมมีการใช้ไฟฟ้าในเขตอำเภอเมืองถึง ร้อยละ 40.71 ของการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าช้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.32 ของการใช้ไฟฟ้าประเภทนี้ นอกจากนี้ยังมีการใช้ไฟฟ้าประเภทอื่นๆ และไฟฟ้าสาธารณะอีก แต่มีสัดส่วนการใช้ที่น้อยมาก และส่วนใหญ่จะใช้มากในเขตอำเภอเมือง

สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าในปี พ.ศ. 2523 มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 29,826 ราย มีร้อยละ 54.88 ของจำนวนผู้ใช้ทั้งหมดอยู่ในอำเภอเมือง รองลงมาได้แก่ อำเภอท่าช้าง ร้อยละ 16.83 ของจำนวนผู้ใช้ทั้งหมด ส่วนอำเภออื่นๆมีผู้ใช้ไฟฟ้าน้อยกว่า ร้อยละ 8.37-4.21 ของจำนวนผู้ใช้ทั้งหมด

ในปี พ.ศ. 2529 ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเพชรบุรีเพิ่มขึ้นเป็น 98.512 ล้านกิโลวัตต์ อำเภอที่มีปริมาณการใช้ไฟฟ้ามากที่สุด คือ อำเภอชะอำ มีปริมาณการใช้ไฟฟ้ามากถึงร้อยละ 58.03 ของปริมาณทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง และอำเภอท่าช้าง มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าร้อยละ 29.07 และ 7.65 ของปริมาณการใช้ทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนการใช้ไฟฟ้าตามประเภทกิจกรรมในปี พ.ศ. 2529 จะเหมือนกับ

ในปี พ.ศ. 2523 กล่าวคือ ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมมีการใช้ไฟฟ้าสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 69.47 ของการใช้ไฟฟ้าทุกประเภท รองลงมาได้แก่ ที่อยู่อาศัย ร้อยละ 23.87 ของการใช้ไฟฟ้าทั้งหมด และอำเภอชะอำ ใช้ไฟฟ้าประเภทโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด ส่วนในเขตอำเภอเมืองจะมีการใช้ไฟฟ้าประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าในช่วง 6 ปีของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2523 ถึงร้อยละ 713.81 หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 41.83 ต่อปี ส่วนจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ. 2523 ถึงร้อยละ 104.69 หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 12.68 ต่อปี ส่วนอำเภอที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงขึ้นจากเดิมสูงมากที่สุด คือ อำเภอชะอำ โดยเพิ่มจากปี พ.ศ. 2523 ถึง 51.015 ล้านกิโลวัตต์ หรือคิดเป็นร้อยละ 59.04 ของจำนวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมือง ร้อยละ 29.37 ของการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด และประเภทกิจกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการใช้ไฟฟ้าสูงสุด ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม รองลงมา คือ ที่อยู่อาศัย และกิจกรรมการใช้ไฟฟ้าทุกประเภทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ยกเว้นประเภทไฟฟ้าสาธารณะที่มีแนวโน้มลดลงจากเดิม

การบริการด้านไฟฟ้าในเขตชนบทของอำเภอต่างๆของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในปี พ.ศ. 2529 ค่าบลของจังหวัดเพชรบุรีใน 600 ตำบล มีไฟฟ้าใช้ถึง 498 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 83.00 ของจำนวนตำบลทั้งหมด ส่วนตำบลที่ขาดแคลนหรือไม่มีไฟฟ้าใช้มีถึง 102 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 17.00 ของจำนวนตำบลทั้งหมด ซึ่งกระจายตัวอยู่ในอำเภอต่างๆ เมื่อพิจารณาถึงการขาดแคลนไฟฟ้าในระดับอำเภอแล้ว สามารถจัดกลุ่มโดยการจัดทำฮิสโตแกรม ได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ (ตารางที่ 4.9 และแผนที่ 19)

- 1) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้ามากที่สุด ได้แก่ ถึงอำเภอหนองหญ้าปล้อง
- 2) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้ามาก คือ อำเภอท่าช้างและอำเภอเขาคอก
- 3) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้าปานกลาง คือ อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม และอำเภอชะอำ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนตำบลที่ขาดแคลนไฟฟ้า ปี พ.ศ.2529 ในจังหวัดเพชรบุรี
แยกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนตำบลที่ขาดแคลนไฟฟ้า	สัดส่วนตำบลที่ขาดแคลนไฟฟ้า
เมืองเพชรบุรี	172	7	4.07
ท่ายาง	124	34	27.42
บ้านลาด	107	19	17.76
บ้านแหลม	66	11	16.67
ชะอำ	55	9	16.36
เขาย้อย	55	14	25.45
กิ่งอ.หนองหญ้าปล้อง	21	8	38.10
รวม	600	102	17.00

ที่มา : สถิติจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.10 แสดงผู้ใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ.2523 แยกตามประเภท
และปริมาณการใช้

ประเภท	เมือง	ท่ายาง	บ้านแหลม	บ้านลาด	ชะอำ	เขาย้อย	รวม
ที่อยู่อาศัย	15,600	4,874	2,416	2,115	2,441	1,211	28,657
ธุรกิจเล็ก	133	32	8	7	14	2	196
อุตสาหกรรม	25	1	-	-	3	-	29
อื่นๆ	603	113	54	87	35	42	934
ไฟฟ้าสาธารณะ	7	-	-	-	3	-	10
รวม	16,368	5,020	2,478	2,209	2,496	1,255	29,826

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4.11 แสดงผู้ใช้ไฟฟ้าของจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2523 แยกตามปริมาณการใช้

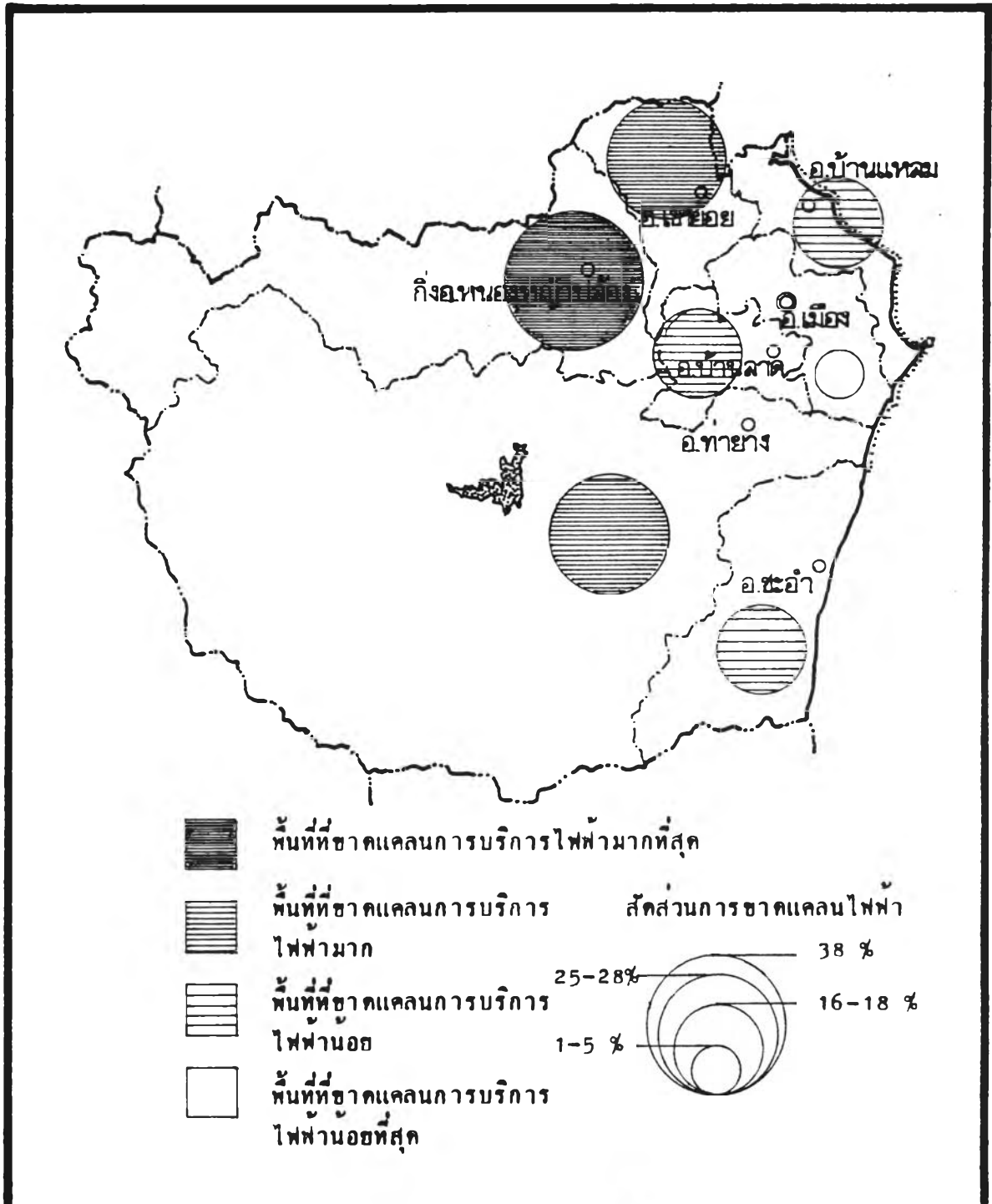
ประเภท	เมือง	ทวาย	บ้านแหลม	บ้านลาด	ชะอำ	หน่วย ลานกิโลวัตต์	
						เขายอก*	รวม
ที่อยู่อาศัย	1.747	0.742	0.573	0.418	0.475	0.336	4.291
ธุรกิจเล็ก	0.898	0.093	0.040	0.021	0.200	0.065	1.318
อุตสาหกรรม	0.560	0.332	0.000	0.017	5.476	0.013	6.389
อื่นๆ	0.009	0.002	0.001	0.003	0.001	0.002	0.018
ไฟฟ้า สาธารณะ	0.049	0.015	0.004	0.004	0.012	0.001	0.085
รวม	3.264	1.185	0.618	0.465	6.157	0.417	12.105

ตารางที่ 4.12 แสดงผู้ใช้ไฟฟ้าจำแนกตามประเภทและปริมาณการใช้ไฟฟ้าของจังหวัด
เพชรบุรี ปี พ.ศ. 2529

ผู้ใช้(ราย)	เมือง	ทวาย	บ้านแหลม	บ้านลาด	ชะอำ	เขายอก*	รวม
ที่อยู่อาศัย	17,379	12,969	7,025	8,545	6,760	5,811	58,489
ธุรกิจเล็ก	486	144	83	34	275	106	1,128
อุตสาหกรรม	16	7	-	2	10	2	37
อื่นๆ	597	142	104	209	81	109	1,242
ไฟสาธารณะ	49	40	19	12	33	2	155
รวม	18,527	13,302	7,231	8,802	7,159	6,030	61,051
<u>ปริมาณการใช้ไฟฟ้า (ลานกิโลวัตต์)</u>							
ที่อยู่อาศัย	13.120	3.801	1.979	1.778	1.816	1.018*	23.512
ธุรกิจเล็ก	3.989	0.889	0.128	0.196	0.418	0.056	5.676
อุตสาหกรรม	11.44	2.831	-	-	54.17	-	68.44
อื่นๆ	0.047	0.012	0.002	0.006	0.753	0.003	0.823
ไฟสาธารณะ	0.045	-	-	-	0.017	-	0.062
รวม	28.64	7.533	2.109	1.980	57.17	1.077	98.51

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเพชรบุรี

* รวมกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้องด้วย

<p>แผนที่ 19</p>	<p>แสดง พื้นที่ที่ขาดแคลนการบริการไฟฟ้าปี 2529</p>
	<p>สัญลักษณ์</p>
<p>กม. 0 5 10</p>	<p>แนวทางการวางแผนโครงสร้างของจังหวัดเพชรบุรี</p>

4) กลุ่มพื้นที่ที่มีการขาดแคลนไฟฟ้าน้อย คือ อำเภอเมือง

4.2 การประปา

การบริการประปาในจังหวัดเพชรบุรี ในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค เทศบาล และสุขาภิบาล การประปาส่วนภูมิภาคบริการจัดน้ำให้กับ อำเภอเมือง และอำเภอบ้านแหลม ส่วนอำเภอชะอำผลิตน้ำประปาโดยเทศบาลตำบลชะอำ สำหรับอำเภอท่าทาง บ้านลาด เขาย้อย ดำเนินการผลิตน้ำประปาเองโดยสุขาภิบาลนั้นๆ เฉพาะในเขตกิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง ไม่มีการผลิตน้ำประปาใช้

สภาพให้การบริการพบว่า การประปาเพชรบุรี สามารถให้บริการน้ำประปาได้ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี สุขาภิบาลหาดเจ้าสำราญ สุขาภิบาลบ้านแหลม สุขาภิบาลบางตะบูน โดยมีกำลังการผลิตได้ 410 ลบ.ม.ต่อชั่วโมง มีจำนวนผู้ใช้ น้ำทั้งสิ้น 7,228 ราย และมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ย 7,132 ลบ.ม.ต่อวันในปี พ.ศ. 2523 มาในปี พ.ศ. 2529 กำลังการผลิตเพิ่มขึ้นเป็น 530 ลบ.ม.ต่อชั่วโมง มีจำนวนผู้ใช้ น้ำทั้งสิ้น 10,070 ราย และมีปริมาณการบริโภค 13,553 ลบ.ม.ต่อวัน ทั้งนี้อาศัยแหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำเพชรบุรี ส่วนการประปาของเทศบาลตำบลชะอำนั้น สามารถผลิตน้ำประปาได้ 1,600 ลบ.ม.ต่อวัน มีจำนวนผู้ใช้ 2,100 ราย และมีปริมาณการบริโภคเฉลี่ยวันละ 1,000 ลบ.ม. โดยใช้น้ำจากคลองส่งน้ำของชลประทานเพชรบุรีเป็นน้ำดิบ สำหรับกิจการประปาที่มีการดำเนินการโดยสุขาภิบาล มักมีปัญหาเรื่องคุณภาพน้ำ และกำลังการผลิตเพื่อให้เพียงพอแก่ประชาชน อีกทั้งแหล่งน้ำดิบที่เป็นน้ำใต้ดินมีจำนวนจำกัด ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง จึงมีความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนได้น้อย

จากกำลังการผลิต จำนวนผู้ใช้ น้ำ และปริมาณการบริโภคน้ำของการประปาเพชรบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2523 และ 2529 ทำให้ทราบได้ว่า อัตราการเพิ่มกำลังการผลิตเฉลี่ยมีเท่ากับร้อยละ 4.37 คือปี อัตราการเพิ่มจำนวนผู้ใช้ น้ำเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 5.68 คือปี ขณะเดียวกันปริมาณการบริโภคน้ำมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยสูงขึ้นเป็นร้อยละ 11.29 คือปี แสดงให้เห็นว่าการบริการน้ำประปาของจังหวัดเพชรบุรี ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก และจากสถิติของจังหวัดเพชรบุรีเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคในปี พ.ศ. 2529 (ดูตารางที่ 4.13) จะเห็นได้ว่ามี

จำนวนประชาชนที่ขาดแคลนน้ำถึง 267,755 คน หรือประมาณ 52,409 ครอบครัวย

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนประชากรที่ขาดแคลนน้ำของจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ.2529
แยกเป็นรายอำเภอ

เขตปกครอง	ประชากรเต็ม	ประชากรที่ขาดแคลนน้ำ	สัดส่วนของ คนขาดแคลนน้ำ
เมืองเพชรบุรี	109,180	62,558	57.29
ท่าทาง	100,386	76,714	76.42
บ้านลาด	38,915	7,758	80.54
บ้านแหลม	56,444	29,490	52.25
ชะอำ	51,527	14,072	27.31
เขาย้อย	35,962	35,747	99.40
กิ่งอำเภอ หนองหญ้าปล้อง	10,520	10,269	97.61
รวม	412,337	267,755	64.94

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี

จากตารางจะเห็นได้ว่า พื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำจะกระจายไปทั่วทุก
อำเภอ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเขาย้อยจะขาดแคลนน้ำมากที่สุด รองลงมาได้แก่
กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่าทาง อำเภอเมือง อำเภอบ้านแหลม
และอำเภอชะอำ ตามลำดับ ทั้งนี้สาเหตุสำคัญก็คือ การหักล้างทางป่า ทำให้ความชุ่มชื้นมี
น้อยลง แหล่งน้ำตามธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง ในฤดูแล้งจะแห้ง ชาวบ้านมีความลำ
ลำบากในการที่จะหาน้ำมาใช้สำหรับอุปโภคบริโภค เลี้ยงสัตว์ หรือทำการเกษตรอย่างอื่น
ดูเหมือนว่าแนวโน้มของการขาดแคลนน้ำจะมีมากขึ้น

4.3 โทรศัทพ์

การบริการด้านโทรศัทพ์ของจังหวัดเพชรบุรี ขึ้นอยู่กับองค์การ
โทรศัทพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งให้บริการโทรศัทพ์ภายในประเทศ แยกเป็นบริการระดับ

ท้องถิ่น และบริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ในจังหวัดเพชรบุรีในปี พ.ศ. 2529 มีชุมสายโทรศัพท์ที่เป็นศูนย์ เครือข่ายที่ใช้รีเลย์หรือถ่ายทอดสัญญาณไว้ทุกอำเภอ และมีบริการตู้โทรศัพท์ทางไกลไว้ทุกอำเภอ และทุกแห่งในเขตชุมชน ดังนั้นจึงเป็นการสะดวกสำหรับประชาชนที่จะใช้บริการติดต่อสื่อสารด้วยโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีมีชุมสายโทรศัพท์อยู่ 3 ชุมสาย คือ ชุมสายโทรศัพท์เพชรบุรี ชุมสายโทรศัพท์ท่าทาง และชุมสายโทรศัพท์ชะอำ มีหมายเลขโทรศัพท์ และประเภทการใช้ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนหมายเลขโทรศัพท์ของจังหวัดเพชรบุรี ปี พ.ศ. 2529
แยกตามชุมสายและประเภทผู้ใช้

ชุมสาย	ขนาดหมายเลข	เปิดใช้แล้ว	ประเภทผู้ใช้			ปี 2531
			เอกชน	ธุรกิจ	ราชการ	เพิ่มหมายเลข
เพชรบุรี	2,200	2,200	1,141	729	330	1,408
ท่าทาง	600	587	396	102	89	400
ชะอำ	1,000	618	335	120	163	1,024
รวม	3,800	3,405	1,872	951	582	2,832

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี

จากตาราง 4.14 พบว่า ชุมสายโทรศัพท์เพชรบุรีได้เปิดใช้หมดแล้ว ส่วนชุมสายท่าทางได้เปิดใช้ไปร้อยละ 97.83 ของจำนวนหมายเลขชุมสายท่าทาง ชุมสายชะอำเปิดใช้เพียงร้อยละ 61.80 ของหมายเลขชุมสายชะอำ และในจำนวนหมายเลขโทรศัพท์ทั้งหมดมีผู้ใช้ประเภทเอกชนมากที่สุดถึงร้อยละ 54.98 ของจำนวนหมายเลขโทรศัพท์ทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ประเภทธุรกิจ และหน่วยราชการ ตามลำดับ นอกจากนี้เนื่องด้วยการโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้มีโครงการขยายหมายเลขโทรศัพท์ในปี พ.ศ. 2531 อีก 2,832 หมายเลข โดยจะขยายหมายเลขโทรศัพท์ของชุมสายเพชรบุรีไปก่อน ทั้งนี้จะสามารถให้บริการได้อีกในพื้นที่อำเภอบ้านแหลมจำนวน 512 หมายเลข อำเภอเขากอย อำเภอบ้านลาดและตำบลบางตะบูน ในเขตอำเภอ

บ้านแหลม อีกแห่งละ 256 หมายเลข นอกจากนี้ยังเพิ่มที่กิ่งอำเภอนองหญ้าปล้อง 128 หมายเลข (ดูแผนที่ 20)

5. การคมนาคมขนส่ง

เนื่องจากจังหวัดเพชรบุรีเป็นจังหวัดที่เชื่อมติดต่อระหว่างภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคใต้เข้าด้วยกัน และเปรียบเสมือนประตูไปสู่ภาคใต้ ซึ่งการเชื่อม การติดต่อกิ่งกล่าวหาใต้โดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เชื่อมติดต่อระหว่างกรุงเทพฯ นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี ซึ่งมีระยะทางจากกรุงเทพฯถึงเพชรบุรีประมาณ 166 กิโลเมตร มีเส้นทางหลวงหมายเลข 35 นครบุรี-ปากท่อ เชื่อมระหว่างกรุงเทพฯ-สมุทรสาคร - สมุทรสงคราม - เพชรบุรี ซึ่งมีระยะทางจากกรุงเทพฯถึงเพชรบุรีประมาณ 125 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ผ่านนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ซึ่งมีระยะทาง 167 กิโลเมตร และสามารถเชื่อมโยงระหว่างภาคกลางและภาคใต้ได้

5.1 เส้นทางถนนและทางรถไฟ

ถนนสายต่างๆที่มีอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการหลายหน่วย ได้แก่

5.1.1 กรมทางหลวงแผ่นดิน เป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบสร้าง ซ่อม และบำรุงถนนที่เป็นทางหลวงสายประธาน และทางหลวงสายรอง ซึ่งมีปริมาณการจราจรสูง สภาพถนนสามารถใช้ได้ทุกฤดูกาล เป็นถนนที่เชื่อมระหว่างจังหวัดและอำเภอที่สำคัญ คือ อำเภอเขาชัยสน อำเภอเมือง อำเภอบ้านลาด อำเภอท่าสาย และอำเภอชะอำ

5.1.2 สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ส่วนมากจะเป็นถนนลูกรัง ซึ่งเป็นถนนที่แยกจากทางหลวงสายประธาน หรือสายรอง เข้าสู่ตำบล หมู่บ้านต่างๆหรือเป็นถนนเชื่อมติดต่อระหว่างหมู่บ้าน มีเป้าหมายหลักเพื่อการพัฒนาชนบทและความมั่นคง หากชุมชนที่ถนนนั้นตัดผ่านมีความเจริญขึ้นและปริมาณการจราจรมีมากพอก็อาจยกฐานะเป็นถนนหลวง โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง เพื่อพัฒนาให้เป็นถนนชั้นดีต่อไป

5.1.3 กองการรักษาคความปลอดภัยกลาง หรือที่เรียกย่อๆว่า กรป.กลาง ซึ่งจะสร้างถนนที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับถนนของ รพช. แต่มีเป้าหมายเน้นไปที่ความมั่นคงมากกว่าอย่างอื่น

5.1.4 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นถนนขนาดเล็ก ที่เชื่อมโยงตัวจังหวัดกับชุมชนรอบนอก มีเป้าหมายหลักเพื่อการคมนาคม อาจเป็นถนนที่ลาดยาง หรือถนนลูกรังก็ได้

สำหรับโครงข่ายของถนนในจังหวัดเพชรบุรี จะมีถนนประเภทต่างๆที่กล่าวมาแล้ว โดยมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษมเริ่มจากวงเวียนใหญ่ ไปจังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี เข้าสู่ตัวเมืองเพชรบุรี มีระยะทางจากกรุงเทพฯถึงจังหวัดเพชรบุรีประมาณ 166 กิโลเมตร อีกเส้นทางหนึ่งได้แก่ เส้นทางหมายเลข 35 หนองบัว-ปากท่อ เริ่มจากทางแยกในเขตธนบุรี ผ่านจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ในเขตอำเภopakท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นระยะทาง 90 กิโลเมตร รวมระยะทางจากกรุงเทพฯถึงจังหวัดเพชรบุรียาว 135 กิโลเมตร ถนนสายเพชรเกษมในช่วงจังหวัดเพชรบุรี ผ่านตัวอำเภอต่างๆซึ่งมีระยะทางดังต่อไปนี้

จากสามแยกปากท่อ-อำเภอเขาชัย	13 กิโลเมตร
อำเภอเขาชัย -ตัวเมืองเพชรบุรี	22 กิโลเมตร
ตัวเมืองเพชรบุรี -อำเภอท่ายาง	16 กิโลเมตร
อำเภอท่ายาง -อำเภอชะอำ	24 กิโลเมตร
อำเภอชะอำ -อำเภอหัวหิน	25 กิโลเมตร

สำหรับทางหลวงภายในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ เส้นทางหมายเลขดังต่อไปนี้

3171	เพชรบุรี	- เขานันโคอิฐ	8 กิโลเมตร
3172	ทางแยกอำเภอเขาชัย	- สถานีรถไฟเขาชัย	4 กิโลเมตร
3173	เพชรบุรี	- เขาหลวง	3 กิโลเมตร
3174	เพชรเกษม	- บ้านท่า	10 กิโลเมตร
3175	ท่ายาง	- เขื่อนเพชร	10 กิโลเมตร
3176	เพชรบุรี	- บ้านแหลม(ตก)	15 กิโลเมตร
3177	เพชรบุรี	- หาดเจ้าสำราญ	15 กิโลเมตร
3178	เพชรบุรี	- บ้านแหลม(ออก)	15 กิโลเมตร
3179	เพชรบุรี	- บ้านลาด	6 กิโลเมตร

เส้นทางต่างๆตั้งแต่หมายเลข 3171-3179 เป็นเส้นทางลาดทางหรือถนนคอนกรีตชั้นดี ซึ่งเชื่อมชุมชนสำคัญภายในตัวจังหวัด และสำหรับระยะทางจากตัวเมืองเพชรบุรี ไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี ดังเช่น

เพชรบุรี - เชื้อนแก่งกระจาน	53.5 กิโลเมตร
เพชรบุรี - หุบกระพง	42 กิโลเมตร
เพชรบุรี - หาดชะอำ	41 กิโลเมตร
เพชรบุรี - หาดเจ้าสำราญ	15 กิโลเมตร
เพชรบุรี - เขาอ้อ	22 กิโลเมตร

ส่วนเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯไปยังจังหวัดเพชรบุรี

มีความยาวประมาณ 167 กิโลเมตร มีสถานีต้นทางอยู่ที่สถานีหัวลำโพง และสถานีรถไฟบางกอกน้อย สถานีรถไฟในเขตจังหวัดเพชรบุรีที่สำคัญ ได้แก่ สถานีรถไฟเขาอ้อ เพชรบุรี ชะอำ รวมความยาวของเส้นทางรถไฟในเขตจังหวัดเพชรบุรีประมาณ 74 กิโลเมตร และระยะทางรถไฟจากตัวเมืองเพชรบุรีไปยังชุมชนสำคัญในจังหวัดใกล้เคียง คือ

เพชรบุรี - ราชบุรี	50 กิโลเมตร
เพชรบุรี - นครปฐม	103 กิโลเมตร
เพชรบุรี - ประจวบคีรีขันธ์	151 กิโลเมตร

5.2 บริการขนส่งสาธารณะ

จังหวัดเพชรบุรีมีบริการขนส่งสาธารณะ 2 ประเภท คือ บริการขนส่งของการรถไฟแห่งประเทศไทย และบริการขนส่งรถยนต์โดยสารภายใต้การควบคุมของกรมการขนส่งทางบก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 บริการขนส่งโตขรถไฟ ค่ายจังหวัดเพชรบุรีมีเส้นทางรถไฟผ่านจังหวัดยาว 74 กิโลเมตร มีระยะทางจากกรุงเทพฯถึงสถานีรถไฟเพชรบุรีในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรียาว 167 กิโลเมตร ในแต่ละวันมีขบวนรถไฟทั้งประเภทรถรวม รถดีเซลราง รถเร็ว และรถด่วน ผ่านและแวะจอดยังสถานีเพชรบุรีวันละ 22 ขบวนทั้งเที่ยวลงและเที่ยวขึ้น ระยะเวลาเดินทางจากกรุงเทพฯมาถึงเพชรบุรีใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง 15 นาที ซึ่งจะช้ากว่าบริการขนส่งทางรถยนต์โดยสารซึ่งใช้เวลาเพียง 2 ชั่วโมง 30 นาที แต่ประชาชนก็ถนัดใช้บริการอยู่ เนื่องจากมีความปลอดภัยสูง

กว่ารถยนต์โดยสาร เนื่องจากอัตราค่าโดยสารถูกกว่าและระยะทางใกล้กับกรุงเทพฯ ทำให้การเดินทางโดยรถไฟยังคงมีบทบาทที่สำคัญ โดยเฉพาะสามารถขนส่งและบรรทุกทั้งคนโดยสารและสินค้าได้คราวละมากๆ สะดวกกับผู้ที่เดินทางซึ่งมีสัมภาระมากๆ หรือพ่อค้าที่ต้องการส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างจังหวัด ในปัจจุบันปัญหาการเดินทางโดยรถไฟมายังจังหวัดเพชรบุรี จะมีปัญหาในเรื่องเวลาที่นานกว่ารถยนต์ การบริการที่ยังไม่สะดวกโดยเฉพาะคู่มือโดยสารที่ไม่ค่อยสะอาด แออัดและซากที่จะควบคุมเรื่องการโจรกรรม อีกทั้งความไม่สง่าของบริเวณสถานีรถไฟที่ตัวเมือง หากมีการปรับปรุงแก้ไขเรื่องดังกล่าวให้ดีขึ้นแล้ว คาดว่าจะมีประชาชนใช้บริการรถไฟเพิ่มขึ้นกว่าเดิม (ตารางที่ 45 และ 46)

5.2.2 บริการขนส่งโดยรถยนต์โดยสาร ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 3 ประเภท คือ

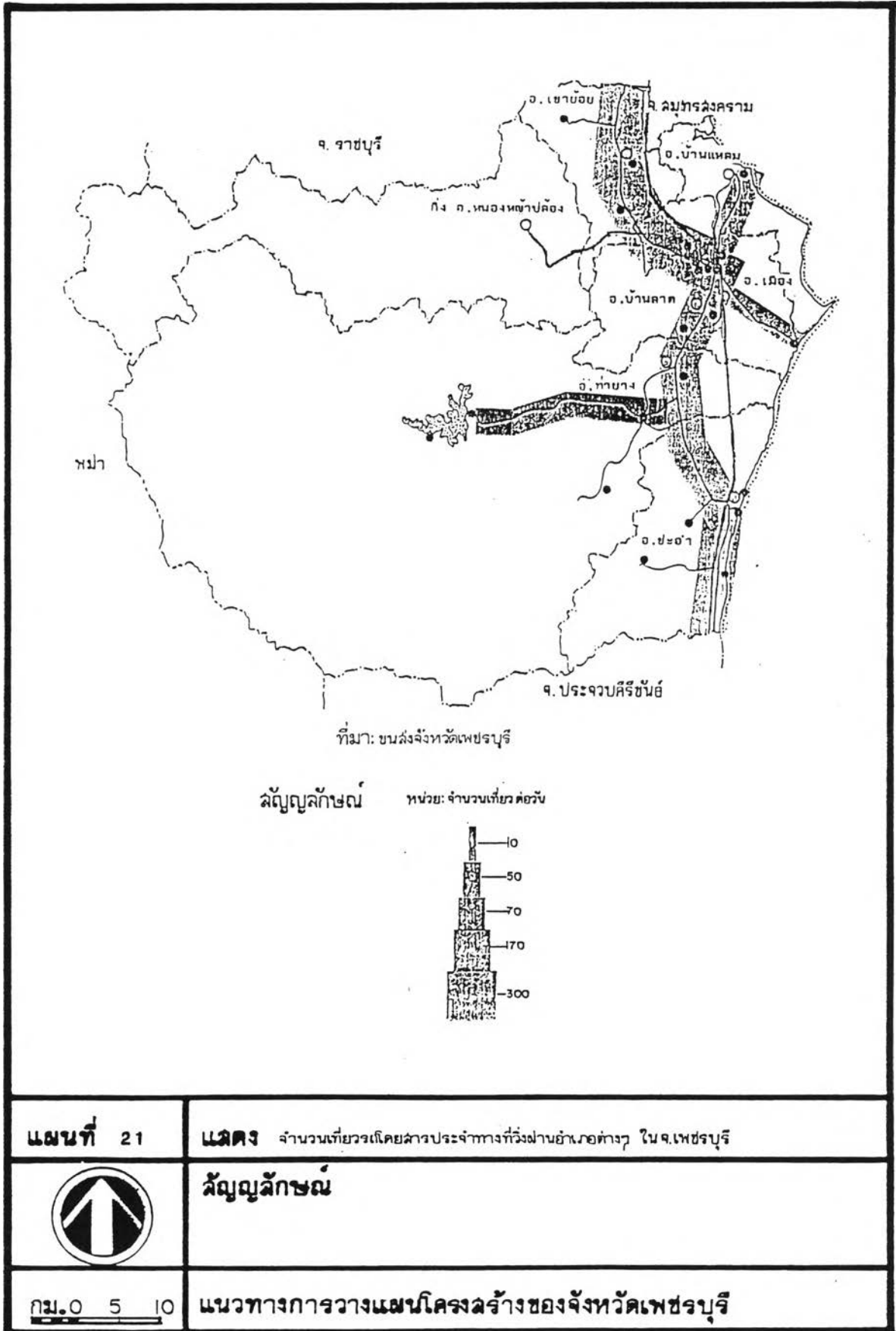
1) การขนส่งสาธารณะ ระหว่างเพชรบุรีกับกรุงเทพฯ ซึ่งดำเนินการโดยบริษัทขนส่งจำกัด มีรถยนต์โดยสารประจำทางวิ่งระหว่างเพชรบุรีกับกรุงเทพฯ ระยะทาง 166 กิโลเมตร (ผ่าน ราชบุรี-นครปฐม-กรุงเทพฯ) บริการวันละ 24 เที่ยว อีกเส้นทางหนึ่งระยะทาง 135 กิโลเมตร (ผ่านถนนสายธนบุรี-ปากท่อ) มีบริการวันละ 33 เที่ยว และในเส้นทางนี้ 135 กิโลเมตร จะมีรถยนต์โดยสารปรับอากาศบริการให้อีกวันละ 7 เที่ยว (ตารางที่ 47)

2) การขนส่งสาธารณะระหว่างเพชรบุรีกับชุมชนใกล้เคียง โดยเอกชนรับสัมปทานจากกรมการขนส่งทางบก มีดังนี้

- เพชรบุรี-หัวหิน ระยะทาง 63 กิโลเมตร
บริการวันละ 49 เที่ยว
- เพชรบุรี-ปากท่อ ระยะทาง 41 กิโลเมตร
บริการวันละ 73 เที่ยว
- เพชรบุรี-สมุทรสงคราม ระยะทาง 56
กิโลเมตร บริการวันละ 12 เที่ยว

3) การขนส่งสาธารณะระหว่างภายในชุมชนของจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ (แผนที่ 21)

- เพชรบุรี-ขนอน บริการวันละ 37 เที่ยว
- เพชรบุรี-บางขุนไทร บริการวันละ 49 เที่ยว

แผนที่ 21

แสดง จำนวนเที่ยวรถโดยสารประจำทางที่วิ่งผ่านอำเภอต่างๆ ในจ.เพชรบุรี

สำคัญลักษณะ

กม. 0 5 10

แนวทางการวางแผนโครงสร้างของจังหวัดเพชรบุรี

- เพชรบุรี-หาดเจ้าสำราญ บริการ 25 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-แก่งกระจาน บริการ 36 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-บ้านท่า บริการ 12 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-บางตะบูน บริการ 37 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-หมู่บ้านชลประทาน 37 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-สารະเห็ด บริการ 49 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-ปากทะเล บริการ 20 เที่ยว/วัน
- เพชรบุรี-หนองหญ้าปล้อง บริการ 5 เที่ยว/วัน

5.3 ปริมาณการจราจร

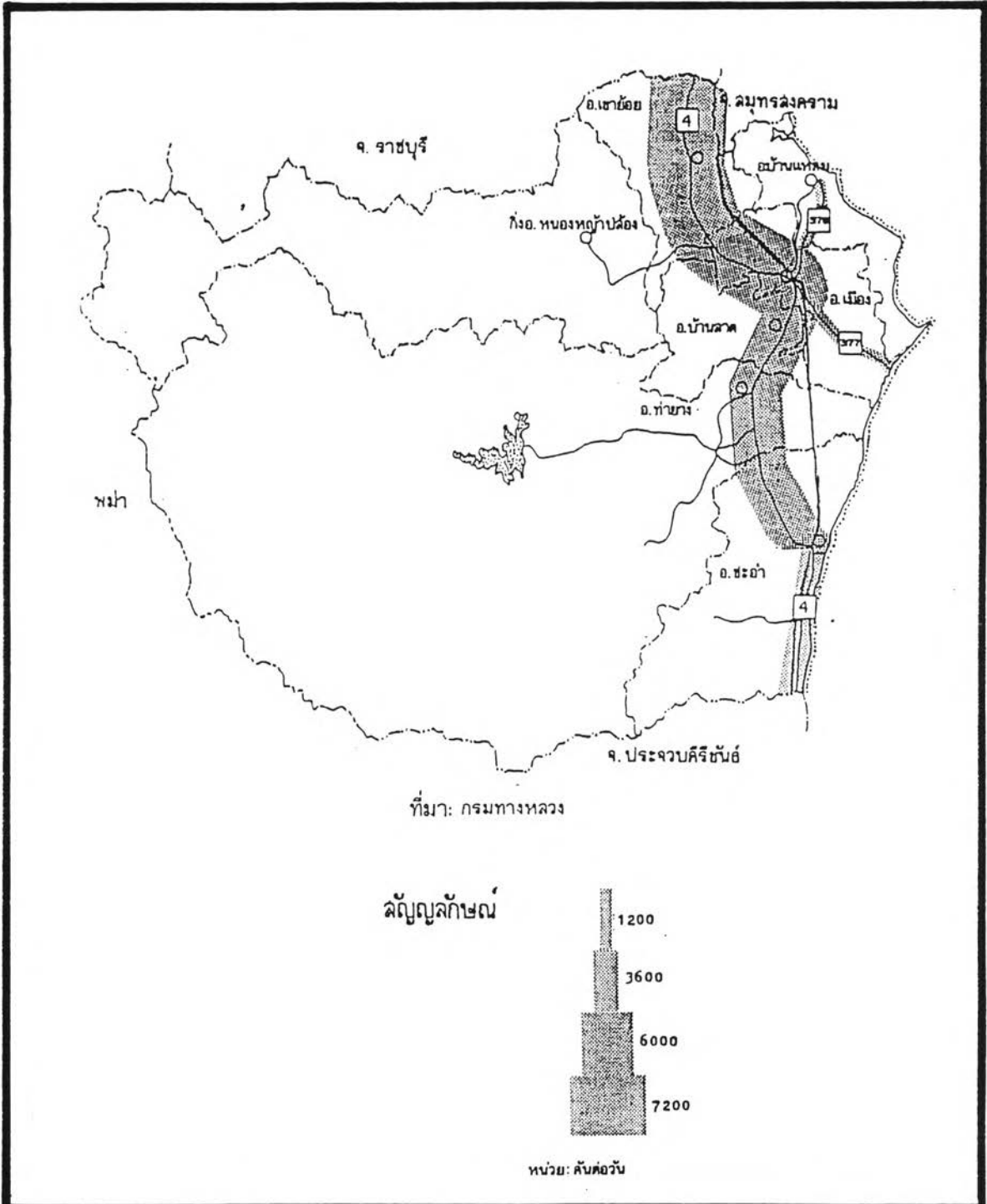
ในปี พ.ศ. 2529 ปริมาณการจราจรในเส้นทางสายสำคัญของ จังหวัดเพชรบุรี เพิ่มขึ้นมากเนื่องจากเพชรบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเป็นถิ่นนิยมทั้ง นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ อีกทั้งเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 จะเป็น เส้นทางติดต่อที่สำคัญระหว่างภาคใต้กับภาคกลาง และภาคตะวันตก ดังนั้นปริมาณการจราจร จึงหนาแน่น และจากสถิติของกรมทางหลวง ปรากฏว่า เส้นทางสายสำคัญๆในจังหวัดมี ปริมาณการจราจร เป็นจำนวนคันต่อวันดังนี้ (แผนที่ 22)

- 1) ตัวเมืองเพชรบุรี-หาดเจ้าสำราญ ประมาณ 1,200 คัน/วัน
- 2) ตัวเมืองเพชรบุรี-บ้านแหลม ประมาณ 1,200 คันต่อวัน
- 3) ตัวเมืองเพชรบุรี-ชะอำ ประมาณ 6,000 คันต่อวัน
- 4) ชะอำ-หัวหิน ประมาณ 3,600 คันต่อวัน
- 5) แยกปากท่อ-ตัวเมืองเพชรบุรี ประมาณ 7,200 คันต่อวัน

จากแผนที่ 22 จะเห็นได้ว่า ปริมาณการจราจรจะหนาแน่นมาก ในช่วงบริเวณตั้งแต่แยกปากท่อจนกระทั่งถึงตัวเมืองเพชรบุรี รองลงมาได้แก่ บริเวณตั้งแต่ ตัวเมืองเพชรบุรีไปอำเภอชะอำ

6. การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี

ตัวชุมชนเมืองเพชรบุรีที่เรียกว่า เทศบาลเมืองเพชรบุรี ตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันออกของจังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 117 กิโลเมตร เป็นที่ดินราบลุ่ม

<p>แผนที่ 22</p>	<p>แสดง ปริมาณการจราจรประจำปี 2529</p>
	<p>สัญลักษณ์</p>
<p>กม. 0 5 10</p>	<p>แนวทางการวางแผนโครงสร้างของจังหวัดเพชรบุรี</p>

ริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านตอนกลางของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ทำให้แบ่งพื้นที่เทศบาลออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งท่าราบ และฝั่งคลองกระแชง ลักษณะการตั้งถิ่นฐานเดิมจะพัฒนาไปตามลำน้ำเพชรบุรี ปัจจุบันจะเป็นเมืองที่มีการพัฒนาไปตามแนวยาวอย่างเห็นได้ชัด ในบริเวณสองข้างของถนนราชดำเนิน ถนนราชดำเนินเกษม และถนนพานิชเจริญ แต่ถึงอย่างไรก็ยังปรากฏเค้าโครงของการตั้งถิ่นฐานเดิมอยู่ กล่าวคือ ถนนดังกล่าวจะเป็นถนนที่เลียบฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี และเป็นถนนที่มีความสำคัญมากของจังหวัด

เทศบาลเมืองเพชรบุรี มีจุดกำเนิดจากบริเวณตำบลท่าราบและตำบลหน้าพระลานฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งยังมีหลักฐานปรากฏ คือ เทวาลัยกำแพงแลง รอบค่าน รากฐานก่ออิฐของวังกลางตั้งอยู่ที่วัดวังร้างหลังวัดพระทรง พระหลัดเมืองในศาลเจ้าท่าสำโรง โบสถ์พราหมณ์หลังวัดสนามพราหมณ์ ป้อมค่ายตั้งอยู่ที่วัดป้อม พระปรางค์ห้ายอดตั้งอยู่ในวัดมหาธาตุ กำแพงเมือง และประตูเมือง โดยที่การเติบโตของชุมชนนี้เกิดจากการเป็นชุมชนทางน้ำ ซึ่งอาศัยแม่น้ำเพชรบุรีเป็นศูนย์กลางคมนาคม ทำให้เกิดบทบาททางการค้าบริการ กระตุ้นให้ชุมชนเติบโตอย่างหนาแน่นในบริเวณใกล้เคียงรอบๆ ต่อมาการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกเจริญขึ้น ถนนที่ใช้เลียบฝั่งแม่น้ำได้รับการพัฒนาและขยายทำให้บทบาทของชุมชนทางน้ำดังกล่าวเริ่มหมดความสำคัญลง ศูนย์กลางของการค้าบริการจึงเริ่มกระจุกตัวตามสองข้างของถนน โดยเฉพาะถนนดำเนินเกษม ถนนพานิชเจริญ และขยายตัวไปทางสองข้างถนนราชดำเนิน ถนนราชวิถี ถนนศิริรัฐยา ออกไปทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ซึ่งเป็นแกนหลักของเมือง และเป็นศูนย์กลางของเมือง ที่มีลักษณะเป็นจุดตัดทางแยกการคมนาคม ดังนั้นบริเวณการค้าและบริการจึงรวมกลุ่มกันหนาแน่นที่สุดบริเวณถนนพานิชเจริญ รองลงมาได้แก่ บริเวณถนนศิริรัฐยาข้างเขาวังและพื้นที่โคยรอบ

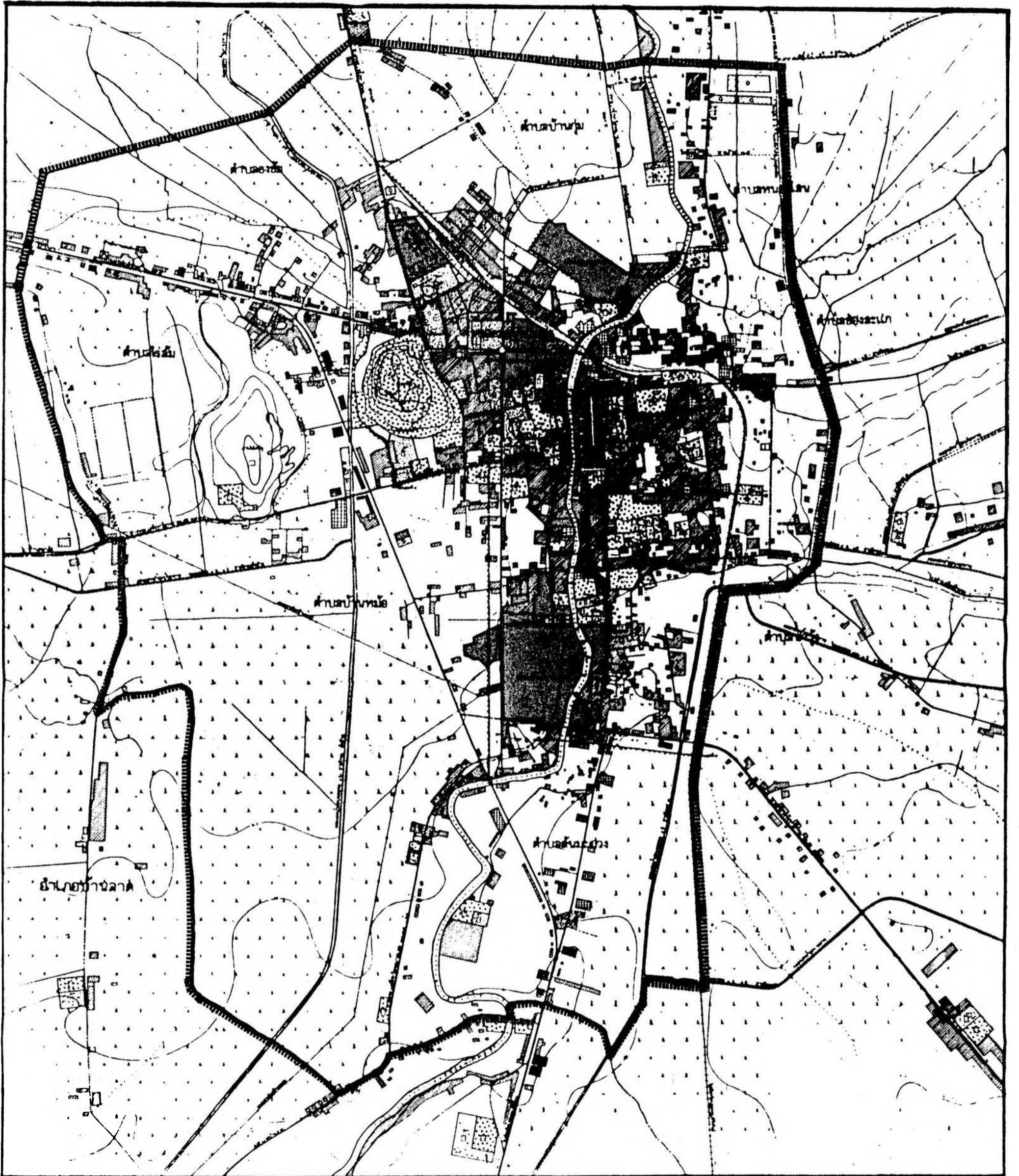
เนื่องจากเทศบาลเมืองเพชรบุรี เป็นเมืองเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ จึงมีสถานที่สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์มากมาย โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีศาสนสถานถึง 34 แห่ง เทศบาลเมืองจึงตั้งอยู่กลางเส้นทางสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้นและเป็นสิ่งสำคัญที่นำรายได้มาสู่ประชาชนไม่น้อย เทศบาลเมืองเพชรบุรีมีพื้นที่ 5.4 ตารางกิโลเมตร มี 2 ตำบลคือ ตำบลท่าราบ และตำบลคลองกระแชง ในเนื้อที่ 5.4 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,375 ไร่ เป็นที่ดินราชพัสดุ 91 ไร่ ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ 104 ไร่เศษ เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการและที่ที่ให้ประชาชนเช่าทำ

ประโยชน์(มีอยู่ทั้งที่อยู่ในย่านพานิชยกรรมและรอบนอก) คิดเป็นเนื้อที่ร้อยละ 5.81 ของเนื้อที่ทั้งหมดของเทศบาล นอกจากนี้ยังมีที่ดินที่เป็นศาสนสถานและให้เช่า (เฉพาะตอนกลางของฝั่งท่าราบและฝั่งคลองกระแชง) ประมาณ 111 ไร่ และที่ใช่เป็นที่ประกอบศาสนกิจจริงๆ มีประมาณ 93 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.28 ของพื้นที่ทั้งหมดของเทศบาล ที่เหลือเป็นที่ดินที่ใช่เป็นที่อยู่อาศัยประมาณ 1138 ไร่ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยหนาแน่นริมสองฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี ส่วนทางคอนไคของเขตเทศบาลเป็นที่ว่างเปล่า และที่ทำการเกษตรกรรมบ้างเล็กน้อย ซึ่งปัจจุบันกำลังจัดสรรเป็นที่อยู่อาศัยและอื่นๆต่อไป

จากลักษณะการใช้ที่ดินของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ในปี พ.ศ. 2525 ที่สำรวจโดยกองสำรวจ สำนักผังเมือง ปรากฏว่า (ดูตาราง 48 และแผนที่ 23) มีการใช้ที่ดินใน 3 ประเภทหลัก คือ ที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรมและพานิชยกรรม รวมทั้งสิ้น 1,055.6 ไร่หรือร้อยละ 31.28 ของเนื้อที่ทั้งหมดของเทศบาล ในจำนวนนี้เป็นที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย 880.4 ไร่หรือร้อยละ 26.08 ของเนื้อที่เทศบาลทั้งหมด ร้อยละ 3.40 เป็นการใช้ที่ดินประเภทย่านพานิชยกรรม อีกร้อยละ 1.79 เป็นย่านอุตสาหกรรมและโกดังเก็บสินค้า การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการมีร้อยละ 12.35 ของการใช้ที่ดินในเขตเทศบาล ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด เทศบาล สถานีตำรวจ โรงพยาบาล หน่วยราชการอื่นๆจากส่วนกลาง ซึ่งเกาะกลุ่มรวมตัวภายในใจกลางเมือง ยกเว้นโรงพยาบาลที่อยู่ออกไปทางเหนือของเขตเทศบาล นอกจากนี้ภายในบริเวณใจกลางเมืองยังมีกลุ่มการใช้ที่ดินประเภทสำคัญ คือ สถานศึกษา ซึ่งมีอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ติดกับศาสนสถาน ซึ่งอยู่ในเขตชุมชนหนาแน่น มีการใช้ที่ดินเพื่อสถานศึกษาอยู่ร้อยละ 5.24 ส่วนการใช้ที่ดินประเภทศาสนสถานมีร้อยละ 3.40 อันได้แก่ วัดซึ่งมีประมาณ 34 วัด กระจุกตัวอยู่ในใจกลางตัวเมือง และบริเวณรอบๆทางคันตะวันตก ตะวันออก ตะวันตก เหนือและใต้ของเทศบาลเมืองเพชรบุรี

ขณะเดียวกันมีการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมในใจกลางเมือง คือ โรงเลื่อยไม้แปรรูป โรงงานผลิตรถไถนา ร้านซ่อมเครื่องจักรกล และมีโรงงานน้ำแข็งอยู่ทางคอนไคของเทศบาล โรงสีข้าวอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเทศบาล สำหรับที่ว่างมีอยู่ร้อยละ 25.11 ส่วนที่พักผ่อนและสันทนาการนั้นมีเพียงร้อยละ 0.88 เท่านั้น ปัจจุบันกำลังขยายเนื้อที่สันทนาการออกไปอยู่นอกเขตเทศบาล

จากการที่ตัวเมืองเพชรบุรี มีลักษณะทอดยาวตามถนน โดยมีลำน้ำเพชรบุรีเป็นจุดกำเนิดของศูนย์กลางชุมชนและยังมีเค้าโครงเดิมอยู่ มีเขาวังและถนนราชดำเนิน

บริเวณที่อยู่อาศัยทั่วไป	บริเวณฉลอบันราชการ	ทางรถไฟ	เขตตำบล
บริเวณพาณิชย์กรรม	บริเวณสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ	สะพานคอนกรีต	เขตอำเภอ
บริเวณอุตสาหกรรมและคลังสินค้า	บริเวณคอกปศุสัตว์	แม่น้ำ คลอง	เขตผังเมืองรวม
บริเวณศาลากลาง	ที่งูนา	เส้นระดับความสูง	
บริเวณฉลอบันการศึกษา	ถนนคอนกรีตลาดยาง	แนวสายไฟแรงสูง	
บริเวณฉลอบันสาธารณะ สนามกีฬา	ถนนลูกรัง	เขตเทศบาล	

สำนักผังเมือง DEPARTMENT OF TOWN & COUNTRY PLANNING		กระทรวงมหาดไทย MINISTRY OF INTERIOR	
ผังเมืองรวม เมืองนครพนม GENERAL PLAN OF NAKHON PHANOM		แผนที่ 23 การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2525 EXISTING LAND USE A.D. 1982	
กองผังเมืองรวม COMPREHENSIVE PLANNING DIVISION			

เป็นแนวขอบเขตด้านตะวันตกของเมือง มีกรมทหารราบ ร. 11 พัน 3 รอ. เป็นแนวขอบเขตทางด้านเหนือ มีแนวทางรถไฟเป็นขอบเขตทางด้านตะวันออกของเมือง และมีแนวแม่น้ำเพชรบุรีเป็นแนวเขตทางด้านทิศใต้ของเมือง มีประชากรหนาแน่นอยู่บริเวณสองฟากของแม่น้ำเพชรบุรี ถนนพานิชเจริญ ถนนคำเนินเกษม มีการคมนาคมที่สะดวกทางด้านตะวันตกซึ่งอยู่ใกล้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 และทางด้านทิศของเทศบาลจะไปบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เช่นกัน ข้อจำกัดของเทศบาลเมืองเพชรบุรี ได้แก่ ทางด้านทิศเหนือเป็นเขตของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ราชพัสดุ และกรมทหารราบ ร. 11 พัน 3 รอ. ด้านตะวันออกถูกกั้นด้วยทางรถไฟและศาสนสถานต่างๆ ดังนั้นแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองออกไปจึงน่าจะทำได้มากใน 2 ทิศทาง กล่าวคือ ทางด้านทิศตะวันตกและทางด้านทิศใต้ของเมือง ทั้งนี้เพราะว่าการคมนาคมสะดวก ราคาที่ดินยังไม่แพงมากนัก อีกทั้งยังสามารถมีโอกาสขยายตัวของเมืองไปได้ในอนาคตอีกนาน และศาสนสถานมีน้อย ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ พื้นที่บริเวณดังกล่าวข้างขวางสามารถนำมาพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การบริการ การตลาด ศูนย์กลางการเกษตร ศูนย์กลางของสถานีขนส่ง และที่อยู่อาศัยได้เป็นอย่างดี

สำหรับการกำจัดขยะและการระบายน้ำนั้น เทศบาลเมืองเพชรบุรีมีรถเก็บขยะ 4 คัน ปฏิบัติงานเก็บขยะวันละ 16 เที่ยว สามารถเก็บขยะได้ประมาณร้อยละ 90 ของขยะทั้งหมด กล่าวคือ เก็บขยะได้ประมาณเฉลี่ยวันละ 64 ลบ.ม. และได้นำไปทำลายโดยการถมในที่ลุ่มซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาลไปทางบ้านคอนจุงสา ห่างจากเขตชุมชนประมาณ 4 กิโลเมตร ปัจจุบันปัญหาการเก็บขยะมีน้อย สามารถเก็บและทิ้งทำลายขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับจำนวนของรถและพนักงานเก็บขยะ แต่อาจมีอยู่บ้างในบริเวณกลุ่มร้านขนมข้างเขาวัง เพราะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมาก และมักมีการทิ้งขยะที่ไม่เป็นระเบียบ ส่วนการระบายน้ำ เนื่องจากในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรีมีแม่น้ำไหลผ่านกลางเมือง ส่วนใหญ่การระบายน้ำจากอาคารบ้านเรือนต่างๆ รวมทั้งการระบายน้ำฝน จะลงสู่ท่อระบายน้ำแล้วไหลลงสู่แม่น้ำเพชรบุรีโดยตรง มิได้มีการบำบัดน้ำเสียก่อน แต่ถึงอย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏปัญหาเรื่องนี้มากนัก ยกเว้นในฤดูแล้งซึ่งน้ำในแม่น้ำแห่งนี้ อาจสามารถส่งกลิ่นรบกวนได้ แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวเทศบาลเมืองเพชรบุรีน่าจะดำเนินการแก้ไขเรื่อง การระบายน้ำ โดยเฉพาะการบำบัดน้ำเสียก่อนลงสู่แม่น้ำ อีกทั้งยังสามารถรักษาสภาพแวดล้อมของแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่

ของชาวเพชรบุรีให้มีสภาพที่ดีต่อไป ทั้งยังมีผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีด้วย